

การศึกษากระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน (เรซิน)
ของครูจ๊กกี้ มงคล

A STUDY ABOUT CULTURAL REPRODUCTION PROCESS VIA PRODUCTION
PROCESS SAW DUANG FROM ARTIFICIAL MATERIAL (RESIN)
OF KRU JAKKREE MONGKOL

วรปรัชญ์ ทองหล่อ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

การศึกษากระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการผลิตซ้ำดั่งจากวัสดุทดแทน (เรซิน)
ของครูจ๊กกี้ มงคล

ปฏิญานีพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A STUDY ABOUT CULTURAL REPRODUCTION PROCESS VIA PRODUCTION
PROCESS SAW DUANG FROM ARTIFICIAL MATERIAL (RESIN)
OF KRU JAKKREE MONGKOL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(Ethnomusicology)

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

2020

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษากระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทน (เรซิน) ของครูจ๊กกี้

มงคล

ของ

วรปรัชญ์ ทองหล่อ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพิกา รอดสการ)

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์จรัญ กาญจนประดิษฐ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ จำนงค์สาร)

ชื่อเรื่อง	การศึกษากระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการผลิตซอดี้ดงจากวัสดุทดแทน (เรซิน) ของครูจักรี มงคล
ผู้วิจัย	วรปรัชญ์ ทองหล่อ
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2563
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เทพิกา รอดสการ

งานวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการผลิตซอดี้ดงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ของครูจักรี มงคล มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ1. เพื่อศึกษาแนวคิดและกระบวนการสร้างซอดี้ดงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคล 2. วิเคราะห์กระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของการผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี มงคล ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้จัดกระทำข้อมูลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ และจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบเอกสาร ข้อมูลภาพนิ่ง มีการลำดับตั้งแต่ขั้นรวบรวมข้อมูล ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล และสุดท้ายขั้นสรุปข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดในการสร้างซอดี้ดงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคลมาจากที่ท่านได้รับรู้และพบเห็นค่านิยมของสังคมนักดนตรีไทยในการใช้เครื่องดนตรีไทยที่ท่านมาจากไม่หายากและงาข้างเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดเป็นค่านิยมที่ชวนชวนมาครอบครองแม้จะมีราคาสูง และหายาก ท่านต้องการนำเสนอแนวคิดการใช้เครื่องดนตรีไทยให้เห็นถึงแก่นแท้คือการบรรเลง จึงได้ผลิตเครื่องดนตรีไทยที่ทำจากวัสดุทดแทนที่หาง่ายและมีราคาไม่สูงให้มีคุณภาพทั้งกายภาพและเสียงดีทัดเทียมกับวัสดุธรรมชาติ ซึ่งกระบวนการผลิตวัฒนธรรมจากกระบวนการคิดของครูจักรี มงคลได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่มบุคคลต่างๆ ในสังคมและมีการเผยแพร่แนวความคิดออกไปโดยใช้สื่อ คือซอดี้ดงจากวัสดุทดแทนเป็นตัวกลางในการสื่อสารแนวคิด และเกิดการบริโภคชุดความคิด เกิดการใช้วัสดุทดแทนมาทำเป็นเครื่องดนตรีหรือส่วนประกอบเครื่องดนตรีมากขึ้น และเกิดการผลิตซ้ำวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น โดยการนำแนวคิดที่ครูจักรี มงคลคิดขึ้นไปพัฒนาต่อยอด เกิดการตื่นตัวตระหนักถึงวัตถุประสงค์แท้จริงของเครื่องดนตรี และตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่ในปัจจุบันมีน้อยลงให้ยังคงอยู่

คำสำคัญ : กระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม, ซอดี้ดง, ซอดี้ดงจากวัสดุทดแทน, จักรี มงคล

Title	A STUDY ABOUT CULTURAL REPRODUCTION PROCESS VIA PRODUCTION PROCESS SAW DUANG FROM ARTIFICIAL MATERIAL (RESIN) OF KRU JAKKREE MONGKOL
Author	WORRAPRAT TONGLOR
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2020
Thesis Advisor	Assistant Professor Tepika Rodsakan

The aims of this research study about the cultural reproduction process via production process of Saw-Duang from artificial material or the resin made by Kru Jakkree Mongkol. This qualitative research explored both data and practice. This research was analyzed by the descriptive method and collected by documentaries, data and slides. The research compiled the data, including the analytical and conclusive data. The objectives of this research were as follows: (1) to study the conception and production process of treble fiddles with the resin made by Kru Jakkree Mongkol; (2) an analysis of the cultural reproduction process of Thai music instrument production. The results revealed the conceptual framework about Saw-Duang production from artificial materials by Kru Jakree Mongkol regarding perception and finding out about the social value of Thai musicians and the idea that Thai musical instruments should have made from the rarest wood and the ivory and have a value that increases over time. The results caused the value to increase because they were extremely rare. He wanted to present his conception of the core of melodic Thai music instruments, which was why he produced Thai musical instruments from artificial materials, which are both easy to find, reasonably priced and maintained either a good physical quality or materials from nature. The analytical results of the cultural reproduction process revealed that the conception of Kru Jakree Mongkol was published via a treble fiddle made from artificial material and established conceptions to make a new norm of cultural reproduction by the conception of Kru Jakree Mongkol developing more awakenings and realizations about the main core of Thai music instruments, but adding to the more conservation of natural resources.

Keyword : CULTURAL REPRODUCTION, SAW-DAUNG, ARTIFICIAL MATERIAL, KRU JAKREE MONGKOL

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพิกา รอดสงการ อาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัย รองศาสตราจารย์จรูญ กาญจนประดิษฐ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ จำนงค์สาร ที่เสียสละเวลาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางในการดำเนินการ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้หากไม่มีคุณครูจักรี มงคล ผู้ซึ่งเป็นทั้งคุณครูและบุคคลข้อมูลที่คอยเมตตาสั่งสอนทักษะวิชาดนตรีนานาประการจนผู้วิจัยเติบโตด้วยพลังกำลังความสามารถในเชิงทักษะดนตรี ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนและเยาวชนอันเป็นอนาคตของชาติให้สืบสานองค์ความรู้นี้ต่อไป และกรุณาเสียสละเวลาในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างสูงในการดำเนินการวิจัยจนสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงขอกราบสำนึกในพระคุณและกราบขอบพระคุณมาไว้ ณ ที่นี้

บุญใดที่ผู้วิจัยเคยได้ประกอบขึ้นมาทั้งในชาตินี้และชาติปางก่อน ขอยกให้บิดา - มารดา ผู้ซึ่งเป็นผู้ให้ชีวิต ให้ลมหายใจแก่ผู้วิจัย หากไม่มีท่านทั้งสองบ่มเพาะเลี้ยงดูมาแต่เล็กจนโต ทั้งยังคอยกระตุ้นเตือนและสนับสนุนด้านกำลังใจและกำลังทรัพย์ด้วยดีตลอดมา อนึ่งครูบาอาจารย์ที่สั่งสอนอบรมผู้วิจัยมาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จนถึงระดับมหาวิทยาลัยจนสามารถดำเนินการวิจัยได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ข้าพเจ้าขอรำลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา และคุณครูที่หล่อหลอมมาเหมือนกระแสน้ำที่ไม่มีวันขาดสาย

วรปรัชญ์ ทองหล่อ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าวิจัย	3
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้าวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
1. เอกสารและบทความทางวิชาการ.....	6
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
3. แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	16
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	20
วิธีการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล.....	20
ขั้นรวบรวมข้อมูล	20
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม	21

อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	21
การจัดทำข้อมูล	21
ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล	22
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	24
1. แนวคิดและกระบวนการการผลิตชดด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล	24
1.1 แนวคิดเกี่ยวกับชดด้วงจากวัสดุดั้งเดิมและคุณค่าของชดด้วง	24
1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างชดด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล	36
1.3 กระบวนการผลิตชดด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล	42
2. วิเคราะห์กระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของการผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี มงคล	82
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	103
สรุปผลการศึกษา	103
อภิปรายผลการศึกษา	110
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	115
บรรณานุกรม	117
ประวัติผู้เขียน	120

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ตารางแสดงการเปลี่ยนแปลงทักษะของวัฒนธรรมจากทักษะเดิมไปสู่ทักษะของสำนัก เบอริงแฮม.....	16
---	----

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กระบวนการทางวัฒนธรรม	17
ภาพประกอบ 2 ช่างทำเครื่องดนตรีไทยในปัจจุบัน(ช่างจ้อน ช่างจักรี ช่างต้อย)	25
ภาพประกอบ 3 ครูจักรี มงคลบรรเลงซอคู่ประกอบการซ้อมหุ่นกระบอกเรื่องตะเลงพ่าย ของมูลนิธิ จักรพันธ์ุ ไปรษณีย์.....	27
ภาพประกอบ 4 ซอเกาหูหรือเย่วหู	28
ภาพประกอบ 5 ซอด้วงต้นแบบที่ครูจักรี มงคลใช้เป็นแบบจากร้านดุริยบรรณ (ราวปีพ.ศ.2519 ฝีมือการกลึงของนายเชาว์ ชาวนาเป้า)	29
ภาพประกอบ 6 โทนมโหรีประดับกระจกเกียบของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ กรุงเทพฯ.....	32
ภาพประกอบ 7 ครูจักรี มงคลและซอสามสายงาช้างของท่าน	34
ภาพประกอบ 8 พระพุทธรูปที่ทำมาจากเรซินหล่อทั่วไป	39
ภาพประกอบ 9 เครื่องประดับที่ทำจากวัสดุเรซิน	39
ภาพประกอบ 10 งาช้างแอฟริกา.....	41
ภาพประกอบ 11 เรซินสำหรับหล่อทั่วไป 1 แกลลอน	44
ภาพประกอบ 12 ตัวม้วนสำหรับเร่งปฏิกิริยาเรซิน	44
ภาพประกอบ 13 สีขาว 60 กรัม	45
ภาพประกอบ 14 สีเหลืองเข้ม 60 กรัม	45
ภาพประกอบ 15 ตัวเร่งทำแข็งเรซิน 1 ขวด	46
ภาพประกอบ 16 แกลลอนเปล่าสำหรับผสมเรซิน.....	46
ภาพประกอบ 17 อุปกรณ์ในการผสมเรซิน เรซินหล่อทั่วไป ตัวม้วน สีขาว สีเหลืองเข้ม ผงแคลเซียม และตัวเร่ง	47
ภาพประกอบ 18 ครูจักรีตัดกล่องกระดาษแยกส่วนออกเพื่อทำเป็นถาดในการรองรับการผสมเรซิน	48

ภาพประกอบ 19	ครูจ้กรี มงคล นำท่ออะลูมิเนียมมาทาบเพื่อทำเป็นพายสำหรับกวนเรซิน.....	49
ภาพประกอบ 20	ครูจ้กรี มงคล กำลังผสมตัวม่วงลงไปนในเรซินที่ละเล็กลงน้อย.....	50
ภาพประกอบ 21	ผสมตัวม่วงกับเรซินให้เข้ากัน ค่อยๆ เพิ่มจนเรซินสีใส่กล้ำเป็นสีชมพูจาง.....	50
ภาพประกอบ 22	ครูจ้กรี มงคลเพิ่มปริมาณตัวม่วงเพื่อผสมเรซินให้ได้สีชมพูจางตามที่ต้องการ.....	51
ภาพประกอบ 23	เรซินที่ผสมตัวม่วงจนกลายเป็นสีชมพูจาง.....	51
ภาพประกอบ 24	ครูจ้กรี มงคล ใช้ไม้ไอศกรีมตักสีและปาดสีลงในแกลลอนผสมเรซิน.....	52
ภาพประกอบ 25	ครูจ้กรี เริ่มผสมสีขาวให้เข้ากับเรซินโดยใช้พายอะลูมิเนียม.....	53
ภาพประกอบ 26	เรซินที่ผสมสีขาวจนได้สีขุ่นคล้ายหิวกะทิ.....	53
ภาพประกอบ 27	ครูจ้กรี มงคลผสมสีเหลืองเข้มลงในเรซินที่ผสมสีขาวแล้ว.....	54
ภาพประกอบ 28	ครูจ้กรี มงคลสาธิตวิธีการกวนเรซิน.....	55
ภาพประกอบ 29	เรซินที่ผสมสีเหลืองเข้มจนกลายเป็นสีนมนขุ่น.....	55
ภาพประกอบ 30	ครูจ้กรี มงคล ผสมผงแคลเซียมลงในเรซินที่ผสมสีแล้ว.....	56
ภาพประกอบ 31	ผสมผงแคลเซียมกับเรซิน.....	57
ภาพประกอบ 32	เรซินที่ผสมผงแคลเซียมเรียบร้อยแล้ว.....	57
ภาพประกอบ 33	ครูจ้กรี มงคล เก็บรักษาเรซินที่ผสมเสร็จเรียบร้อยแล้ว.....	58
ภาพประกอบ 34	สอด้วงดริยบรรณปีพ.ศ.2519 ฝีมือการกลึงของช่างเซาว์ ซาวนาเป้.....	59
ภาพประกอบ 35	เตรียมทำพิมพ์เพื่อหล่อเรซิน.....	59
ภาพประกอบ 36	พิมพ์สำหรับหล่อโซนสอด้วง.....	60
ภาพประกอบ 37	พิมพ์สำหรับทำคันทวนสอด้วง.....	60
ภาพประกอบ 38	พิมพ์สำหรับทำลูกบิด 2 ลูก.....	61
ภาพประกอบ 39	พิมพ์สำหรับทำส่วนกระบอกสอด้วง.....	61
ภาพประกอบ 40	เทเรซินลงในพิมพ์สำหรับหล่อเป็นส่วนโซนสอด้วง.....	62
ภาพประกอบ 41	เทเรซินลงในพิมพ์สำหรับหล่อเป็นคันทวนสอด้วง.....	63

ภาพประกอบ 42	เรซินขณะอยู่ในพิมพ์สำหรับหล่อเป็นกระบอกชอด้วง	63
ภาพประกอบ 43	เรซินขณะอยู่ในพิมพ์สำหรับหล่อเป็นลูกบิดชอด้วง	64
ภาพประกอบ 44	เรซินส่วนคันทวนที่แกะออกจากพิมพ์แล้ว	65
ภาพประกอบ 45	เรซินส่วนกระบอกที่แกะออกจากพิมพ์แล้ว	65
ภาพประกอบ 46	เรซินส่วนที่เป็นลูกบิดเมื่อแกะออกจากพิมพ์ 1	66
ภาพประกอบ 47	เรซินส่วนที่เป็นลูกบิดเมื่อแกะออกจากพิมพ์ 2	66
ภาพประกอบ 48	เรซินส่วนโชนบนชอด้วงที่ถอดออกจากพิมพ์แล้ว	67
ภาพประกอบ 49	สัดส่วนด้านบนของโชนชอด้วง	68
ภาพประกอบ 50	ครูจักรี มงคล วัดขนาดและวาดแบบลงบนท่อนเรซินส่วนทวนบน	68
ภาพประกอบ 51	ครูจักรี มงคล ลึงทวนบนชอด้วงตามแบบที่วาดไว้	69
ภาพประกอบ 52	ขัดเก็บรายละเอียดชิ้นงานให้เรียบเนียน	69
ภาพประกอบ 53	ทวนบนชอด้วงที่ลึงเรียบร้อยแล้ว	70
ภาพประกอบ 54	การสวมหน้ากากป้องกันฝุ่นผงที่เกิดจากการลึงเรซิน	70
ภาพประกอบ 55	ครูจักรี ลึงส่วนทวนกลางหรือคันทวน	71
ภาพประกอบ 56	ทวนกลางเมื่อผ่านการลึงขึ้นรูปและขัดเรียบร้อยแล้ว	72
ภาพประกอบ 57	วัดขนาดและตำแหน่งในการเชื่อมทวนบนและทวนกลางเข้าด้วยกัน	72
ภาพประกอบ 58	การร้อยสำหรับเชื่อมทวนบนและทวนกลางเข้าด้วยกัน	73
ภาพประกอบ 59	เปรียบเทียบขนาดทวนบนชอด้วงดูริยบรรณและชอด้วงจากวัสดุทดแทนของ ครูจักรี มงคล	73
ภาพประกอบ 60	เปรียบเทียบขนาดคันทวนชอด้วงดูริยบรรณและชอด้วงจากวัสดุทดแทนของ ครูจักรี มงคล	74
ภาพประกอบ 61	สัดส่วนความยาวตลอดคันทวนชอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล	74
ภาพประกอบ 62	บัวเหยียบบริเวณปลายคันทวนฝีมือการลึงของครูจักรี มงคล	75
ภาพประกอบ 63	เรซินที่นำมาลึงขึ้นรูปเป็นลูกบิดชอด้วง 1	76

ภาพประกอบ 64 ปลายลูกบอกลวดดั่งผลงานการกลึงของครูจ๊กกี้ มงคล	76
ภาพประกอบ 65 สายลวดดั่งหลากสีที่ครูจ๊กกี้ มงคลควั่นจากสายเชือกไนลอน.....	77
ภาพประกอบ 66 หนังงูเหลือมที่ครูจ๊กกี้ นำมาใช้ขึ้นหน้าลวดดั่ง	79
ภาพประกอบ 67 หย่องลวดดั่งที่ทำจากไม้ไผ่ของครูจ๊กกี้ มงคล	80
ภาพประกอบ 68 ลวดดั่งจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ผลงานการสร้างของครูจ๊กกี้ มงคล	81
ภาพประกอบ 69 ผู้วิจัยกำลังบรรเลงลวดดั่งเรซินโดยมีครูจ๊กกี้ มงคลเป่าปี่ชวาอยู่ด้านซ้าย	81
ภาพประกอบ 70 ครูจ๊กกี้ มงคลกำลังบรรเลงลวดดั่งที่ทำมาจากวัสดุทดแทน(เรซิน)หน้าพระที่นั่งฯ งานพระราชทานเพลิงศพครูสุดจิตดี ดุริยประณีต ณ เมรุมาศวัดตรีทศเทพ กรุงเทพมหานคร	94
ภาพประกอบ 71 อาจารย์มานพ อิศรเดช อาจารย์ภาควิชาจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ใช้ลวดสามสายที่ทำจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ฝีมือการสร้างของครูจ๊กกี้ มงคล	95
ภาพประกอบ 72 อาจารย์เสนีย์ เกษมวัฒนากุล อาจารย์ประจำวิชาศิลปะโรงเรียนจิตรลดา บรรเลงลวดสามสายเรซิน	95
ภาพประกอบ 73 ลวดดั่งจากวัสดุทดแทน(คันทกลาง) สมบัติของ รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ดิษฐ์.....	96
ภาพประกอบ 74 ลวดดั่งจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจ๊กกี้ มงคล สมบัติของผู้วิจัย	96

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ดนตรีไทย เป็นศิลปะแขนงหนึ่งซึ่งสร้างความสุขให้กับคนในชาติมาอย่างยาวนาน นอกจากนี้ดนตรียังเป็นเครื่องมือกระตุ้นความรู้สึกชั้นดีในการประกอบพิธีกรรมของมนุษย์ ประวัติศาสตร์ชาติไทยในยุคต่าง ๆ ดนตรีเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตผู้คนตั้งแต่เกิดจนถึงยามสุดท้ายของชีวิต ซึ่งเราสามารถศึกษาร่องรอยวิวัฒนาการการเจริญเติบโตของดนตรีไทยได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ที่นักประวัติศาสตร์ได้ศึกษาค้นคว้าเอาไว้ ในกลุ่มภาคพื้นแผ่นดินสุวรรณภูมิพบเครื่องมือและเครื่องใช้ในการดำรงชีพที่มีรูปร่างลักษณะวิธีใช้คล้ายคลึงกันในหลายภูมิภาค รวมไปถึงเครื่องดนตรีที่มีใช้อยู่ แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมดนตรีเป็นวัฒนธรรมที่ประเทศกลุ่มที่อยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิมีใช้ร่วมกัน ดนตรีไทยนั้นมีพัฒนาการคล้ายคลึงกับดนตรีของชาติเพื่อนบ้านในแถบภูมิภาคนี้ ซึ่งล้วนได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียและจีน อันเป็นชนชาติที่มีอารยธรรมและวัฒนธรรมที่เก่าแก่ (พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์, 2554, น.9) เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป วิวัฒนาการของเครื่องดนตรีในแต่ละภูมิภาคจึงเปลี่ยนไปตามเวลา สถานที่ และความนิยมในกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น

เครื่องดนตรีไทยโดยส่วนใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่ผลิตมาจากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น จำพวกไม้เนื้อแข็ง หนังสัตว์ เขา งา เปลือกหอย เป็นต้น เครื่องดนตรีไทยในสังคมไทยสมัยก่อนเป็นการสร้างขึ้นเพื่อมีใช้กันภายในวงแคบ เพราะเครื่องดนตรีที่สามารถผลิตเป็นอุตสาหกรรมได้ส่วนมากเป็นเครื่องดนตรีตะวันตก ซึ่งมีผู้ใช้อย่างกว้างขวางทั่วโลก ส่วนเครื่องดนตรีประจำชาติและประจำถิ่นนั้น ส่วนมากเป็นหัตถกรรมในครัวเรือน(ประสิทธิ์ เลี้ยวศิริพงษ์, 2544, น.78) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ถูกสั่งสมกันมาจนเกิดเป็นภูมิปัญญาและวัฒนธรรมการผลิตเครื่องดนตรีไทยที่สืบทอดกันจนถึงปัจจุบัน โดยภูมิปัญญาเหล่านี้ได้พัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงในเรื่องของรูปลักษณะของเครื่องดนตรีที่เปลี่ยนแปลงไปตามความนิยมในสังคม อีกทั้งการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อให้สะดวกต่อการผลิต ปัจจุบันช่างทำเครื่องดนตรีไทยในสังคมไทยกระจายกันอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ ทั้งช่างมืออาชีพและช่างมือสมัครเล่นล้วนแล้วแต่เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาวัฒนธรรมการผลิตเครื่องดนตรีไทยจากรุ่นสู่รุ่น เกิดเป็นวิชาความรู้ความสามารถในด้านเทคนิควิธีการผลิต การปรับปรุงพัฒนาสัดส่วนเครื่องดนตรีและคุณภาพเสียงของเครื่องดนตรี การประยุกต์ใช้เครื่องมือที่ทันสมัย รวมไปถึงวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องดนตรีต่าง ๆ

ทั้งนี้กระบวนการสร้างเครื่องดนตรีไทยนับว่าเป็นศิลปะแขนงหนึ่งในงานช่างที่มีความสำคัญ อยู่ควบคู่มากับดนตรีไทย(ภารดี มหาขันธ์, 2527, น.58)อนึ่งองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ช่างผู้ผลิตเครื่องดนตรีไทยได้คิดค้น ทดลอง เรียนรู้จนเกิดเป็นภูมิปัญญา ย่อมส่งผลกระทบต่อเครื่องดนตรีที่พวกเขาเหล่านั้นได้ผลิตขึ้นมา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากสำหรับนักดนตรี เพราะเครื่องดนตรีเปรียบเสมือนเป็นหนึ่งในอาวุธของตนเอง กล่าวคือถ้าเครื่องดนตรีมีคุณภาพที่ดี นั้นหมายถึงคุณภาพของเสียงที่ออกมาก็จะดีตามคุณภาพของเครื่องดนตรีเช่นกัน

การพัฒนากระบวนการการผลิตเครื่องดนตรี หรือความนิยมในคุณภาพของเครื่องดนตรีไทยในปัจจุบันนั้นล้วนมีความนิยมที่แตกต่างกันออกไป แต่หากพิจารณาแล้วก็ยังคงเป็นเครื่องดนตรีไทยที่ถูกเปลี่ยนแปลงเพียงแค่สัดส่วนบางประการ เพื่อบ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์ของช่างแต่ละช่างที่ล้วนแล้วแต่จะรังสรรค์ออกมา สิ่งเหล่านี้คือการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นการสืบทอดรักษาวัฒนธรรมที่ผลิตขึ้น เพื่อแสดงตัวตนและความยั่งยืนของวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป การสืบทอดวัฒนธรรม(cultural transmission) และการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม(cultural reproduction) เป็นกระบวนการของพลวัตทางวัฒนธรรม เมื่อวัฒนธรรมบางอย่างมีการสืบทอดส่งต่อภายในสังคมหนึ่ง ๆ จากรุ่นสู่รุ่นทำให้วัฒนธรรมนั้นยังมีชีวิตหรือมีบทบาทในสังคม(วัชรภรณ์ ดิษฐบ้าน, 2557, น.14) แต่เดิมแล้วระบบการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมนั้นแรกเริ่มเป็นการผลิตสัญลักษณ์เชิงอำนาจเพื่อนิยามถึงขอบเขตการเมือง เช่นการผลิตเหรียญตราต่าง ๆ(ษ์ตรา ชมะวรรณ, 2537, น.103) การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการคงอยู่ของวัฒนธรรม วัฒนธรรมที่ไม่มีการเคลื่อนไหวหรือการผลิตซ้ำวัฒนธรรมนั้น ๆ ย่อมจะเสื่อมสลายไปกับกาลเวลา หากว่าวัฒนธรรมไหนมีการศึกษาถึงการผลิต คนผลิต และกระบวนการต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงการศึกษาเพื่อสืบทอด วัฒนธรรมนั้น ๆ ก็ย่อมที่จะดำรงอยู่ การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมไม่ได้เกิดจากตัววัฒนธรรมเองที่สามารถสร้างตัวตนขึ้นมาได้ แต่ขึ้นอยู่กับอำนาจของสถาบันหรือบุคคล ที่เป็นแรงผลักดันให้วัฒนธรรมนั้นมีความยั่งยืน ดังนั้นผู้นำที่อยู่ในวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นหลักในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป เพราะเป็นบุคคลที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ส่งเสริมหรือลบล้างวัฒนธรรม

ปัจจุบันมีช่างผลิตเครื่องดนตรีไทยอยู่มากมาย ล้วนแล้วแต่ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูบาอาจารย์หรือบรรพบุรุษ บางกลุ่มอาศัยวิชาความรู้แบบครูพักลักจำดำรงเลี้ยงชีพของตนเองด้วยวิชาชีพนี้อยู่อย่างแพร่หลาย ครูจักรี มงคลเป็นอีกหนึ่งช่างผู้ผลิตเครื่องดนตรีไทยที่มีความสามารถในการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรีไทยอย่างเชี่ยวชาญอีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยได้อย่างลึกซึ้งจนแตกฉาน ครูจักรี มงคลมักจะสร้างปรากฏการณ์ทางดนตรีใหม่ๆ

ให้กับวัฒนธรรมดนตรีไทยเพื่อเป็นการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมทางด้านดนตรี เช่น การผลิตซอด้วง จากวัสดุทดแทนวัสดุธรรมชาติ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า การสืบทอดการผลิตซ้ำในวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นอยู่แล้วให้สามารถมีบทบาทในสังคม โดยการตีความใหม่ให้เข้ากับยุคสมัย มีการสร้างสรรค์ใหม่ในเรื่องกระสวน(สัดส่วน) คุณภาพเสียง รวมไปถึงวัสดุที่เลือกหยิบใช้ซึ่งในปัจจุบันนั้นหาได้ง่ายและมีราคาต่ำกว่าวัสดุจากธรรมชาติ อาจกล่าวได้ว่าปรากฏการณ์ทางดนตรีที่ครูจ๊กกี้ มงคลได้สร้างขึ้นมานั้นก่อให้เกิดการนำวัฒนธรรมมาผลิตใหม่ในวัตถุประสงคใหม่ เพื่อให้สอดคล้องตอบสนองสถานการณ์หรือบริบทใหม่(วัชรภรณ์ ดิษฐบ้าน, 2557, น.17)

ครูจ๊กกี้ มงคลเป็นผู้ผลิตเครื่องดนตรีไทยและเป็นนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทางสังคมดนตรี เป็นนักประดิษฐ์ที่มีภูมิปัญญาอันเป็นประโยชน์ต่อวัฒนธรรมของชาติ กระบวนการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทนเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์เพื่อแสดงความเป็นตนเอง เป็นหนึ่งในรูปแบบการกระบวนการคิดในการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นการรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติไทย การผลิตทางวัตถุเป็นพื้นฐานของกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ อีกหลายกิจกรรม ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าควรศึกษาไว้ในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมจากกระบวนการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจ๊กกี้ มงคลไว้ เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์เผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ซึ่งให้เห็นถึงการดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชาติด้วยภูมิปัญญาที่ทันสมัย อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาด้านมานุษยวิทยาหรือศึกษาศาสตร์ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและกระบวนการการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจ๊กกี้ มงคล
2. วิเคราะห์กระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของการผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจ๊กกี้ มงคล

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าวิจัย

วิจัยเล่มนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์เพื่อทำให้ทราบถึงแนวคิดการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน ของครูจ๊กกี้ มงคล อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละช่างที่มีรายละเอียดกระสวนในการผลิตที่แตกต่างกันออกไป ในปัจจุบันช่างผู้ผลิตเครื่องดนตรีไทยมีอยู่อย่างมากมาย กระจ่ายตัวอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ บุคคลข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้ที่มีความสามารถ

เป็นที่ยอมรับทางสังคมคนตรีอย่างกว้างขวาง มีผลงานการผลิตเครื่องดนตรีอย่างมากมาย และเป็นผู้ที่สามารถเลือกใช้วัสดุรอบตัวมาสรรค์สร้างเป็นเครื่องดนตรีที่ล้ำค่าได้อย่างชาญฉลาด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาการผลิตเครื่องดนตรีไทย ทำให้ทราบแนวคิดกระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ถือได้ว่าเป็นการทำให้การเจริญเติบโตทางวัฒนธรรมของประเทศยังคงอยู่ต่อไปได้ในยุคสมัยที่มีวิวัฒนาการทางด้านเครื่องมือ หรือวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ผลิตเครื่องดนตรีอย่างไม่หยุดยั้ง เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ อีกทั้งยังได้แนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมการผลิตเครื่องดนตรีไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

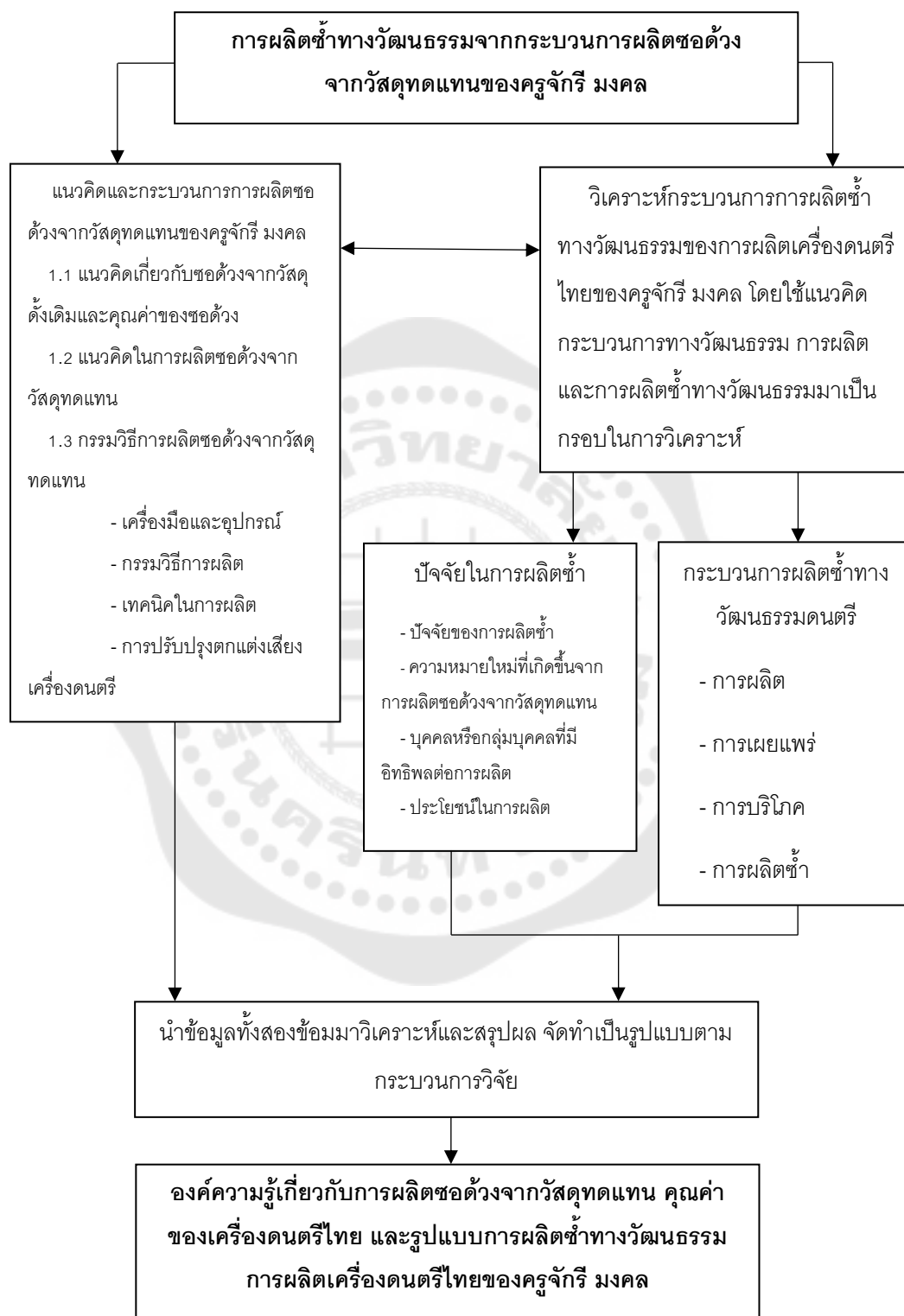
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้าวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาตามความมุ่งหมาย 2 ข้อ ได้แก่ศึกษาแนวคิดและกระบวนการการผลิตซ้ำจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล และวิเคราะห์การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของการผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี มงคล โดยการวิเคราะห์การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของการผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี มงคลนั้น ผู้วิจัยจะทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการผลิตและการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม เพื่อมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์การผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี มงคลว่า ปัจจัยของการผลิตซ้ำและกระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมเป็นอย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม หมายถึง การรักษาวัฒนธรรมที่ผลิตขึ้นเพื่อแสดงตัวตนและความยั่งยืนของวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไปในบริบทของสังคมปัจจุบัน
2. เทคนิคการผลิตเครื่องดนตรีไทย หมายถึง กรรมวิธี กระบวนการการผลิตเครื่องดนตรีไทยที่ครูจักรี มงคลใช้ในการผลิตเครื่องดนตรีไทยที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน
3. ซอดั้วจากวัสดุทดแทน หมายถึง ซอดั้วที่ครูจักรี มงคลผลิตขึ้นโดยใช้วัสดุทดแทนวัสดุจากธรรมชาติ คือ โพลีเอสเตอร์เรซิน หรือโดยทั่วไปเรียกว่า เรซิน
4. กระสวน หมายถึง แบบ แบบแผน ในการทำวิจัยในครั้งนี้หมายถึง สัดส่วนของเครื่องดนตรีไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมจากกระบวนการผลิตซ้ำของวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคลผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ทั้งที่เป็นตำราวิชาการ บทความ เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้เป็นข้อมูลในการศึกษา โดยนำเสนอ ดังนี้

1. เอกสารและบทความทางวิชาการ

- 1.1 การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม
- 1.2 การผลิตเครื่องดนตรีไทย
- 1.3 ซอด้วง

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและบทความทางวิชาการ

1.1 การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม

เย็นจิตร ถิ่นขาม (2552, น.92) ได้เขียนบทความเรื่อง การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมข้ามพรมแดนในการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมระหว่างหญิงไทยกับชายญี่ปุ่น กล่าวไว้ว่า การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม คือ การถ่ายทอดคุณค่า ประเพณีทางวัฒนธรรมที่มีอยู่จากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการของความต่อเนื่อง ของประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่ยังคงดำรงอยู่แม้เวลาจะล่วงไปแล้ว การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมมักเป็นผลลัพธ์ของการผลิตซ้ำทางสังคม หรือเป็นกระบวนการของการถ่ายทอดมุมมองหรือหลักเกณฑ์ทางสังคม (ยกตัวอย่างเช่น) จากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง

กาญจนา แก้วเทพ (2539, น.29) ได้เขียนหนังสือเรื่อง สื่อสองวัฒนธรรม กล่าวไว้ว่า การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมสามารถเกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ที่แวดล้อมอยู่รอบตัวบุคคล เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าในปัจจุบันได้ถูกถ่ายทอดออกมาในลักษณะที่มีสื่อเป็นตัวกลาง (Mass Mediated Culture) ในขณะที่ทุกวันนี้ปฏิบัติการสังคม (Social Practices) ทำให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ๆ ผ่านสื่อในสังคม อยู่ทุกขณะ แต่จะมีเพียงบางวัฒนธรรมเท่านั้นที่จะสามารถสืบทอดอยู่ในระยะยาว นั่นเป็นเพราะได้รับการสืบทอดจากบุคคลในสังคม

ดวงพร คงพิกุล. (อ้างถึงในรุ่งนภาयरรองเกษมสุข, 2550: 55-57). ปีแอร์ บูร์ดิเยอ เห็นว่าการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมคือยุทธศาสตร์ซึ่งเกิดมาจากการที่แต่ละบุคคลรับรู้ถึงกฎกติกาใน

กลุ่มสังคมและนำไปใช้ปฏิบัติตามสถานการณ์โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะรักษาหรือเพิ่มพูนทรัพย์สินทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่มรูปแบบยุทธศาสตร์การผลิตซ้ำมี 2 รูปแบบคือ

1) ยุทธศาสตร์การผลิตซ้ำ (Reproduction Strategy) เป็นกระบวนการดำรงและพัฒนาสถานะและ

2) ยุทธศาสตร์การแปลงซ้ำ (Reconversion Strategy) เป็นกระบวนการป้องกันรักษาและปรับปรุงตำแหน่งของแต่ละคนในโครงสร้างสังคม

ทั้งนี้วิธีการที่ใช้ในการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมสามารถทำได้ ตั้งแต่การควบคุมจำนวนบุตรการสืบทอดมรดกการลงทุนด้านศึกษาการลงทุนทางเศรษฐกิจการลงทุนทางสังคมการสมรสและการดำรงสถานะทางสังคมผลที่ได้จากการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมขึ้นอยู่กับวิธีการที่ใช้กฎและประเพณีการสืบทอดมรดกตลาดแรงงานระบบการศึกษาฯและความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชนชั้น

ดวงพร คงพิกุล. (อ้างถึงในกาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน, 2551: 67-69; กฤษณัช แสนทวี, 2552:17; ธัญจิรา ศรีคำ, 2552: 33) เขียนไว้ว่า วิลเลียมส์นัก ทฤษฎีวิพากษ์รุ่นหลังและนักวัฒนธรรมศึกษานักเบอร์มิงแฮมได้อธิบายแนวความคิดเรื่องการผลิตทางวัตถุของมาร์กเพิ่มเติมว่าไม่เพียงแต่วัตถุเท่านั้นที่ต้องมีการผลิตแม้แต่วัฒนธรรมอุดมการณ์/จิตสำนึกก็ต้องผ่านกระบวนการผลิตเช่นเดียวกัน (Cultural Production) โดยวัฒนธรรมแบ่งได้ 2 ประเภทคือ

1) วัฒนธรรมที่เคยมีอยู่ในสังคม (Lived Culture) หมายถึง วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในช่วงหนึ่งเวลาหนึ่ง มีเป็นกลุ่มบุคคลเฉพาะในช่วงเวลานั้นที่จะสามารถรับรู้ เข้าถึงหรือสัมผัสวัฒนธรรมนั้นได้

2) วัฒนธรรมที่ได้รับการสืบทอด (Record Culture) หมายถึง บางส่วนของวัฒนธรรมที่เคยมีอยู่ในสังคม ที่ได้รับการถ่ายทอดสืบหรือผลิตซ้ำ ต่อมาหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วัฒนธรรมแห่งยุคสมัย”(Culture of the Period) โดยผ่านประเพณีในการเลือกสรร (Selective Tradition) เพราะในชีวิตประจำวันของมนุษย์ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมอยู่ตลอดเวลา ประเพณีในการเลือกสรรจะทำให้หน้าที่คัดสรรวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นให้ยังคงอยู่ต่อไป โดยการเกิดประเพณีการคัดสรรจะทำให้เกิดความหมายใหม่เกิดขึ้นเสมอ โดยผู้ที่มีอำนาจชี้ขาดความยั่งยืนของวัฒนธรรมโดยส่วนมากจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีภาวะผู้นำในสังคม ซึ่งแต่ละสังคมย่อมมีวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป

จากความหมายของการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมหมายถึง การผลิตขึ้นเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ จน

เกิดการยอมรับเป็นบรรทัดฐานเพื่อการอยู่ร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีการให้ความหมายใหม่ในวัฒนธรรมที่ได้รับการสืบทอดเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นไปในสังคม แสดงถึงความเป็นหนึ่งเดียวกันสร้างความเป็นตัวตนของกลุ่มสังคม ซึ่งผู้ที่มีอำนาจชี้ขาดการตั้งอยู่หรือสูญสิ้นของวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมจะเป็นผู้ที่ภาวะความเป็นผู้นำในสังคม และเป็นผู้ชี้แนะแนวทางปฏิบัติในสังคม

1.2 การผลิตเครื่องดนตรีไทย

ถาวร ศรีผ่อง (2554, น.40) ได้กล่าวถึงเรื่องเครื่องดนตรีไทยไว้ว่า ศิลปินหรือนักดนตรีไทยที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านทักษะโดยส่วนมากจะมุ่งเน้นในการฝึกปฏิบัติให้มีฝีมือลายมือการบรรเลงดนตรีไทยให้มีความไพเราะ ในบางครั้งศิลปินอาจขาดความเฉลียวใจในเรื่องของเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพดี และมีความสำคัญส่งผลต่อคุณภาพเสียง ซึ่งเกิดจากการบรรเลงให้มีความไพเราะ

สุรพล สุวรรณ (2560, น.20) ได้เสนอมุมมองเกี่ยวกับมาตรฐานของเครื่องดนตรีไทยไว้ว่า มีผู้ให้ความเห็นว่าเครื่องดนตรีมาตรฐาน ที่มีรูปร่างสัดส่วนงดงาม มีกระสวย(สัดส่วน) มีมาตรฐาน มีการตกแต่งประดับประดา มีมาตรฐานทางเสียงใกล้เคียงกันที่แพร่หลายอยู่ในปัจจุบันน่าจะเริ่มมีขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และคงจะแพร่หลายมาจากราชสำนักหรือวังเจ้านายในสมัยที่บ้านเมืองดี เจ้านายอุปถัมภ์การดนตรีและนาฏศิลป์เป็นเครื่องแสดงบารมีและเกียรติยศ จึงเกิดการแสวงหาเครื่องดนตรีที่ทำจากวัสดุราคาแพง คุณภาพวัสดุยอดเยี่ยม ผ่านกรรมวิธีผลิตที่พิถีพิถัน มีการประดับประดาอย่างวิจิตรบรรเลง และต้องเป็นเครื่องดนตรีที่ทอวดได้ทั้งรูป เสียง และฝีมือของคนที่จะมาเล่นดนตรีนั้น ๆ

ภารดี มหาพันธ์ (2527, คำนำ, น.62) ได้เขียนหนังสือการสร้างเครื่องดนตรีไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ระลึกในการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 5 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ กล่าวไว้ว่า ศิลปะแห่งการสร้างเครื่องดนตรีไทย เป็นงานช่างที่มีความเจริญควบคู่มากับดนตรีไทย ปัจจุบันกำลังอยู่ในภาวะที่เสื่อมลงเป็นอันมาก ทั้งนี้เนื่องจากขาดผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ ทั้งขาดวัสดุที่มีคุณภาพ การฟื้นฟูศิลปะแห่งการสร้างเครื่องดนตรีไทยให้แพร่หลาย ที่จำเป็นต้องกระทำเป็นเบื้องต้น ได้แก่การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องดนตรีไทยนับได้ว่าอยู่ในภาวะที่ใกล้จะสูญ หากไม่หาวิธีอนุรักษ์ไว้เสียแต่บัดนี้ ในอนาคตจะหาผู้ที่มีความรู้ในการสร้างเครื่องดนตรีไทยไม่ได้หรือไม่ก็สร้างโดยผู้ที่ไม่มีความรู้ความชำนาญ ขาดหลักวิชาที่ถูกต้อง ทำให้ได้เครื่องดนตรีไทยที่ไม่มีคุณภาพ แม้ในหมู่คนทั่วไปจะเลื่อมความนิยมงานช่างประเภทนี้ไปบ้างใน

ปัจจุบัน แต่ควรจะได้มีการอนุรักษ์งานดังกล่าวไว้ในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านนี้โดยตรงบ้าง เพื่อมิให้งานช่างสาขานี้ถึงกาลเสื่อมสลายไปโดยสิ้นเชิง

บทความเกี่ยวกับช่างทำเครื่องดนตรีไทยได้มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับช่างทำเครื่องดนตรีไทย ภูมิปัญญาของช่างทำเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ และเครื่องดนตรีล้านนา รวมไปถึงช่างทำเครื่องดนตรีไทยในปัจจุบันไว้ว่า เมื่อพิจารณาไปถึงเครื่องดนตรีพื้นบ้านของชาวบ้านชนบทที่ห่างไกลจากกลุ่มเจ้าพระยาออกไป มิได้มีสูตรที่ตายตัวว่าจะต้องมีขนาด รูปร่าง มาตรฐานวัสดุ เสียงอย่างไร หรือจะต้องทำด้วยวิธีการอย่างไร แต่ล้วนแต่เป็นของใครของมัน ต่างคนต่างทำด้วยวัสดุ และเครื่องมือที่พอจะหาได้ ไม่มีระดับเสียงที่เป็นมาตรฐาน วิชาช่างทำเครื่องดนตรีหรือวิชาช่างอื่น ๆ หากพิจารณาระบบการศึกษาศิลปะของไทยย้อนขึ้นไปในอดีตจะพบว่าเป็นเรื่องการเรียนรู้การสอนในระบบการสืบทอดใช้ลักษณะมุขปาฐะ จึงไม่เป็นที่นิยมสอนกันอย่างแพร่หลาย วิชาช่างถือว่าเป็นวิชาชีพเฉพาะบุคคล มักมีการสงวนเอาไว้เพื่อความอยู่รอดในการดำรงชีพ การถ่ายทอดอิทธิพลทางเครื่องดนตรี คงเช่นเดียวกับการถ่ายทอดบทเพลง ทางบรกรรม ใครเป็นศิษย์ของใคร สายไหน สำนักไหนเป็นที่รู้จักกันอยู่ ในสมัยที่ยังมีการประชันวงกันอยู่ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด การถ่ายทอด ความรู้และเคล็ดลับในการผลิตเครื่องดนตรีก็คงเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลหรือเฉพาะสำนักช่างเดียวกัน แนวทางปฏิบัติที่คิดว่าจะบังเกิดขึ้นได้ ถ้าทุกฝ่ายเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องเครื่องดนตรีไทยและช่างทำเครื่องดนตรีไทยอย่างจริงจังคือ การอนุรักษ์และสืบทอด เครื่องดนตรีโบราณหรือเครื่องดนตรีต้นแบบ การจัดหลักสูตรศิลปหัตถกรรมหรืออุตสาหกรรมช่างทำเครื่องดนตรีไทย สนับสนุนการพัฒนา ให้เกิดเครื่องดนตรีใหม่สำหรับปัจจุบันและอนาคต และการจัดให้มีกิจกรรมการประกวดศิลปหัตถกรรมการผลิตเครื่องดนตรีไทยให้เป็นจริงเป็นจัง นอกจากนี้ภูมิปัญญาของช่างทำเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ มีการเลือกสรรวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่อย่างมากมายในท้องถิ่นมาประกอบเป็นเครื่องดนตรี เครื่องมือช่างที่ใช้ส่วนมากเป็นอุปกรณ์ขนาดเล็กที่ช่างในท้องถิ่นมีใช้ในงานช่างทั่วไป ช่างแต่ละคนใช้ประสบการณ์และความชำนาญในการทำ ขณะเดียวกันช่างรุ่นใหม่ที่มีความสนใจก็จะเข้ามาศึกษา ภูมิปัญญาที่เป็นองค์ความรู้ของช่างทำเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ มีส่วนช่วยให้เกิดผลิตรกรรมในงานศิลปหัตถกรรมดนตรี ความเป็นช่างและนักดนตรีคือบุคคลที่รวมความเป็นผู้สร้างและผู้เล่นเครื่องดนตรีเข้าไว้ด้วยกันย่อมส่งผลต่อกระบวนการความคิดและกระบวนการผลิต ที่ได้มาซึ่งเครื่องดนตรีและเสียงดนตรีตรงความต้องการ ภูมิปัญญาของช่างทำเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้เป็นงานที่ทำด้วยใจรักมากกว่าการทำเพื่อรายได้ เพราะการดนตรีพื้นบ้านมีขอบเขตจำกัดทั้งด้านวงบรกรรม นักดนตรี และกิจกรรมประเพณี ในทัศนะเดียวกัน การทำเครื่องดนตรีล้านนาของสล่าที่เชียงใหม่ สรุปลงประเด็นหลักได้ 3 ประเด็นคือ วัตถุประสงค์ที่ใช้ทำ

รูปแบบ และการผลิต ซึ่งประเด็นสุดท้ายที่เกี่ยวกับการผลิตนั้น เครื่องดนตรีล้านนาส่วนมากผลิตอย่างเป็นทางการในครัวเรือน ซึ่งสละทำตามลำพัง หรือมีสมาชิกในครัวเรือนเป็นผู้ช่วย มีน้อยรายที่อยู่ในระบบอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เครื่องมือหลักที่สละใช้ส่วนมากได้แก่ เครื่องพื้นฐาน (hand tools) เครื่องจักรกล(power tools) ที่มีใช้เพียงไม่กี่ประเภท จึงสามารถกล่าวได้ว่าเครื่องดนตรีล้านนาส่วนมากเป็นผลผลิตประเภททำด้วยมือ(hand made) และทำในบ้าน(home made) มากกว่าเป็นผลผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรม ภูมิปัญญาที่แฝงอยู่ในวิชาความรู้ความสามารถของช่าง ถือว่าเป็นตำราความรู้ที่สำคัญไม่แพ้กับผลงานที่ท่านเหล่านั้นได้สร้างขึ้นมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่ามีคุณค่ามากในเชิงวัฒนธรรมดนตรี ไม่ควรที่จะมองข้าม ซึ่งเราต้องให้ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่านักดนตรี คีตกวี นักวิชาการดนตรี ช่างฆ้องวงดนตรี นักธุรกิจดนตรี ผู้อุปถัมภ์ดนตรี หรือใครก็ตามที่เกี่ยวข้องอยู่ในโลกดนตรีไทยยุคปัจจุบันนี้เลย (ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์, 2544, น.40-48; ประสิทธิ์ เลี้ยวศิริพงษ์, 2544, น.85-86; อภัย นาคคง, 2544, น.22-39; อานันท์ นาคคง และ อัมภราวุธ สาคริก, 2544, น.103-105)

1.3 ซอด้วง

กรมศิลปากร (2541, น.4) ได้อธิบายเรื่องเครื่องดนตรีไทยไว้ว่า แต่เดิมนั้นมีเพื่อใช้บอกสัญญาณการนัดหมายและการกำหนดเวลา และใช้เพื่อการสนุกสนานรื่นเริง ชาวไทยได้อพยพลงมาตั้งถิ่นฐานทางใต้ตลอดจนก่อตั้งอาณาจักรขึ้นในแหลมอินโดจีน และได้พบวัฒนธรรมแบบอินเดียหลายอย่าง พื้นฐานของชนชาวไทยเป็นผู้ที่มีนิสัยรักในเสียงดนตรีอยู่แล้ว จึงได้นำวัฒนธรรมแบบอินเดีย รวมไปถึงมอญ และเขมร เข้ามาผสมผสานกับเครื่องดนตรีแบบดั้งเดิมของตนเอง จึงเกิดเป็นเครื่องดนตรีไทยหลากหลายประเภท

สงบศึก ธรรมวิหาร (2545, น.175) ได้อธิบายเกี่ยวกับเครื่องสี่ของไทยว่า เครื่องสายอีกประเภทหนึ่งที่ทำให้เกิดเสียงด้วยคันชักสี่เข้ากับสายเกิดขึ้นหลังเครื่องดีด เราเรียกเครื่องสายประเภทนี้ด้วยคำไทยว่า “ซอ” ซอที่ใช้ในประเทศไทยมีอยู่ 3 ชนิด คือซอสามสาย ซอคู่และซอด้วง

นอกจากนี้ (อัมภราวุธ สาคริก, 2550, น.42) ได้อธิบายเกี่ยวกับ ซอ ไว้ว่า ซอเป็นเครื่องดนตรีประเภทสี เกิดเสียงโดยการใช้นิ้วกดที่ผูกติดกับคันชัก ฎกับสาย และใช้นิ้วกดสายตามตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อให้เป็นเสียงสูงต่ำตามความต้องการ เครื่องดนตรีประเภทนี้มีอยู่ทั่วประเทศ ภูมิภาคของประเทศ แตกต่างกันในรูปร่างลักษณะ ชื่อเรียก เสียง วิธีการบรรเลง ตามแต่ประเพณีนิยมและบทบาทที่มีอยู่ในสังคมนั้น ๆ

ปกกรณ์ รอดช้างเผื่อน (2546, น.68-70) อธิบายเรื่องซอด้วงไว้ในหนังสือดุริยางคศิลป์ ไทยว่า ซอด้วงเป็นเครื่องดนตรีประเภทสีชนิดหนึ่ง มี 2 สาย ที่เรียกว่าซอด้วง สันนิษฐานกันว่ามีรูปร่างเหมือนเครื่องดักสัตว์ชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านเรียกกันว่า ด้วง ซอด้วงมีเสียงแหลม กังวาน แต่ไม่แหลมจนแสบหู เสียงของซอด้วงมีความไพเราะ สามารถกระตุ้นความรู้สึกของผู้ฟังได้ดี ซอด้วงทำหน้าที่เป็นผู้นำในวงเครื่องสายและมโหรี ไม่ว่าจะเป็นการขึ้นเพลง รับร้อง ส่งร้อง หรือแม้แต่การเปลี่ยนแปลงระดับความเร็ว - ช้าของการบรรเลง ผู้บรรเลงซอด้วงจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจ ดังนั้นผู้บรรเลงซอด้วงจึงต้องมีคุณสมบัติในการจดจำเพลงที่แม่นยำ มีความคล่องแคล่วในการบรรเลง และสามารถตัดสินใจได้ดีด้วย

พงษ์ศิลป์ อรุณวัฒน์ (2554, น.81) ได้ให้คำอธิบายเรื่องซอด้วงไว้ว่า ซอด้วงเป็นซอที่ได้รับอิทธิพลมาจากซอของจีน ที่เรียกว่าซอเอ้อหู (Erhu) ซึ่งเป็นซอที่มีคันสีอยู่ระหว่างซอทั้ง 2 สาย โดยนำมาปรับปรุงสัดส่วนและวัสดุให้เหมาะสม แนวการบรรเลงจะเป็นทำนองเก็บละเอียดและเป็นผู้นำการบรรเลงในวงเครื่องสาย มีระบบการตั้งเสียงเป็นคู่ 5 สายทุ้มเสียง ซอล(G) สายเอกเสียงเร(D) ทั้งนี้เมื่อมีการคิดทำวงเครื่องสายเครื่องคู่ และวงมโหรีเครื่องใหญ่ได้มีการคิดซอด้วงขนาดเล็กสำหรับนำมาบรรเลงสอดประสานเสียงให้กลมกลืนมากขึ้น เรียกว่าซอด้วงหลิบ โดยมีเสียงสูงกว่าซอด้วงขึ้นไป สายละ 4 เสียงคือ สายทุ้มเสียงโด(C) สายเอกเสียงซอล(G)

จรินทร์ เทพสงเคราะห์ (2557, น.25) อธิบายถึงองค์ประกอบของซอด้วงไว้ว่า เป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงแหลมเล็ก มี 2 สาย สายทั้งสองทำด้วยเชือกไหมหรือเอ็น มีชื่อเรียกว่า “สายทุ้ม” และ “สายเอก” สายทุ้มเป็นสายด้านในมีเสียงทุ้มต่ำเรียกว่าเสียง “ซอล” สายเอกเป็นสายด้านนอกมีเสียงแหลมสูง เรียกว่าเสียง “เร” กระจับปี่ทำด้วยไม้เนื้อแข็งซึ่งหน้าด้วยหนัง มีคันทวนยาวประมาณ 72 เซนติเมตร มีลูกบิด 2 อัน หน้าซอกกว้างประมาณ 7 เซนติเมตร มีหย่องซอทำด้วยไม้ชิ้นเล็ก ๆ ขนาด 0.3 เซนติเมตรสำหรับหนุนสายซอ ซอด้วงมีคันทวนสำหรับใช้สี นิยมทำด้วยไม้หรืองาช้าง มีความโค้งยาวประมาณ 68 เซนติเมตร ซึ่งด้วยขนหางม้า และจะตั้งยั้งขึ้นเมื่อใช้ยางสนที่สายหางม้าให้เกิดความผิด

สุรพล สุวรรณ (2560, น.8) ได้อธิบายถึงลักษณะของซอด้วงไว้ว่า ซอด้วงนั้นมีตัวลำโพงสำหรับกำธรเสียงที่เรียกว่า “กระจับปี่” เพราะมีรูปร่างคล้ายกระจับปี่ ทำด้วยไม้เนื้อแข็งหรืองาช้าง นิยมขึ้นหนังด้วยหนัง หากไม่มีก็ใช้หนังลูกแพะหรือหนังลูกวัว มีคันทวนเสียบกระจับปี่ขึ้นไปตอนปลายเป็นสี่เหลี่ยมโค้งไปทางด้านหลัง มีลูกบิดสำหรับพันปลายสายเพื่อลดหรือเร่งเสียงทั้ง 2 อัน ซอด้วงเป็นซอที่มีเสียงเล็กแหลม จึงใช้สายที่ทำด้วยไหมหรือเส้นเอ็นเล็ก ๆ ส่วนคันทวนนั้น

ร้อยเส้นหาม้าให้อยู่ในระหว่างสายทั้งสอง ผู้สื่อนั้นนั่งพับเพียบโดยให้กะโหลกชอวางอยู่บนหน้าขา ด้านซ้าย มือขวาจับคันชัก มือซ้ายสำหรับกดสายเพื่อให้เกิดเสียงตามต้องการ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัชรพล คงอุดมสิน (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องกรรมวิธีการสร้างซอด้วงของ ครูประสิทธิ์ ทัศนากร เพื่อศึกษากรรมวิธีการสร้างและปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพเสียงของซอด้วงของครูประสิทธิ์ ทัศนากรพบว่า ครูประสิทธิ์ ทัศนากรมีกรรมวิธีการสร้างซอด้วงที่ ละเอียด ประณีต เน้นคุณภาพเสียง มีสัดส่วนที่เหมาะสม ซึ่งวัสดุที่ใช้สร้างเป็นวัสดุที่มีคุณภาพ ส่งผลโดยตรงให้คุณภาพเสียงของซอด้วงมีความคมชัด ดัง กังวาน นอกจากนี้ยังมีแก้วเสียงที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตน การประดิษฐ์หย่องซอด้วงมีรูปแบบเฉพาะของตน การกลึงภายในกระบอกซอด้วงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ซอด้วงของครูประสิทธิ์ ทัศนากรมีคุณภาพเสียงที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวคือมีเสียงไพเราะและนุ่มนวลขึ้นเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใคร

ธีรพงศ์ คำโปร่ง (2560) ได้ศึกษากรรมวิธีการสร้างซอด้วงของช่างมาโนช ผุดผ่องพบว่าการสร้างซอด้วงของช่างมาโนช ผุดผ่อง ท่านได้ศึกษาด้วยตนเอง เนื่องจากท่านมีใจรักดนตรีไทย แต่ไม่มีโอกาสได้เรียน ท่านจึงศึกษาด้วยตนเองจนประสบความสำเร็จในการสร้างซอด้วงจนเป็นที่รู้จักทั่วประเทศ พันธุ์ไม้ที่ช่างมาโนช ผุดผ่องใช้ทำซอด้วงเป็นไม้เนื้อแข็งมีทั้งหมด 5 ชนิดคือ ไม้มะเกลือ ไม้ชิงชัน ไม้กระพี้เขาควาย ไม้แก้ว และไม้ด่าง ในการสร้างซอด้วงของช่างมาโนช ผุดผ่องมีวัสดุและอุปกรณ์ทั้งหมด 45 ชนิด และมีกรรมวิธีการสร้างทั้งหมด 8 ขั้นตอน โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพเสียงของซอด้วงช่างมาโนช ผุดผ่อง มี 5 ขั้นตอน คือ

1. กระบอกซอด้วงจะใช้บุงตะใบด้านในให้ผิวในกระบอกซอด้วงไม่เรียบ
2. ใช้หนังงูเฉพาะส่วนหลังเท่านั้นที่มีขนาดตัวยาว 4 เมตรขึ้นไป
3. การขึ้นหางม้ามี่ลักษณะแบนไม่กลม
4. ใช้หางม้าที่นำเข้ามาจากประเทศมองโกเลีย เพราะหางม้าจากมองโกเลียมีความหนา

มากกว่าหางม้าในประเทศไทย

5. หย่องของซอด้วงมีขนาด 1 เซนติเมตร โดยใช้ไม้ไผ่ที่ทำตะเกียบที่ผ่านการอบน้ำมันมาแล้ว เพราะช่วยให้เสียงซอมีความดังกังวาน

สัญญา สมประสงค์ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาการทำเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคอีสาน : กรณีศึกษาหมู่บ้านท่าเรือ ตำบลท่าเรือ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครพนม เพื่อศึกษาประวัติชุมชน และสภาพแวดล้อม กรรมวิธีการผลิตเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคอีสาน แคน โหวด พิณ

โปงลางและศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าเรือ ตำบลท่าเรือ อำเภอพานงั่ว จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่าหมู่บ้านท่าเรือนี้ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดนครพนมตั้งหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2477 สภาพแวดล้อมของชุมชนหมู่บ้านท่าเรือมีการดำเนินวิถีชีวิตอย่างเรียบง่าย และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในเรื่องการผลิตเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ตลอดจนการจัดตั้งสหกรณ์จำหน่ายเครื่องดนตรีและแบ่งปันผลประโยชน์กันอย่างยุติธรรมทำให้สภาวะเศรษฐกิจอยู่ในระดับพึ่งพาตนเองได้ ในด้านการผลิตเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคอีสานหมู่บ้านท่าเรือได้ผลิต แคน โหวด พิณ โปงลาง ตามความต้องการของตลาดเกือบจะเรียกได้ว่าเป็นอาชีพหลักจากการ การศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านท่าเรือ พบว่าประชากรอาศัยกันอย่างมีสิทธิ เสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตย ชุมชนมีศักดิ์ศรีและรักษาเกียรติภูมิของตนเองโดยยึดมั่นใน แบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณี มีระบบการบูรณาการในการผลิต โดยการนำเอาวัฒนธรรม ประเพณีมาผสมผสานจึงทำให้เกิดความประสานสอดคล้องทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

ศุภกร เจริญสุขประภา (2555) ได้ทำการศึกษาการเลือกใช้วัสดุทดแทนในการสร้าง เครื่องดนตรีไทย ของ อาจารย์มานพ แก้วบุชา: กรณีศึกษารางระนาดเอกไฟเบอร์กลาส ผล การศึกษาพบว่าอาจารย์มานพ แก้วบุชา อายุ 61 ปี เป็นชาวจังหวัดนครปฐมเกิดอยู่ในตระกูลนัก ดนตรีไทยได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีและการช่างจากคุณพ่อและคุณอา แนวคิดในการ สร้างเครื่องดนตรีจากไฟเบอร์กลาสของอาจารย์มานพ แก้วบุชาเกิดจาก ไม่เริ่มหายากและมีราคา แพง ดนตรีไทยไฟเบอร์กลาสจึงเป็นนวัตกรรมใหม่ในวงการดนตรีไทย ซึ่งผลดีที่ได้รับคือ ประหยัด ทรัพยากร งบประมาณ เวลา แรงงาน และวัสดุที่หาได้ง่ายกว่าตลอดจนขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยาก ด้าน การเปรียบเทียบคุณภาพเสียงของรางระนาดเอกที่ระหว่างรางไม้และรางไฟเบอร์กลาสพบว่าเสียง รางระนาดที่ใช้รางระนาดไฟเบอร์กลาสมีเสียงที่ดังกว่ารางที่ทำจากไม้ และจากการศึกษาความพึง พอใจในเรื่องของคุณภาพเสียงของรางระนาดที่ทำด้วยไฟเบอร์กลาสจากกลุ่มนักดนตรีไทยพบว่า มี ความพึงพอใจในคุณภาพเสียงของรางระนาดไฟเบอร์กลาสอยู่ในระดับดี ด้านค่านิยมในการใช้ราง ระนาดที่ทำด้วยไม้ยังได้รับความนิยมอยู่มากในกลุ่มของนักดนตรีไทยอาจเพราะเป็นความคุ้นเคย กับเสียงเครื่องดนตรีที่ทำมาจากไม้มาโดยตลอด

วัชรภรณ์ ดิษฐบ้าน (2557) ได้ศึกษาเรื่องพระอุปัศตู : การสืบทอดและการผลิตซ้ำความ เชื่อ ตำนานและพิธีกรรมในสังคมไทย เป็นการรวบรวมข้อมูลการสืบทอดและการผลิตซ้ำเกี่ยวกับ ตำนานพิธีกรรมและความเชื่อของพระอุปัศตูที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ช่วงปีพ.ศ. 2554 - 2557 ใน บริบทของสังคมท้องถิ่นภาคเหนือ ภาคอีสานและภาคกลาง และบริบทของสังคมไทยในเชิง ภาพรวมพบว่าตำนาน พระอุปัศตูในประเทศไทยถูกแบ่งออกเป็น 6 แบบเรื่อง มีการผลิตซ้ำตำนาน

พระอุปคุตในรูปแบบสื่อสมัยใหม่ มีการนำเนื้อเรื่องจากคัมภีร์หรือไตรปิฎกมาผนวกกับแบบเรื่องพระอุปคุตปราบมาร จนกลายเป็นเนื้อหาที่ถูกต้องพิถีพิถันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังพบว่าในพื้นที่ภาคเหนือและภาคอีสานมีการสืบทอด ประเพณีพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับพระอุปคุต ซึ่งประเพณีหรือพิธีกรรมเกี่ยวกับพระอุปคุตสามารถดำรงอยู่อย่างมีพลวัต โดยเป็นผลมาจากกระแสการท่องเที่ยว และการเข้าไปมีบทบาทของภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของประเพณีและพิธีกรรม นอกจากนี้ยังพบลักษณะพลวัตข้ามพื้นที่ คือ การนำประเพณีตักบาตรเบ็ญจมาผลิตซ้ำในพื้นที่ภาคกลาง พลวัตอีกลักษณะหนึ่งที่พบคือการสร้างความหมายใหม่ให้กับพระอุปคุตที่ออกมาในรูปแบบของพระเครื่องหรือวัตถุมงคล จากลักษณะเด่นของพระอุปคุต ที่มีในลักษณะด้านการคุ้มครองป้องกัน หรือลักษณะอันคลุมเครือในด้านตำนาน และคุณลักษณะทั้งด้านโลกียะและโลกุตระเป็นปัจจัยที่ส่งผลที่เอื้อให้เกิดการสืบทอดและการผลิตซ้ำความเชื่อเกี่ยวกับพระอุปคุตทั้งในพื้นที่เดิมและพื้นที่ใหม่ ที่มีรากฐานจากพุทธศาสนา ความหมายใหม่ที่เกิดขึ้นในพระอุปคุตสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยในปัจจุบันและสังคมพุทธศาสนาแบบไทย อีกทั้งยังตอบสนองความต้องการของพุทธศาสนิกชนในทำให้เกิดการสืบทอดและการผลิตซ้ำความเชื่อ ตำนาน และพิธีกรรมเกี่ยวกับพระอุปคุตอย่างต่อเนื่องในสังคมไทยในปัจจุบัน

นิธิมา ชูเมือง (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่องการปรับตัวของสื่อพื้นบ้านในสังคมไทย เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับตัวของสื่อพื้นบ้านโนรา เพื่อศึกษาการปรับรูปแบบและเนื้อหาของสื่อพื้นบ้านโนรา และเพื่อศึกษาผลของการปรับตัวของสื่อพื้นบ้านโนราในปัจจุบัน ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การแสดงโนราในปัจจุบันมี 2 ประเภท คือ โนราโรงครูและโนราแสดง ในปัจจุบันโนราแสดงเป็นโนราที่มีการปรับตัว โดยปรับเป็น โนราโบราณโนราสมัยใหม่ และโนราประยุกต์ เหตุปัจจัยที่ทำให้โนราแสดงมีการปรับตัว ได้แก่ การเข้ามาของสื่อสมัยใหม่ ความนิยมของคนดู และรายได้ของโนรา การปรับตัวของสื่อพื้นบ้านโนราในปัจจุบันเป็นวัฒนธรรมแบบที่เกิดขึ้นใหม่ จากการผสมผสานวัฒนธรรมของการแสดงโนราที่ตกค้างจากอดีตและวัฒนธรรมหลัก ได้แก่ การแสดงละครแบบสมัยใหม่ และการแสดงดนตรีลูกทุ่ง สื่อพื้นบ้านโนราในปัจจุบันมีบทบาทในการให้การศึกษ่าแก่เยาวชน ให้ความบันเทิง และวิพากษ์วิจารณ์สังคม แต่อย่างไรก็ตามโนราเหล่านี้ก็ยังคงองค์ประกอบหลักของการแสดงโนราได้แก่ การร้อง การรำ และการทำบท อันเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงโนราเอาไว้ เพื่อมุ่งสื่อสารจากโนราไปยังคนดู โนราในปัจจุบันยังคงปรับตัวและอยู่รอดได้ในสังคมไทยเนื่องจากความเชื่อเกี่ยวกับครูหมอโนรา และความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมโนราโรงครูซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสืบทอดการแสดงโนราสู่ลูกหลานรุ่นต่อ ๆ ไป

จารุพันธ์ เชาวดี (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สวยดอก : การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม หัตถศิลป์งานใบตองล้านนา เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจปรากฏการณ์การใช้สวยดอกของสังคม ล้านนาในปัจจุบัน เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสืบทอดและการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของสวยดอก เพื่อสังเคราะห์แนวทางการสร้างสรรค์สวยดอกในบริบทใหม่ โดยผลการศึกษาพบว่า พบว่า สวยดอกคือสิ่งประดิษฐ์จากใบตองที่ชาวล้านนาใช้สักการะพุทธศาสนา สวยดอกจึงถูกใช้ในประเพณี หรือพิธีกรรมต่างๆ การประดิษฐ์สวยดอกมีทั้งแบบธรรมดาและแบบมีกาบ โดยสวยดอกที่มีกาบซึ่งจะมีชื่อเฉพาะโดยการประดิษฐ์กาบนั้น จะประดิษฐ์เพื่อความสวยงาม และประดิษฐ์ตามความเชื่อ หรือแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์ที่ตนเองเคารพนับถือ ปัจจุบันวิถีชีวิตในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ การประดิษฐ์สวยดอกในวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย กลายเป็นการสืบทอดคุณค่าทางภูมิปัญญาในงานใบตองล้านนาด้วยการผลิตสิ่งใหม่จึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการ ของสังคมยุคใหม่ การคิดค้นและพัฒนาสวยดอกในวัฒนธรรมร่วมสมัย เป็นกระบวนการการผลิต ซ้ำทางวัฒนธรรม โดยมีการประดิษฐ์สวยดอก 12 ราชินีนักขัตตล้านนา สวยดอก 7 สีประจำวัน และสวยดอกไม้จันทร์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากการผลิตเพื่อรับใช้บริบทสังคมใหม่ที่เกิ ดขึ้น การพัฒนารูปแบบหัตถศิลป์งานใบตองล้านนาคือเป็นการสืบทอดทางวัฒนธรรม(Cultural transmission) เพื่อให้สวยดอกเป็นงานศิลปประดิษฐ์ในสายวิชาด้านคอนกรีตศาสตร์ให้เกิดความ ร่วมสมัยสอดคล้องกับบริบทใหม่ของสังคม

นอกจากนี้วันดี สมรัตน์ (2544) ได้ทำการศึกษาการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของชุมชนไท ลื้อ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมด้านความเชื่อ ค่านิยม วิถีชีวิต ความสัมพันธ์ และกลไกที่ คนไทลื้อใช้ในการผลิตซ้ำ ด้านความเชื่อ ค่านิยม วิถีชีวิตและความสัมพันธ์ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ชาวไทลื้อมีความเชื่อ ค่านิยม วิถีชีวิตความสัมพันธ์แบบดั้งเดิม มีการนับถือผีต่างๆ ได้แก่ ผีปู่ย่า ผี บ้าน เทวดาบ้าน เจ้าป่า พฤติกรรมที่แสดงต่อสิ่งดังกล่าว เช่น การกราบไหว้บูชาด้วยรูปเทียน ข้าว ปลาอาหาร บนบานให้สิ่งเหล่านั้นช่วยดูแลคุ้มครองให้เกิดความสุข นอกจากนี้ชาวไทลื้อยังมีความ เชื่อในศาสนาพุทธ โดยเฉพาะความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมทำให้คนในชุมชนมีการทำบุญเพื่อ อุทิศส่วนกุศลให้กับตนเองในภายหลัง เพราะเชื่อว่าชีวิตหลังความตายมีจริง ในวิถีชีวิตประจำวัน นอกจากนี้เรื่องความเชื่อเรื่องผีและศาสนาแล้ว ยังมีการเคารพผู้อาวุโส และหัวหน้าครอบครัวที่มี อำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ชุมชนชาวไทลื้อมีการผลิตซ้ำค่านิยม 4 ด้านได้แก่ ค่านิยมการ แต่งกายแบบไทลื้อเวลามีนงานประเพณีต่างๆ ค่านิยมการใช้ภาษาไทลื้อในชีวิตประจำวัน ค่านิยม การบริโภคอาหารแบบดั้งเดิม ค่านิยมการจับกลุ่มพูดคุยกันยามว่าง ด้านความสัมพันธ์ของคนใน ครอบครัวและชุมชนมีการยึดเอาผู้อาวุโสและหัวหน้าครอบครัวเป็นหลักในการปฏิบัติ คนในชุมชน

มีการนับถือกันเหมือนพี่น้อง จึงมีการเดินทางไปมาหาสู่ระหว่างกัน ชุมชนยังมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติในลักษณะพึ่งพา และความสัมพันธ์ในสิ่งที่เหนือธรรมชาติซึ่งต้องปฏิบัติตาม ใครฝ่าฝืนล่วงละเมิดจะทำให้เกิดอาเพศเรื่องร้ายในชีวิต กลไกทางสังคมคนไทลื้อใช้ในการผลิตนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ ซึ่งผลิตซ้ำด้านความเชื่อ เรื่องกรรม บาปบุญ หัวหน้าครอบครัว ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้อาวุโส ครู กลุ่มและองค์กร ทำหน้าที่ผลิตซ้ำด้านความเชื่อเรื่องผี ศาสนาพุทธ ภาษา การแต่งกาย อาหาร ความสัมพันธ์และประเพณีต่างๆ ที่แสดงถึงความเป็นชุมชนชาวลื้อ

3. แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม

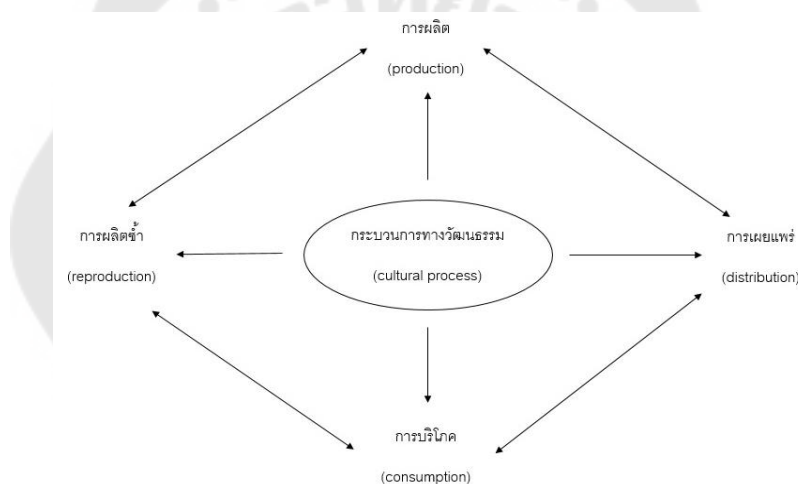
กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน (2553) ได้อธิบายเกี่ยวกับทัศนะต่อแนวคิดเรื่อง “วัฒนธรรม” ของสำนักเบอร์มิงแฮมไว้ว่า ต้องเริ่มพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงจากทัศนะของนักวิชาการเดิมมาสู่ทัศนะของนักวิชาการของสำนักนี้ ที่มีต่อคำว่า “วัฒนธรรม” ดังนี้

ตาราง 1 ตารางแสดงการเปลี่ยนแปลงทัศนะของวัฒนธรรมจากทัศนะเดิมไปสู่ทัศนะของสำนักเบอร์มิงแฮม

ทัศนะเดิม	สำนักเบอร์มิงแฮม
1. วัฒนธรรมเท่ากับศิลปวัฒนธรรม	วัฒนธรรมรวมถึงชีวิตวัฒนธรรม
2. สนใจวัฒนธรรมในอดีต	สนใจวัฒนธรรมในร่วมสมัย
3. สนใจผลผลิตทางวัฒนธรรม	สนใจกระบวนการทางวัฒนธรรม
4. เน้นความเป็นหนึ่งเดียวของวัฒนธรรม	เน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรม
5. สนใจการแลกเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม	สนใจการต่อสู้ระหว่างวัฒนธรรม
6. สร้างกฎเกณฑ์วัฒนธรรมชั้นสูง/ชั้นต่ำ	สร้างกฎเกณฑ์อำนาจวัฒนธรรมของใคร
7. สนใจการสร้างวัฒนธรรมในสถาบันหลัก	สนใจการสร้างวัฒนธรรมในพื้นที่ล้อมวลชน
8. สนใจการเก็บรักษาวัฒนธรรมชั้นสูง	สนใจศึกษาวัฒนธรรมประชานิยม
9. สร้างเกณฑ์ตัดสินวัฒนธรรมที่สุนทรียะและจริยธรรม	สร้างเกณฑ์ตัดสินวัฒนธรรมที่เศรษฐกิจ/การเมือง

ที่มา : กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน (2553)

จากการสนใจศึกษาผลผลิตทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ไปสู่การศึกษากระบวนการทางวัฒนธรรม โดยนักวิชาการรุ่นก่อนจะศึกษาเพียงแค่ผลผลิตทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น (cultural products) ในทางกลับกันนักวัฒนธรรมศึกษาได้ชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดในการศึกษาเพียงแค่ผลผลิตทางวัฒนธรรมไว้ว่า การศึกษาในรูปแบบนั้นสามารถตอบโจทย์ได้เพียงว่ามีเกิดวัฒนธรรมอะไรบ้างในสังคม แต่การศึกษานั้นไม่สามารถอธิบายได้ว่า วัฒนธรรมเหล่านั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร และเกิดการสืบทอดหรือดำรงอยู่ไปจนถึงสัญลักษณ์วัฒนธรรมได้อย่างไรและทำไม ดังนั้นเรย์มอนด์ วิลเลียมส์ แห่งสำนักเบอร์มิงแฮมจึงให้ความสำคัญ และความจำเป็นในการศึกษา กระบวนการทางวัฒนธรรม (cultural production) หรือกระบวนการผลิตและผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม (cultural production and reproduction) มากกว่าดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กระบวนการทางวัฒนธรรม

ที่มา : กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน (2553)

ตัวอย่างกรณีของกระบวนการผลิต/ผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม ได้แก่ การสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อเรื่องผีฟ้าของคนอีสาน ซึ่งผีฟ้า นั้นเป็นความเชื่อเกี่ยวกับหมอผู้หนึ่งที่รักษาโรคพื้นบ้านของชาวอีสาน และได้รับการเผยแพร่และการบริโภคในระดับชุมชนท้องถิ่น ความหมายของผีฟ้าเริ่มเปลี่ยนไปเป็นเมื่อสถานีโทรทัศน์แห่งหนึ่งได้นำความเชื่อของผีฟ้ามาผูกเป็นเรื่องละครโทรทัศน์เรื่อง ผีอบสาวที่ชอบกินอวัยวะภายในของมนุษย์ ไม่ใช่หมอพื้นบ้านที่สืบทอดองค์ความรู้สุขภาพของสตรีอีกต่อไปและความหมายใหม่นี้ถูกเผยแพร่ต่อในสังคม โดยหลังจากนั้นผีฟ้าถูกให้

ความหมายใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยกลุ่มนักร้องวงบาสซุ ได้โปรโมทเพลง ฝีฟ้าปาร์ตี้ ออกสู่สาธารณะชน ความหมายของฝีฟ้าก็ถูกตีความใหม่ว่าเป็นฝีปอบที่มีความรักสนุกสนานรื่นเริง สิ่งนี้เป็นสิ่งที่นักวัฒนธรรมศึกษาให้ความสนใจยิ่ง และเป็นที่ยึดจกกันในเรื่อง กระบวนการรื้อถอนและสร้าง ความหมายขึ้นใหม่ (deconstruction and reconstruction of meaning)

นอกจากนี้กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน (2553) ได้กล่าวถึงแนวคิด การผลิตซ้ำทางวัตถุของมาร์กซิสต์ว่าการผลิตซ้ำเกิดขึ้นได้ทั้งในวัตถุหรือรวมไปถึงอุดมการณ์และ จิตสำนึกที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมีกระบวนการผลิต (Cultural Production) ในแบบเดียวกัน โดย วัฒนธรรมแบ่งได้เป็นดังนี้

1. วัฒนธรรมที่มีชีวิตอยู่ (Lived Culture) คือ วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลา หนึ่ง จะมีเพียงกลุ่มบุคคลที่เกิดขึ้นในสมัยนั้นช่วงเวลานั้นที่จะได้สัมผัส เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรม เหล่านั้น

2. วัฒนธรรมที่ได้รับการบันทึกไว้ (Record Culture) คือ บางส่วนของ วัฒนธรรมที่ได้รับการสืบทอดจนถึงปัจจุบัน กล่าวคือวัฒนธรรมแต่ละชนิดที่เกิดขึ้นหากแม้จะ สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมจะต้องผ่านประเพณีการเลือกสรรทางสังคม เพื่อพิจารณาให้เกิดเป็น แนวทางปฏิบัติ หรือแนวทางในการดำเนินชีวิต และวัฒนธรรมเหล่านั้นจะถูกบันทึกไว้ในสังคม ซึ่ง ผู้ที่มีอำนาจชี้ขาดในสังคมจะเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำในสังคมที่จะเป็นผู้ที่ชี้ขาดให้วัฒนธรรมนั้นดำรง อยู่

แนวทางกระบวนการผลิตซ้ำและผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการผลิต โดยพิจารณาว่าวัฒนธรรมได้รับการผลิตและสร้างความหมาย ขึ้นมาได้อย่างไร ใครเป็นผู้ผลิตทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้ผลิตสร้างสัญลักษณ์หรือสิ่งประดิษฐ์ทาง วัฒนธรรมขึ้นมาอย่างไร ผู้ผลิตวัฒนธรรมต้องดำเนินการตรวจสอบสภาพแวดล้อมความเป็นไปใน สังคมเพื่อก่อให้เกิดการผลิตเพื่อให้อบสนองทางสังคมได้มากที่สุด โดยการผลิตวัฒนธรรมจะ นำไปสู่การสร้าง ความหมายใหม่ในวัตถุที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรม ซึ่งการสร้าง ความหมายทาง วัฒนธรรมต้องอาศัยความเข้าใจที่ตรงกันทั้งผู้ผลิตและผู้รับ

2. ด้านการเผยแพร่ คือพิจารณาจากวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นนั้นถูกเผยแพร่ไปสู่สังคม หรือองค์กรได้อย่างไร โดยผู้ผลิตวัฒนธรรมและสมาชิกในกลุ่มจะร่วมกันสร้างความหมายใหม่และ วิธีทางการรับรู้วัตถุทางวัฒนธรรม และดำเนินการถ่ายทอดหรือแบ่งปันความหมายเหล่านั้นให้รับรู้ กันในกลุ่ม โดยการเผยแพร่อาจเกิดเป็นผลประโยชน์หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่ม การเผยแพร่เป็น เป็นไปในระดับปัจเจกบุคคล หรือไปจนกระทั่งกลุ่มใหญ่ในสังคมหรือองค์กร เพื่อให้สมาชิกในกลุ่ม

รับรู้ความหมายทางวัฒนธรรมขององค์กร และผู้ผลิตวัฒนธรรมจะต้องกระตุ้นเตือนเพื่อให้สมาชิกที่อยู่ภายในกลุ่มดำเนินกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเอง

3. ด้านการบริโภค คือพิจารณาว่า ในกลุ่มผู้บริโภคสามารถรับรู้หรือบริโภค วัฒนธรรมได้อย่างไร การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ผู้ผลิตวัฒนธรรมได้สร้าง สมาชิกมีการรับรู้ ความหมายของวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น โดยการรับรู้ในระดับบุคคลมีผลเกี่ยวข้องกับโดยตรงการรับรู้ ทางสังคม (Social Mind) ในฐานะที่สมาชิกของกลุ่มหรือองค์กรที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการผลิต วัฒนธรรมเหล่านั้น ซึ่งเกิดเป็นการสื่อสารที่จะทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างในสังคม เพราะ ความสนใจของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไปจึงทำให้การรับรู้ทางสังคมแตกต่างกัน รวมไปถึง อารมณ์และความรู้สึกและการให้ค่าหรือความเข้าใจความหมายในสัญลักษณ์ใหม่ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เป็นผลมาจากระดับชั้นทางสังคมและความรู้ดั้งเดิมของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไปทำให้การ ให้ค่าในวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นแตกต่างกันออกไป

4. ด้านการผลิตซ้ำ คือวัฒนธรรมที่ถูกผลิตนั้นถูกพัฒนาหรือมีการผลิตซ้ำเพื่อให้ สามารถดำรงอยู่ในสังคมต่อไปอย่างไร การสื่อสารทางวัฒนธรรมมีผลโดยตรงต่อการผลิตซ้ำที่จะ เกิดขึ้น และยังมีผลต่อการรับรู้ความหมายทางวัฒนธรรมโดยผ่านทางสื่อเทคโนโลยี ซึ่งกลุ่มคนมี ความสัมพันธ์กันก่อให้เกิดความหมายใหม่หรือสัญลักษณ์ใหม่ เพราะสมาชิกในกลุ่มมีการ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ทางวัฒนธรรมตลอดเวลา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ในการศึกษาการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมจากกระบวนการผลิตซ้ำจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากหนังสือ ตำรา บทความและงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งได้รวบรวมข้อมูลภาคสนามและนำข้อมูลต่าง ๆ มารวบรวม เรียบเรียงเพื่อทำการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยในรูปแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์เป็นความเรียง ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

วิธีการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลวิจัย รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ทั้งด้านเอกสาร งานวิจัย และข้อมูลภาคสนามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการทำวิจัยสามารถแบ่งที่มาได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการสังเกตและสัมภาษณ์

2. รวบรวมจากเอกสาร ตำราวิชาการ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ทำการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่มาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานวิทยทรัพยากร สาขาอาคารจามจุรี 10 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หอสมุด คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักหอสมุดแห่งชาติ
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(องค์การมหาชน)

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามจากบุคคลที่เป็นแหล่งข้อมูลโดยตรง เพื่อนำไปสู่ความรู้และเป็นการเชื่อมต่อของข้อมูลจากรวบรวมเอกสาร ตำราวิชาการ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในข้างต้น โดยคัดเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรีมงคล

1. ติดต่อกับบุคคลข้อมูลคือ ครูจักรีมงคล
2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิทยานิพนธ์
3. ขอความร่วมมือ และขออนุญาตในการเข้าไปศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ
4. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลในครอบครัวของบุคคลข้อมูล
5. บันทึกภาพ และสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เป็นอีกหนึ่งวิธีการวิจัย ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์ 2 รูปแบบ คือ

1. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เป็นวิธีการที่ใช้ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กับการสัมภาษณ์ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการกรรมวิธีผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทน ความเชื่อ ของครูจักรีมงคล
2. การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ วิธีการนี้ผู้วิจัยจะกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยคำถามจะมีลักษณะที่ต้องการคำตอบเฉพาะเจาะจงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในการผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรีมงคล

อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. อุปกรณ์จัดบันทึก
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. กล้องถ่ายภาพนิ่ง
4. กล้องถ่ายภาพวิดีโอ

การจัดทำข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำการถอดข้อมูลจากเครื่องบันทึกเสียง เป็นลายลักษณ์อักษร
2. เรียบเรียงข้อมูลเป็นหมวดหมู่
3. นำข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนามมาประมวลผล เปรียบเทียบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงมากที่สุด

4. นำข้อมูลที่ได้มาสรุปผล กระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมการผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี มงคล

5. อภิปรายผลจากการออกภาคสนาม องค์มวลรวมแห่งความรู้ที่ได้รับการศึกษาค้นคว้าวัฒนธรรมในครั้งนี้

ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จัดทำเอกสาร และข้อมูลทางภาคสนาม มารวบรวมแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการผลิตซ้ำจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับซอด้วงจากวัสดุดั้งเดิมและคุณค่าของซอด้วง

1.2 แนวคิดในการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน

1.3 กรรมวิธีการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน

- เครื่องมือและอุปกรณ์
- กรรมวิธีการผลิต
- เทคนิคในการผลิต
- การปรับปรุงตกแต่งเสียงเครื่องดนตรี

2. วิเคราะห์กระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของการผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี มงคลตามแนวคิดกระบวนการทางวัฒนธรรมเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ สามารถแบ่งประเด็นการศึกษาได้เป็น 2 ประเด็นดังนี้

2.1 ปัจจัยในการผลิตซ้ำ

2.1.1 ปัจจัยในการผลิตซ้ำ

2.1.2 ความหมายใหม่ที่เกิดขึ้นจากการผลิตซ้ำจากวัสดุทดแทน

2.1.2 บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการผลิต

2.1.3 ประโยชน์ของการผลิต

2.2 กระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมดนตรี

2.2.1 การผลิต

2.2.2 การเผยแพร่

2.2.3 การบริโภค

2.2.4 การผลิตซ้ำ

3. ชั้นสรุปผล และอภิปรายผล

3.1 นำข้อมูลที่ได้มาสรุปผล โดยตรวจสอบกระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมผ่านการผลิตช่อดั่งจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ของครูจักรี มงคล

3.2 อภิปรายผลจากการออกภาคสนาม องค์กรมวลรวมแห่งความรู้ที่ได้รับ การศึกษาค้นคว้าวัฒนธรรมในครั้งนี้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษากระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการสร้างชอด้วงจากวัสดุทดแทนของครุฑจักรี มงคลผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากทั้งเอกสาร ตำราวิชาการ และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทนของครุฑจักรี มงคลผ่านกระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมและได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. แนวคิดและกระบวนการการผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทนของครุฑจักรี มงคล

การศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดในการผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทนของครุฑจักรี มงคลนั้น เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ความคิด หรือแนวคิดรวบยอดในการผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทน โดยทำการศึกษาด้านแนวคิดที่เป็นแนวคิดของครุฑจักรี มงคลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตชอด้วงในอดีตจนถึงปัจจุบันรวมไปถึงวัสดุที่ใช้ผลิตชอด้วง จากนั้นจึงทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดของครุฑจักรี มงคลในการผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทน การศึกษาในครั้งนี้ใช้การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ นอกจากนี้ยังใช้วิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมในการผลิตเครื่องดนตรีไทยของครุฑจักรี มงคลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับชอด้วงจากวัสดุดั้งเดิมและคุณค่าของชอด้วง

การศึกษาแนวคิดของครุฑจักรี มงคลเกี่ยวกับชอด้วงจากวัสดุดั้งเดิม และคุณค่าของชอด้วงเป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ความคิดรวบยอด และทัศนคติของครุฑจักรี มงคลที่มีต่อการผลิตชอด้วงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงค่านิยมของชอด้วงหรือวัสดุที่นำมาใช้ผลิตเป็นชอด้วงในปัจจุบัน ผ่านมุมมอง แนวคิด หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตรงกับครุฑจักรี มงคล

ในประเทศไทยมีช่างผู้มากความสามารถในการสร้างสรรค์เครื่องดนตรีไทย ท่านทั้งหลายเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่ทำหน้าที่สืบทอดศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของประเทศไทย ดำรงคงอยู่ องค์ความรู้ต่างๆ ที่ถูกสืบทอดถ่ายทอดกันมาเป็นรุ่นสู่รุ่นถูกนำเสนอผ่านชิ้นงานแต่ละชิ้นที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยความประณีตบรรจง และเด่นชัดด้วยเอกลักษณ์ของช่างแต่ละสำนักที่มีจุดเด่นแตกต่างกันออกไป ซึ่งองค์ความรู้ในด้านวิชาการช่างนี้ในสมัยก่อนมักถูกสงวนเป็นของแต่ละบุคคล เพื่อคงไว้ในการดำรงชีพเพื่อการอยู่รอด ไม่ต้องการให้มีผู้ทำอาชีพเดียวกับตนมาก ซึ่งใน

สมัยก่อนไม่นิยมลอกเลียนแบบซึ่งกันและกันโดยช่างแต่ละสำนักก็จะมีเอกลักษณ์ในผลงานของตนที่ชี้เฉพาะให้เห็นเด่นชัด แต่กลับกันในยุคปัจจุบันการผลิตหรือสร้างเครื่องดนตรีไทยกลายเป็นระบบอุตสาหกรรมเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ จึงทำให้ฝีมือชั้นเชิงของประณีตศิลป์ หัตถศิลป์ จางหายไปน้อยลงทุกที ซึ่งในปัจจุบันจะหาช่างรุ่นใหม่ที่รักษางานศิลปะของชาติไว้ได้น้อยลง ดังนั้นการถ่ายทอดองค์ความรู้และเคล็ดลับในการผลิตเครื่องดนตรีของช่างแต่ละคน จึงเป็นเรื่องที่ช่างแต่ละบุคคลนั้นต้องอาศัยระยะเวลาในการถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ของเขาเอง สายสกุลช่างทำเครื่องดนตรีไทยนั้นเป็นสายสกุลช่างที่รวบรวมเอางานประณีตศิลป์และภูมิปัญญาของไทยเอาไว้ และสะท้อนออกมาผ่านเครื่องดนตรีไทยท่านเหล่านั้นผลิตออกมาซึ่งเครื่องดนตรีไทยเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นความงดงาม ความเชื่อและค่านิยมของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้บ่งชี้ถึงความเจริญของชาติบ้านเมืองที่สงบสุขร่มเย็นมาเป็นเวลาช้านาน หากบ้านเมืองเกิดความสงบสุขศิลปวัฒนธรรมก็จะเจริญงอกงามขึ้นได้ ช่างทำเครื่องดนตรีไทยเกิดขึ้นมากมายทั้งเป็นช่างมืออาชีพและช่างสมัครเล่นความรู้ความสามารถที่มีนั้นก็ย่อมแตกต่างกันออกไปตามแต่ประสบการณ์ในด้านนี้หากช่างผู้ใดสามารถที่จะบรรเลงเครื่องดนตรีได้หรือมีความรู้เกี่ยวกับเครื่องดนตรีที่ตนสร้างขึ้นก็ย่อมส่งผลให้จะสามารถล่วงรู้ถึงแนวทางในการปรับปรุงเครื่องดนตรีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพได้ อาจกล่าวได้ว่าช่างผู้สรรค์สร้างเครื่องดนตรีไทยนั้นเหมือนเป็นสายเลือดของสกุลช่างทำเครื่องดนตรีไทยของชาติที่รับบทบาทหน้าที่ในการยืดยาววัฒนธรรมของชาติให้ยั่งยืน

ภาพประกอบ 2 ช่างทำเครื่องดนตรีไทยในปัจจุบัน(ช่างจ๋อน ช่างจ๊กรี ช่างต๋อย)

ที่มา : (พิชานันท์ ตู่จินดา, 2563)

ช่างทำเครื่องดนตรีไทยและนักดนตรีไทยนั้นมีส่วนที่น่าพาความสำเร็จมาซึ่งกันและกัน โดยช่างจะเป็นผู้รังสรรค์เครื่องดนตรีที่สวยงามและมีคุณภาพ ในขณะที่นักดนตรีก็จะใช้เครื่องดนตรีไทยนั้นสรรค์สร้างผลงานเพลงออกมาให้เกิดความไพเราะ ในหมู่นักดนตรีไทยนั้นจะมีนักดนตรีบางกลุ่มผันตัวไปเป็นช่างทำเครื่องดนตรีไทย เพราะเขารู้เหล่านั้นสามารถเข้าใจและรับรู้ในรายละเอียดของเสียงเครื่องดนตรีดีกว่าใคร นักดนตรีสมัยก่อน มักจะฝึกฝนศิลปะเชิงช่างเอาไว้เนืองด้วยเครื่องเสียหายหรือผู้ฟังขึ้นมา จะสามารถซ่อมหรือแก้ไขอย่างไร ครูจักษ์ มงคลเป็นผู้คลุกคลีอยู่ในวงการดนตรีไทยเป็นเวลาช้านานเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านดนตรีและวิชาความรู้ในขั้นเชิงของความเป็นช่างเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการดนตรีไทย ผลงานของท่านนั้นเต็มไปด้วยความคิดสร้างสรรค์ ทว่าครูจักษ์ มงคลไม่ลืมที่จะอนุรักษ์ศิลปะของชาติไทยสิ่งเหล่านั้นเสมือนเป็นเอกลักษณ์ของครูจักษ์ มงคลที่ไม่ว่าใครก็ยอมรับได้ว่าเครื่องดนตรีชิ้นนี้เป็นผลงานของใคร ท่านเป็นทั้งนักดนตรีที่มีความสามารถ และมีความรู้เรื่องช่าง ซึ่งทั้งสองคุณสมบัตินี้ทำให้ครูมีความรู้ สามารถผลิตซอด้วยฝีมือช่างและปรับแต่งปรุงเสียงด้วยความรู้ในด้านนักดนตรี ครูจักษ์ มงคลมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนรู้ตั้งแต่ท่านยังเป็นเด็ก กล่าวคือท่านมักจะหาความรู้จากครูพักลักจำและสอบถามจากครูบาอาจารย์ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในสิ่งที่ตนเองสงสัยหรือมีข้อคำถามเกิดขึ้น ประกอบกับท่านได้ร่ำเรียนเกี่ยวกับวิชาซ่อมสร้างเครื่องดนตรีสากลจากช่วงที่ท่านเดินทางไปเรียนต่อที่ประเทศอังกฤษและนำวิธีการและเทคนิคต่างๆ กลับมาประยุกต์ใช้กับเครื่องดนตรีไทย ด้วยนิสัยเหล่านั้นจึงส่งผลให้ท่านมีความรู้รอบในขั้นเชิงของช่างสิ่งเหล่านั้นส่งผลในด้านกายภาพของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดเพื่อให้เกิดคุณภาพที่ออกมาสมบูรณ์แบบที่สุด ในด้านคุณภาพเสียงของเครื่องดนตรีที่ครูจักษ์ มงคลเป็นผู้สร้างนั้นด้วยเหตุที่กล่าวมาว่าท่านเองก็เป็นหนึ่งในนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก จึงทำให้ท่านมีเคล็ดลับในการปรับปรุงตกแต่งคุณภาพเสียงของเครื่องดนตรี เพราะการที่เป็นนักดนตรีด้วยนั้นจะทำให้รู้ว่าเสียงแบบใดหรือการทำเครื่องดนตรีแบบใดจะส่งผลต่อเสียงมากที่สุดจึงเป็นเหตุที่ส่งผลให้เครื่องดนตรีไทยที่เป็นผลงานการสร้างสรรค์หรือผลงานการสร้างของครูจักษ์ มงคลมีชื่อเสียงและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในหมู่มาก ซึ่งนักดนตรีไทยส่วนใหญ่ถนัดเกี่ยวกับคุณภาพของเครื่องดนตรีไทยที่ครูจักษ์ มงคลสร้างขึ้นว่าเป็นเครื่องดนตรีที่เสียงดัง โป่ง กังวานและออกแรงในการบรรเลงน้อยกว่าเครื่องดนตรีกว่าช่างอื่นๆ สิ่งนี้คือสิ่งที่ทำให้ครูจักษ์ มงคลมีความแตกต่างกับช่างท่านอื่น ซึ่งแตกต่างในด้านกายภาพรูปลักษณะของเครื่องดนตรีและเรื่องเสียงของเครื่องดนตรีที่ท่านสร้างขึ้น

ซอด้วงเป็นอีกหนึ่งเครื่องดนตรีที่ครูจักษ์ มงคล มีความเชี่ยวชาญในการสร้างได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพเสียงที่ดี ซึ่งในการสร้างซอด้วงของครูจักษ์ มงคลนั้น ท่านมีแนวทางยึดถือเอางาน

โบราณอย่างเช่น งานของร้านดุริยบรรณเป็นแบบอย่าง ตัวของท่านเองเรียกงานเหล่านี้ว่าเป็นงาน
ครู เอาไว้ดูเป็นแบบอย่างซึ่งช่างผู้ผลิตหรือสร้างเครื่องดนตรีไทยก็ยอมที่จะมีผลงานหรือชิ้นงานที่
ตนเองยึดถือเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ที่รสนิยม
ของผู้นั้นเห็นว่าเป็นสิ่งที่สวยงาม

ภาพประกอบ 3 ครูจักรี มงคลบรรเลงซอด้วงประกอบการซ้อมหุ่นกระบอกเรื่องตะเลงพ่าย ของมูลนิธิ
จักรพันธ์ุ ไปรษณีย์

ที่มา : (วรปรัชญ์ ทองหล่อ 2563)

ซอด้วงนั้นก็อาจกล่าวได้ว่าเป็นการปรับปรุงและพัฒนาจากเครื่องดนตรีที่มาจากจีน
ตามหลักฐานและประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่มีหลักฐานกล่าวถึงอยู่ โดยที่ครูจักรี มงคลยังกล่าวว่า
เครื่องดนตรีไทยหลายชิ้นได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมดนตรีของจีน เช่น ซอด้วงที่ได้รับอิทธิพล
มาจากซอจีน เมื่อไทยได้รับเอาวัฒนธรรมที่แพร่กระจายเข้ามาจากการค้าขายหรือการติดต่อ
ทางการทูตแล้วนั้น ชาวไทยจึงได้ปรับเปลี่ยนรูปทรงให้มีความเป็นไทยมากยิ่งขึ้น แต่ลักษณะของ
กายภาพบางส่วนยังคงอยู่แสดงถึงวัฒนธรรมในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกนั้นไหลรวมถึงกันกล่าวคือ
เป็นลักษณะซอสองสาย มีคันชักสำหรับทำให้เกิดเสียงและใช้บรรเลงอยู่ระหว่างทั้งสองสาย
เหมือนกัน รูปทรงยาวมีสองลูกบิดเหมือนกัน ลำโพงของซอมีลักษณะกึ่งเป็นโพงเหมือนกัน จะ
ต่างกันตรงที่ลูกบิดนั้นจะแตกต่างกันออกไป และลักษณะการกลึงไม้เพื่อทำเป็นลำโพงให้เป็น

ทรงกระบอกที่แตกต่างกันออกไป ครูจักรีได้กล่าวถึงการใช้สายซอของทั้งซอจีนและซอด้วงของไทยไว้ว่า ซอด้วงที่ใช้สายใหม่เพราะว่าในประเทศเราหาง่ายกว่าและคนไทยยังไม่รู้จักถึงวิธีที่ใช้โลหะมาทำเป็นสายซอ เพราะสมัยก่อนก็ตีโลหะพวกทองเหลือง สัมฤทธิ์เป็นเครื่องดนตรีชิ้นใหญ่ๆ แค่นั้น(จักรี มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563) จากคำกล่าวจะสะท้อนให้เห็นได้ว่า เมืองไทยเป็นเมืองทางเกษตรกรรมปลูกผักปลูกหญ้าเพื่อใช้ในการบริโภค มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้าส่งออก รวมไปถึงการเลี้ยงตัวไหมเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการทอผ้า และในการทอผ้านี้เอง ซ่างผู้สร้างเครื่องดนตรีเล็งเห็นว่าไหมนั้นมีความเหนียวและมีคุณสมบัติที่ยืดหยุ่นได้ จึงนำไหมที่สามารถหาได้ง่ายภายในครัวเรือนมาควั่นเป็นลักษณะเชือกที่มีความยาวและความเล็กใหญ่พอที่จะใช้ทำเป็นสายซอได้ทดแทนสายที่ทำจากโลหะอย่างซอจีน ในปัจจุบันนิยม ส่วนหัวมักนิยมแกะสลักเป็นรูปต่าง ๆ เช่นหัวมังกร แต่ที่เป็นที่นิยมคือหัวค้างคาว เนื่องจากค้างคาวในภาษาจีนคือ “ฟู่ 蝠” ซึ่งออกเสียงตรงกับคำที่ออกเสียงเดียว กันในความหมายว่า “ฟู่ โชคลาภ” ซึ่งในซอด้วงของไทยนั้นส่วนหัวมักจะนิยมกลึงไม้ให้เป็นลักษณะรูปเหลี่ยมคมตามคตินิยมความเชื่อของไทยเพื่อให้เกิดความสวยงามตามแบบฉบับ ซอด้วงของไทยนั้นคาดว่าน่าจะได้อิทธิพลมาจากซอเอ๋อหูประเภทหนึ่งที่เรียกว่า เกาหู หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเยว่หู เป็นอีกประเภทหนึ่งของซอเอ๋อหูที่มีเสียงสูงใช้ประกอบการแสดงจิวกวางตุ้ง

ภาพประกอบ 4 ซอเกาหูหรือเยว่หู

ที่มา : (https://www.thaichinese.net/Art_Culture/Erhu/erhu2.html)

ถึงแม้ว่าลักษณะของซอด้วงจะมีความคล้ายคลึงกับเครื่องดนตรีชาติอื่นอยู่บ้าง แต่ซอด้วงมีเอกลักษณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเองคือ มีคันทวนยาวประมาณ 74 เซนติเมตร และมีสองลูกบิดที่เป็นทรงมัทนัท มีขนาดยาวประมาณ 20 เซนติเมตร และมีลำโพงหรือกระบอกที่ทำจากไม้เนื้อแข็งภายในกลึงให้มีลักษณะเป็นโพรง ซึ่งในข้อนี้ครูจักรี มงคล กล่าวว่าการกลึงโพรงด้านในนั้นแล้วแต่สูตรหรือกระสวนของช่างแต่ละคนว่าอยากได้ความกลวงของโพรงนั้นมากน้อยแค่ไหนโดยโพรงนั้นจะมีผลต่อเสียงที่ได้ และอีกหนึ่งสิ่งที่มีผลต่อเสียงคือส่วนปากของกระบอกที่ครูจักรีหรือช่างหลายๆ ท่านเรียกว่าปากนกแก้ว ตรงส่วนนี้ท่านได้กล่าวว่าแล้วแต่ช่างจะทำให้ปากนกแก้วนั้นคมหรือมนมากน้อยเพียงใด สิ่งเหล่านี้เป็นกายภาพของซอด้วงที่ส่งผลต่อคุณภาพเสียงของซอด้วงในสมัยอดีต(จักรี มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563) และสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้คือการเลือกหนังสัตว์มาใช้ในการขึ้นหน้า ครูจักรี มงคลกล่าวว่าสมัยก่อนนิยมใช้หนังงูมากที่สุดเพราะหนังงูมีความเหนียวและสามารถยืดได้มากกว่าหนังสัตว์ใดๆ งูที่นิยมนำมาใช้ขึ้นหน้าคือ งูเหลือม และงูวงช้าง เกี่ยวกับงูวงช้างนั้น ครูจักรีได้แสดงความคิดเห็นว่ามีความเหนียวกว่าหนังงูชนิดไหนๆ แต่เป็นที่น่าเสียดายเพราะหายากและวิธีการรักษาและทำความสะอาดนั้นยากกว่าหนังงูชนิดอื่นๆ และมีกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์อยู่มากพอสมควร(จักรี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563)

ภาพประกอบ 5 ซอด้วงต้นแบบที่ครูจักรี มงคลใช้เป็นแบบจากร้านดุริยบรรณ (ราวปีพ.ศ.2519)
ฝีมือการกลึงของนายเชาว์ ชาวนาเป้า)

ที่มา : (วรปรัชญ์ ทองหล่อ, 2563)

สังคมไทยในอดีตชาวบ้านสร้างเครื่องดนตรีขึ้นมาใช้เอง โดยการอาศัยวัสดุและอุปกรณ์ในท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการทำ มุ่งเน้นเรื่องเสียงเป็นสำคัญ มิได้เน้นเรื่องความงามและรูปร่าง ทรวดทรง สัดส่วนโดยครูจักรี มงคลได้กล่าวถึงการผลิตและการสร้างเครื่องดนตรีไทยหลายๆ ชนิด หรือเครื่องมือเครื่องใช้อำนวยความสะดวกในสมัยก่อนไว้ว่า คนในสมัยก่อนอยากได้อะไรก็ต้องทำขึ้นเองทั้งหมด ใช้วัสดุสิ่งของที่อยู่โดยรอบที่หาได้ง่ายมาประกอบมาทำขึ้นเพื่อให้เป็นเครื่องดนตรีหรือเครื่องมือต่างๆ เครื่องมือเครื่องใช้ก็เป็นไปตามมีตามเกิด เดิมนั้นใช้ชวานถากไม้ใช้กบใช้บุง ไม่มีเครื่องกลึงไฟฟ้าอย่างในปัจจุบัน หากต้องการให้ชิ้นงานเกิดความเรียบเนียนก็มักจะทำให้มีจุดเหล็ก(จักรี มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563) แสดงให้เห็นว่ากว่าจะเป็นเครื่องดนตรีแต่ละชนิดนั้นใช้เวลาทำพอสมควร ผลงานหรือชิ้นงานที่เกิดขึ้น นั้นเป็นภูมิปัญญาของประชาชนที่อาศัยการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการลองผิดลองถูก จนเกิดขึ้นเป็นภูมิปัญญาในการประดิษฐ์สิ่งของเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง อีกทั้งผลงานหรือชิ้นงานเหล่านั้นล้วนเป็นงานฝีมือ งานหัตถกรรมภายในครัวเรือนที่เกิดขึ้นเมื่อยามมีเวลาว่างจากการทำมาหากิน ซึ่งแตกต่างจากในยุคปัจจุบันที่การทำเครื่องดนตรีไทยนั้นเป็นไปเพื่อธุรกิจการค้าและเพื่อความสวยงาม ถูกตีค่าไปในทางอื่นๆ ที่ผู้บริโภคเป็นผู้ที่ให้คุณค่าของชิ้นงานนั้นๆ อีกหนึ่งความคิดเห็นที่ครูจักรี มงคลได้ให้ทรงตระเกี่ยวกับการสร้างเครื่องดนตรีไทยในสมัยอดีตไว้ว่า เครื่องดนตรีไทยสมัยก่อนส่วนมากก็ให้นักโทษเป็นแรงงานในการกลึงการทำ(จักรี มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563) แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นชนชั้นใดก็ได้รับการฝึกหัดให้ทำงานฝีมือหรืองานหัตถกรรม งานศิลปะเป็นงานที่ต้องการการเอาใจใส่และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากศิลปินผู้สร้าง จากคำกล่าวของครูจักรี มงคลได้กล่าวไว้ว่า วิธีการหล่อเรซินหรือวิธีซ่อมต่างๆ ส่วนมากได้มาได้จากยู่ทูปหรือสื่อต่างๆ ทั้งนั้น ช่างหลายคนก็ปิดบังวิธีหรือกระบวนการต่างๆ เพียงเพราะว่าหวงเคล็ดลัทธิวิชาที่เป็นภูมิปัญญาของตนเอง เพราะการใช้เรซินในการทำเป็นเครื่องมือหรือเครื่องใช้ต่างๆ นั้นเป็นเรื่องที่ง่ายและมีต้นทุนไม่สูงมาก แต่ผลลัพธ์ที่ออกมาจะมีมูลค่าสูง ทำให้เห็นว่างานศิลปะในสมัยก่อนไม่ว่าจะเป็นศิลปะแขนงใดก็ตาม ครูผู้ถ่ายทอดนั้นเป็นผู้ที่เลือกศิษย์ที่จะรับเอาองค์ความรู้ทั้งหมดของตัวศิลปินผู้นั้นมีและรับถ่ายทอดเอาไว้เพื่อให้เป็นสายสกุลช่างสืบต่อกันมา แต่เป็นที่น่าเสียดายที่วิธีเหล่านี้เหมือนจะทำให้งานศิลปะถูกจำกัดภายในวงแคบเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้งานศิลปะเกิดการพัฒนาได้อย่างช้า อีกหนึ่งประการเป็นค่านิยมทางสังคมที่ทำให้งานศิลปะประเพณีของชาตินั้นเสื่อมย่ำอยู่ที่เดิม ถึงแม้ว่างานศิลปะอาจถูกถ่ายทอดออกมาจากศิลปินที่ถูกเลือกแต่อย่างไรก็ตามงานศิลปะเหล่านี้ยังแสดงออกถึงความเป็นชาติ ความภาคภูมิใจของบรรพชนไทยที่คิดค้นวิธีการวิทยาการต่างๆ และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อผลงานที่เกิดขึ้นเป็นงานที่ออกมาจากชาวบ้าน วัสดุหรือวัตถุดิบที่นำมาใช้ก็ย่อมเป็นไปตามที่จะหาได้ง่ายตามบริบทของตนเอง ครูจักรี มงคลกล่าวถึงวัสดุในการทำซอด้วงในสมัยก่อนนั้นว่า นิยมใช้วัสดุที่มาจากธรรมชาติและหาได้ง่าย นั่นคือไม้เนื้อแข็งจำพวกไม้ชิงชัน ซึ่งทำนให้ข้อสังเกตเครื่องดนตรีไทยจำพวกซอของร้านดุริยบรรณว่า ร้านดุริยบรรณส่วนมากทำจากไม้ชิงชันทั้งนั้น ถ้าไม่ทำจากไม้อย่างเดียวกั้ประกอบงาข้างบ้างหรือทำจากงาข้างไปเลย (จักรี มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563) เหตุที่ไม้ชิงชันได้รับความนิยมในสมัยก่อนเพราะไม้ชิงชันมีเนื้อแข็งดี มีสีสวย แข็งแรงทนทาน อีกทั้งไม้ชิงชันยังให้เสียงจำกั้วานอีกด้วยและหาซื้อได้ง่าย ค่านิยมในการใช้ไม้ชิงชันมาทำเครื่องดนตรีสมัยก่อนนั้นแพร่กระจายเป็นอย่างมากจนทำให้ไม้ชิงชันในช่วงหลังหายากมากยิ่งขึ้น ซ่างทำเครื่องดนตรีไทยจึงหันมาหาไม้เนื้อแข็งชนิดอื่นมาทำเป็นเครื่องดนตรี จำพวกไม้พยุง ไม้มะเกลือ เป็นต้น ไม้ที่นำมาผลิตเป็นเครื่องดนตรีถูกให้คุณค่าแตกต่างกันไปตามความเชื่อที่เปลี่ยนไปของสังคม เริ่มมีการนำไม้มงคลต่างๆ หรือไม้ที่หายากมาทำเป็นเครื่องดนตรีด้วยเหตุผลตามความเชื่อในตัวของไม้และความหาที่ไม้นั้นหายาก ย่อมส่งผลถึงฐานะ และเกียรติยศของผู้ครองครอง แต่ไม้เนื้ออ่อนก็นิยมนำมาทำเป็นเครื่องดนตรีเช่นเดียวกัน นั่นคือไม้แก้ว ลักษณะของไม้แก้วมีสีเหลืองอ่อน เหตุที่ไม้แก้วเริ่มได้รับการนิยมนำมาทำเป็นเครื่องดนตรีจำพวกซอนั้นเป็นเพราะไม้แก้วนั้นหายาก และต้องใช้เวลาส่วนกันมาทำจึงจะได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด อีกประการคือได้รับอิทธิพลค่านิยมมาจากงาข้างเนื่องจากไม้แก้วมีสีเหลืองอ่อนคล้ายงาข้างเก่า ในสมัยก่อนชาวบ้านธรรมดาไม่สามารถหาซื้องาที่เป็นของที่มีราคาแพง และเป็นของที่เสมือนเป็นเครื่องบรรณาการหรือระดับยศบารมีของผู้ที่มียศบรรดาศักดิ์หรือชนชั้นเจ้านายใช้กัน ครูจักรี กล่าวว่ เครื่องดนตรีจำพวกซอในสมัยก่อนนั้น นิยมทำมาจากไม้ เพราะเครื่องดนตรีจำพวกซอนั้นเป็นเครื่องดนตรีที่มีลักษณะค่อนข้างยาว หากใช้วัสดุอื่นมาสร้างเป็นซอกั้คงจะไม่ได้ตามกระสวนของซอไทย นอกจากไม้ก็เป็นงาข้างหรือกระดูกสัตว์ เขาสัตว์ที่มีมวลหนาแน่น เช่นกระดูกข้างกระดูกวาฬ เขาวัว เขาควายเป็นต้น (จักรี มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563) จะเห็นได้ว่าเครื่องดนตรีไทยจำพวกเครื่องดนตรีซอ นั้นเป็นการสร้างสรรค์จากวัสดุที่เป็นธรรมชาติมาอย่างยาวนาน ไม่มีบันทึกใดๆ ที่กล่าวถึงการทำเครื่องดนตรีไทยกลุ่มซอด้วงด้วยวัสดุอื่นๆ นอกจากวัสดุที่มาจากธรรมชาติ หลากหลายตำรากล่าวว่ในสมัยก่อนยามที่บ้านเมืองสงบสุข ผู้ที่มีบรรดาศักดิ์ชนชั้นปกครอง เจ้านายต่างๆ จะอุปถัมภ์การดนตรีและละครเพื่อเป็นเครื่องเชิดชูหน้าตาเกียรติยศของตนเอง จึงส่งผลให้เกิดการแสวงหาวัสดุที่มีราคาสูงและหายากมาทำเป็นเครื่องดนตรี ซึ่งคุณภาพของวัสดุต้องดีกว่าวัสดุที่หาได้ง่ายทั่วไปผ่านกรรมวิธีการผลิตที่พิถีพิถัน นอกจากนี้ถ้าจะมีการ

ประดับประดาให้เกิดความวิจิตรพิศดารมากยิ่งขึ้นจนกลายมาเป็นเครื่องดนตรีที่มีความงามพร้อมทั้งรูปและเสียง ไว้ใช้เพื่ออวดฝีมือของนักดนตรีเองด้วย

เครื่องดนตรีไทยในอดีตถูกใช้เป็นตัวแบบเครื่องดนตรีที่ครูจ๊กกี้ มงคลนำมาเป็นแนวทางหรือแบบอย่างในการสร้างสรรค์เป็นผลงานของตนเอง หลายหลายครั้งที่ครูจ๊กกี้ มงคล มักจะได้รับการไว้วางใจให้ซ่อมแซมเครื่องดนตรีชิ้นสำคัญต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นของส่วนบุคคลหรือของหน่วยงานองค์กรต่างๆ หรือไปจนถึงเครื่องดนตรีชิ้นสำคัญของประเทศ ท่านจึงได้รับรู้และเห็นกรรมวิธีการต่างๆ รวมไปถึงวัสดุที่นำมาใช้สร้างเป็นเครื่องดนตรีไทย นอกจากไม้เนื้อแข็ง หรืองา และหนังสัตว์แล้ว ยังมีวัสดุที่มาจากพืชล้มลุกเช่น หวาย ที่นำมาตอกจนเป็นเส้นเล็กๆ นำมารอยเป็นเชือกสำหรับขึ้นโทนรำมะนา หรือใช้หวายเป็นเส้นรอยตะโพน นอกจากนี้ยังมีการนำวัสดุอื่น ๆ มาใช้ในการทำเครื่องดนตรีไทยอีกด้วย นั่นคือกระจกเกี๋ยบ ครูจ๊กกี้ มงคลเล่าว่า กระจกเกี๋ยบในสมัยก่อนไม่เหมือนกับสมัยปัจจุบันที่มีขนาดหนากว่า ซึ่งในสมัยอดีตกระจกเกี๋ยบจะผ่านกระบวนการหุงกระจกให้มีความบาง และช่างผู้ทำงานกระจกจะสามารถตัดกระจกเกี๋ยบให้เป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยและประดับลงไปบนเครื่องดนตรีไทยให้เกิดความสวยงาม (จ๊กกี้, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563)

ภาพประกอบ 6 โทนมหรีประดับกระจกเกี๋ยบของโรงเรียนวัดนवलนฤตศ กรุงเทพมหานคร

ที่มา : (บัลลังก์ ชันติวรคุณ, 2563)

ครุจักรีได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัสดุในการทำช่อด้วงว่าเปลี่ยนแปลงไปจากแต่ก่อน ตรงที่ว่า งาช้าง กลายเป็นที่นิยมของนักดนตรีไทยมากยิ่งขึ้น เพราะปัจจุบันงาช้างไม่ใช่ของสงวนไว้เพื่อเจ้านายหรือผู้มียศถาบรรดาศักดิ์อีกต่อไป หากผู้ใดมีกำลังทรัพย์ถึงก็มักจะนิยมทำเครื่องดนตรีหรือช่อจากงาช้างกันเป็นจำนวนมากทั้งทำจากงาช้างล้วนหรือไม่ประกอบงาช้าง เป็นต้น (จักรี มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563) หากพิจารณาถึงค่านิยมงาช้างในสมัยก่อนนั้นจะมีมากในหมู่ของผู้ที่มียศถาบรรดาศักดิ์ชั้นเจ้านาย โดยแต่ละพระองค์ย่อมมีวังเป็นของตนเองมหรสพหาสิ่งที่สวยงามและดีที่สุดในมาเพื่อประดับบารมีและเกียรติยศ ซึ่งเครื่องดนตรีก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งในสิ่งเหล่านั้น ดังจะเห็นได้จากห้องจัดแสดงเครื่องดนตรีที่ทำจากงาช้างล้วนและประกอบงาช้างที่พระเจ้ากรุงกัมพูชาส่งมาเป็นเครื่องบรรณาการในสมัยรัชกาลที่ 4 ไม่เพียงแต่เครื่องดนตรีที่ทำมาจากงาช้าง ยังมีข้าวของเครื่องใช้อื่น ๆ ที่ทำมาจากงาช้างถูกจัดแสดงโชว์ให้เห็นถึงค่านิยมและผลงานประณีตศิลป์ของบรรพบุรุษไทยที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นการให้คุณค่างาช้างว่าเป็นวัตถุที่มีค่าควรเหมาะสมกับผู้มียศถาบรรดาศักดิ์ต่อมาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในพ.ศ. 2475 เครื่องดนตรีและข้าวของเครื่องใช้ที่ทำมาจากงาช้างได้แพร่กระจายความนิยมออกมาสู่ประชาชนภายนอกจนเกิดเป็นค่านิยมในการใช้เครื่องดนตรีที่ทำจากงาช้าง เพื่อเปรียบเปรยราวกับว่าตนเองเป็นผู้ที่มียศถาบรรดาศักดิ์ เหตุที่งาช้างเป็นที่นิยมมากยิ่งขึ้นครุจักรีได้ให้ความคิดเห็นในข้อนี้ว่า เป็นเพราะงาช้างมีลักษณะสีขาวนวลและสวยงาม อีกทั้งเครื่องดนตรีที่ทำจากงาช้างนั้นจะมีคุณค่าทั้งคุณค่าทางใจและมูลค่าสูง ยิ่งไปกว่านั้นเครื่องดนตรีที่ถูกสรรค์สร้างจากงาช้างนั้นช่างผู้ผลิตยังต้องใส่ใจในทุกกรรมวิธีในการผลิตเพื่อให้ได้เครื่องดนตรีที่ทรงคุณค่าขึ้นนี้ออกมาได้อย่างกระสวนที่วางไว้ของแต่ละช่าง (จักรี มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563) ในปัจจุบันงาช้างเป็นสิ่งของที่ผู้จะครอบครองได้นั้นต้องตรวจสอบดูว่างาช้างนั้นถ้าเป็นงาช้างสมบูรณ์ แม้ว่าจะเป็นงาเป็นกิ่ง เครื่องประดับ หรือสิ่งอื่นใดที่ทำมาจากงาช้างผู้ที่ครอบครองนั้นต้องแจ้งการครอบครองตามพระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. 2558 ต่อกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติงาช้าง

ภาพประกอบ 7 ครูจักรี้ มงคลและซอสามสายงาช้างของท่าน

ที่มา : (จักรี้ มงคล, 2563)

ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนานนั้นผ่านกาลเวลาที่ทำให้ศิลปวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นชาติมีทั้งพัฒนาและเจริญขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้ศิลปวัฒนธรรมบางประการถูกปรับเปลี่ยนไปหรือบางสิ่งก็ถูกกลืนกินไปตามกาลเวลาและสมัยนิยม เรื่องราวของเครื่องดนตรีไทยอย่างเช่น ซอด้วง ในทวศนะของครูจักรี้ มงคลนั้นถือว่าเป็นความคิดเห็นส่วนตัวที่ท่านได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทยที่เป็นเอกลักษณ์ไว้ว่าเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์ของชาติมีประวัติศาสตร์การพัฒนารูปแบบและกรรมวิธีการผลิตรวมไปถึงวัสดุที่นำมาสร้างขึ้นเป็นเครื่องดนตรีไทยชนิดต่างๆ ท่านให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านั้นว่าเปรียบเสมือนเป็นครูบาอาจารย์ในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนขึ้นมา ผลงานการสร้างเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี้ นั้นโดยส่วนมากเป็นไปอย่างครุพักลักจำและสอบถามจากครูบาอาจารย์และนำมาทดลองผิดถูกและค้นพบกลวิธีเป็นของตนเอง วัสดุที่นำมาใช้ก็ยังคงเป็นเชือกเช่นเมื่อครั้งสมัยอดีตที่ผ่านมา สิ่งที่เปลี่ยนไปก็คือเครื่องมือเครื่องใช้ที่ปรับเปลี่ยนให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้นและยังเป็นอีกหนึ่งเครื่องทุ่นแรงเวลาในการทำงานให้มีระยะเวลาในการผลิตที่น้อยลงในด้านกายภาพของซอด้วงในทวศนะของครูจักรี้ นั้น ครูกล่าวเสมอว่างานศิลปะแบบดั้งเดิมนั้นมีความสวยงามอยู่ในตัวของมันเองอยู่แล้ว ที่เคยมีมาแต่ก่อนยังคงสวยงามเป็นอมตะ หากแต่ที่ว่าช่างแต่ละคนก็ใส่เอกลักษณ์ใส่ฝีมือตนเองไปเพื่อเป็นเสมือนลายเซ็นของตัวเองเท่านั้นเอง โดยความนิยมในสมัยปัจจุบันนี้ผู้บริโภคมีกำลังในการบริโภคมากยิ่งขึ้น วัสดุธรรมชาติที่หาได้ยาก

และหมดลงไปทุกวัน เช่น งาม้าง เป็นที่นิยมในหมู่นักดนตรีที่มีกำลังบริโภคน้อยกว่าแต่ก่อนแล้วเมื่อความต้องการบริโภคมากขึ้น ช่างผู้ผลิตจึงนิยมกักตุนงาม้างไว้เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการในการผลิตเครื่องดนตรีของผู้บริโภค จึงส่งผลงาม้างนั้นเป็นสิ่งที่หายากมากขึ้นทุกวัน ประกอบกับราคาที่สูงมากขึ้นกว่าแต่ก่อนเป็นอย่างมากและประกอบกับมีกฎหมายการครอบครองงาม้างเข้ามาทำให้การจะทำซอหรือเครื่องดนตรีจากงาม้างนั้นเป็นเรื่องยากมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ด้วยเหตุผลดังกล่าวก็ไม่สามารถทำให้ความต้องการเครื่องดนตรีที่มีส่วนประกอบของสีขานนั้นน้อยลงไปกลับกันยังมีความต้องการมากขึ้นกว่าเก่าอยู่พอสมควร ซึ่งครูจักรีเคยได้ให้เหตุผลของการมีเครื่องดนตรีที่ทำมาจากงาม้างไว้ว่า ซองาม้างก็เป็นเหมือนเครื่องชูหน้าตาของตนเองถึงฐานะ ถึงฝีมือว่าตัวเองมีความสามารถที่จะครอบครองได้ขนาดไหน” (จักรี มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563) แสดงให้เห็นว่าเครื่องดนตรีที่มาจากวัสดุธรรมชาติจำพวกงาม้างนั้น ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงกันโดยทั่วไปเพียงเท่านั้น แต่ยังเป็นเสมือนเครื่องแสดงบอกความมั่งมีของตนเองหรือความมั่นคงในฐานะนักดนตรีไทยที่เจนจบในวงการดนตรีไทยอย่างเชี่ยวชาญ วัตถุซึ่งเป็นที่นิยมและยอมรับอย่างกว้างขวางว่าหากใครได้ครอบครองแล้วนั้นถือว่าเป็นผู้ที่มีพร้อมด้วยซึ่งทรัพย์และบารมีอย่างเช่นงาม้างนั้น มีมาแต่เนิ่นตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบันต่างกันเพียงแค่ว่าในอดีตจำกัดวงของผู้ที่มีสิทธิครอบครองแต่ในปัจจุบันการครอบครองงาม้างนั้นแพร่กระจายไปสู่ประชาชนธรรมดาที่มีกำลังทรัพย์ถึงจึงสามารถครอบครองได้ เมื่อการครอบครองเป็นไปได้ง่ายมากยิ่งขึ้นการเป็นที่ยอมรับในสังคมดนตรีนอกจากฝีมือในการบรรเลงดนตรีแล้วก็สะท้อนออกมาในรูปแบบของเครื่องดนตรีไทยที่ ณ ตอนนี้เครื่องดนตรีไม่ได้ทำหน้าที่บรรเลงเพื่อกล่อมขับเพื่อความสุนทรีย์อีกต่อไป บทบาทหน้าที่แฝงของเครื่องดนตรีไทยนั้นยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ซอที่ทำจากงาม้างสมัยก่อนกลิ้งกันแบบเรียบง่ายคล้ายคลึงกับซอที่ทำจากไม้เนื้อแข็งชนิดต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันการกลิ้งซองาม้างนั้น ช่างผู้สร้างนั้นหากมีฝีมือด้านแกะสลักแล้วก็จะแกะสลักเนื้องาม้างที่เรียบเนียนให้เกิดเป็นลวดลายต่างๆ ให้คล้ายคลึงกับซอที่สร้างขึ้นเพื่อถวายเป็นบรรณาการให้กับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่แสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว แสดงให้เห็นว่ารสนิยมของมนุษย์นั้นสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจให้กับนักดนตรีไทยหลากหลายคนที่ต้องการครอบครองเครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากงาม้าง

การเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการเลือกใช้วัสดุที่มีราคาแพงและหายากที่แฝงไปด้วยความเชื่อที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างช้านานเช่น งาม้าง ไม้มงคลหายากเป็นค่านิยมที่มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และไม่มีทีท่าที่จะลดลง ซึ่งสวนทางกับทรัพยากรที่มีอยู่ จนทำให้ช่างผู้ทำ

เครื่องดนตรีเองต้องสรรหาวัสดุที่มีความคล้ายคลึงงาช้างมาสรรค์สร้างเป็นเครื่องดนตรีหรือประกอบลงในผลงานเพื่อเพิ่มมูลค่าหรือเพิ่มคุณค่าของผลงาน ครูจักรี มงคลก็เป็นหนึ่งในช่างที่สรรหาวัสดุใหม่ๆ มาผลิตเป็นเครื่องดนตรีโดยครูจักรี มงคลได้เลือกที่จะหาวัสดุที่มีราคาถูกลงและหาได้ง่ายมาเพิ่มมูลค่าให้กับสิ่งเหล่านั้น วัสดุที่เป็นผลงานชิ้นเอกที่หาตัวจับได้ยาก มีเคล็ดลึกลับวิธีที่จะทำให้วัสดุดิบที่เป็นสารเคมีจากวิทยาศาสตร์กลายเป็นวัตถุทางวัฒนธรรมของชาติได้อย่างลงตัวจากประสบการณ์ที่สั่งสมมา การได้พบเห็นนวัตกรรมต่างๆ การเปลี่ยนแปลงค่านิยมของสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่งไปสู่ระยะเวลาหนึ่งที่ท่านได้นำมาปรับใช้กับผลงานของตนเอง ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อการตอบสนองของความต้องการของผู้บริโภค และส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมที่ปัจจุบันมีการรณรงค์ไม่ใช้งาช้าง หรือชิ้นส่วนสัตว์ป่า รวมไปถึงพืชพันธุ์ไม้ที่เป็นไม้ต้องห้ามในปัจจุบัน

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างชอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล

แนวคิดการสร้างชอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคลเป็นศึกษาถึงความคิด และแนวคิดของครูจักรี มงคลที่มีในการคิดค้นรูปแบบการสร้างชอด้วงจากวัสดุทดแทน รวมไปถึงแนวคิดในการเลือกใช้วัสดุทดแทน “เรซิน” ในการนำมาสร้างเป็นชอด้วง ซึ่งการสร้างชอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคลซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในการสืบทอดต่อวัฒนธรรมดนตรีที่ส่งผลให้วัฒนธรรมดนตรีเกิดมิติใหม่และหลากหลายมากขึ้น และเป็นแบบอย่างให้กับช่างทำเครื่องดนตรีไทยรุ่นใหม่ๆ ได้ศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาผลงาน โดยสามารถแบ่งประเด็นได้ดังนี้

1.2.1 ความสวยงามความคงทน

นอกเหนือจากความงามในรูปลักษณ์ของเครื่องดนตรีที่บ่งบอกถึงความเป็นชาติไทยแล้ว วัสดุที่นำมาใช้ผลิตสร้างสรรค์เป็นเครื่องดนตรีก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เครื่องดนตรีไทยถูกยกให้ว่าเป็นสิ่งของที่สื่อถึงความเป็นไทยและมีความงดงามในตัวเอง โดยส่วนมากเครื่องดนตรีไทยนิยมทำมาจากไม้เนื้อแข็ง จำพวกไม้ชิงชัน ไม้พยุง ไม้มะเกลือ เป็นต้น หรือในบางกลุ่มนักดนตรีที่มีกำลังซื้อสูงก็จะทำเครื่องดนตรีไทยที่ทำจากงาช้างหรือกระดูกช้าง ซึ่งมีความสวยงามเหนือชั้นไปกว่าเครื่องดนตรีที่ทำจากไม้ เพราะการทำเครื่องดนตรีที่ทำมาจากงาช้างนั้นช่างที่เป็นผู้ผลิตนั้นจะต้องมีความแม่นยำและมีความเชี่ยวชาญเป็นอย่างมาก เพราะงาช้างมีราคาสูงและเป็นสิ่งของที่ในปัจจุบันหาได้ยาก ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ช่างจะทำให้เกิดความผิดพลาดได้น้อยที่สุด แต่เดิมเครื่องดนตรีที่ทำจากงาช้างนั้นเป็นเครื่องดนตรีที่นิยมใช้กันในราชสำนัก ผู้ที่เป็นเจ้าของนั้นมียศถาบรรดาศักดิ์ระดับชั้นเจ้านายขึ้นไปมิได้ไว้ในครอบครอง ประชาชนทั่วไปไม่สามารถครอบครอง

งาข้างได้ ด้วยเหตุนี้เครื่องดนตรีที่ทำจากงาข้างนั้นจึงต้องทำขึ้นด้วยความประณีตบรรจงเป็นพิเศษ เพื่อให้สมกับหน้าตาและฐานะของผู้ที่ถือครองเครื่องดนตรีชิ้นนั้น

ความงดงามของรูปลักษณ์ของเครื่องดนตรีส่งผลให้นักดนตรีมีความภาคภูมิใจในเครื่องดนตรี หวงแหนและรักษาเครื่องดนตรีอย่างถนอมมากยิ่งชิ้นนั้นเป็นหนึ่งในข้อที่ครูจักรีมงคลพบเห็นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเด็นเกี่ยวกับความสวยงามของเครื่องดนตรีนั้น ครูจักรีเคยกล่าวไว้ว่าเครื่องดนตรีเป็นเสมือนอาวุธของนักดนตรี จะประกอบกันเป็น 100 % ได้นั้น จะต้องพึ่งฝีมือนักดนตรีเอง 70 และเครื่องดนตรีอีก 30 จึงจะเต็ม 100 โดยใน 30% ที่เป็นส่วนของเครื่องดนตรีนั้น ความงดงามความประณีตของเครื่องดนตรีก็จะมีผลทำให้นักดนตรีหลงใหลในรูปของเครื่องดนตรีส่งผลถึงจิตใจที่มีความพร้อมที่จะบรรเลงเครื่องดนตรีชิ้นนั้นให้ออกมาดีที่สุดในทุกโอกาสได้ว่าการที่นักดนตรีหลงใหลในรูป ในความงามของเครื่องดนตรีที่ทำมาจากงาข้างนั้น เปรียบเสมือนเป็นหนึ่งในกิเลสของมนุษย์ ที่หลงใหลในรูป รส กลิ่น เสียง เมื่อครูจักรีได้สังเกตเห็นจุดนี้แล้วจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ท่านได้สร้างสรรคผลงานเครื่องดนตรีที่ทำจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้นมา ซอดังเป็นอีกหนึ่งเครื่องดนตรีที่นิยมทำมาจากงาข้างเพราะงาข้างเป็นวัสดุธรรมชาติที่มีความแข็งมีมวลหนามากกว่าไม้ จึงส่งผลให้เวลานำงาข้างมาทำเป็นส่วนกระบอกซอดังนั้นจะได้ผลลัพธ์ที่ค่อนข้างดีกว่าไม้เนื้อแข็งต่างๆ ไป อีกทั้งสีของงาข้างยังมีความสวยกว่าไม้ ซึ่งมีสีขาวนวลประกบกับมีลายที่เป็นลักษณะของเส้นทแยงมุมบ้างหรือเป็นเส้นตาข่ายอยู่ที่บริเวณของงาข้างบ้าง จึงทำให้เป็นที่นิยมที่จะนำมาทำเป็นส่วนประกอบของซอดังโดยเฉพาะกระบอกซอ ความนิยมในงาข้างที่นำมาทำเป็นซอดังนั้น มักนิยมในความงดงามและเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ของซอดังงาข้าง เพราะซอดังที่ทำจากงาข้างนั้นจะมีแก้วเสียงที่ใสและเสียงหวานคมชัดมากกว่าเสียงของซอที่ทำจากไม้เนื้อแข็ง ความงดงามและรูปลักษณ์ที่สวยงามของซอดังหรือเครื่องดนตรีที่ทำมาจากงาข้างนั้นเป็นสิ่งที่เป็นแรงผลักดันและแรงบันดาลใจให้ครูจักรี มงคลคิดค้นนวัตกรรมการผลิตซอดังจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการและความนิยมของนักดนตรีไทยที่นิยมเครื่องดนตรีที่มีสีขาวกันอย่างมากขึ้นในปัจจุบัน นอกเหนือจากนี้การที่ครูจักรี มงคลได้เข้าไปคลุกคลีอยู่ในคณะหุ่นกระบอกของอาจารย์จักรพันธ์ุ โปษยกฤตทำให้ท่านได้พบเห็นการใช้เรซินมาประกอบในการผลิตเป็นอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการแสดงหุ่นกระบอกซึ่งมีความแข็งแรงทนทานในการใช้งานและสามารถหล่อให้เป็นไปในรูปทรงต่างๆที่เราต้องการได้อย่างง่าย จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ท่านได้ศึกษาวัตถุดิบนี้เพื่อใช้ในงานช่างของท่าน ซึ่งเรซินที่ท่านนำมาใช้ในการผลิตเครื่องดนตรีนั้นเป็นเรซินชนิดหล่อทั่วไป ที่สามารถหาซื้อได้ง่ายตามร้านเครื่องเขียนและสีผสมที่เป็นสีอะคริลิคสองสีที่ให้ผลลัพธ์ใกล้เคียงกับสีงาข้างและผงแคลเซียมที่จะเป็นมวลให้กับเรซินมีความ

ใกล้เคียงกับช่างมากที่สุด เรซินเป็นวัสดุทางเลือกที่สามารถทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ได้หลายรูปแบบ ซึ่งในการทำเครื่องดนตรีไทยประเภทซอด้วงที่ครูจักรี มงคลได้สร้างสรรค์คือเรซินประเภทหล่อทั่วไป(ortho – phthalic type) เรซินธรรมชาติละลายได้ในตัวทำละลายเกือบทุกชนิด และนำมาใช้ประโยชน์ได้มากมาย เช่น ทำวารินิช สารเคลือบผิว กาว และใช้เป็นสารประกอบ ในอุตสาหกรรมยา น้ำหอม สารให้กลิ่น (flavors) และในอุตสาหกรรมอาหาร เป็นต้น ได้มีการใช้ประโยชน์ของเรซินมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยนำมาทำเป็น ยาใช้ในพิธีทางศาสนาและในสังคมประจำวัน เช่น กายาน ยางไม้หอม ระวังความเจ็บปวด น้ำหอม ไวน์ รวมทั้งใช้ดองหรือรักษาสภาพศพไม่ให้เน่าเปื่อย ในสมัยอียิปต์โบราณ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเภสัชกรรม ทำให้มีการออกข้อกำหนดทางกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติควบคุมสารพิษ เรซินเป็นพลาสติกเหลวชนิดหนึ่ง มีลักษณะคล้ายน้ำมันเครื่อง กลิ่นฉุนแรงตัวด้วยความร้อนสูง เป็นวัตถุไวไฟชนิดหนึ่ง มีอัตราการหดตัว 2-8% หลังเซทตัวเต็มที่ เรซินสามารถหลอมขึ้นรูปได้มากมายหลากหลายรูปแบบ เรซินสำหรับหล่องานทั่วไป หล่อพระ หล่อของที่ระลึก หล่อตุ๊กตาฯลฯ เรซินสำหรับหล่องานไฟเบอร์กลาส และเรซินสำหรับงานเคลือบ เช่น งานเคลือบกรอบรูปวิทยาศาสตร์ในขณะที่ทำการหล่อ เรซินจะปล่อยกลิ่นเคมีออกมาซึ่งมีกลิ่นเหม็นฉุน ดังนั้นสถานที่ทำงานควรเป็นที่โปร่งอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่ควรทำงานในสถานที่ที่เป็นห้องทึบตัน และไม่มีการไหลเวียนของอากาศหรือการระบายอากาศที่ดีพอ

ภาพประกอบ 8 พระพุทธรูปที่ทำมาจากเรซินหล่อทั่วไป

ที่มา : (https://www.google.com/url?sa=i&url=http%3A%2F%2Fbbcarbons.blogspot.com%2F2016%2F01%2Fblogpost_58.html&psig=AOvVaw0DdxKG3Bf7c2AZPkeTAugK&ust=1592018295945000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCNDJvMwo--kCFQAAAAAdAAAAABAK)

ภาพประกอบ 9 เครื่องประดับที่ทำจากวัสดุเรซิน

ที่มา : (<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.joom.com%2Fth%2Fproducts%2F1515402483411551497-126-1-391311490349062&psig=AOvVaw27o2LfrPm6f7pdW5TDyTEv&ust=1592019315368000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCKi8za2s--kCFQAAAAAdAAAAABAJ>)

คุณค่าของเรซินสามารถนำมาทำเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ มีคุณค่า และได้รับความนิยมนับปัจจุบัน เพราะเรซินเป็นวัสดุที่สามารถดัดแปลงไปเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ ที่มีมูลค่าได้ เรซินเป็นวัสดุที่ครูจกรี มงคลได้ปรับปรุงขั้นตอนต่างๆ เพื่อที่จะสร้างสรรค์เป็นเครื่องดนตรี เพราะความสวยงามและวัสดุที่สามารถหาซื้อได้ง่ายมีราคาไม่สูง อีกทั้งยังเป็นวัสดุที่มีความทนทานต่อการใช้งานในรูปแบบต่างๆ นอกจากนี้ยังสามารถใช้วิธีกลึงรูปแบบเดียวกับวัสดุธรรมชาติได้ตามต้องการ ซึ่งท่านได้ให้ความสำคัญในเรื่องวัสดุที่หาได้ง่ายตามที่สามารถหาได้ในชีวิตประจำวัน นอกเหนือจากนี้ เรซินยังเป็นวัสดุที่มีความสวยงามคล้ายคลึงกับงาช้างที่เป็นวัสดุธรรมชาติเมื่อผสมสีแล้ว เครื่องดนตรีที่ทำมาจากเรซินนั้นนอกจากสวยงามในเรื่องของรูปลักษณะยังสวยงามในเรื่องของเสียงที่ออกมาคล้ายกับเครื่องดนตรีที่ทำมาจากงาช้าง ครูจกรี มงคลยังให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัสดุเรซินนี้ว่าเป็นวัสดุที่มีความคงทนกว่าวัสดุธรรมชาติจำพวกไม้และงาช้าง เพราะเนื่องจากคุณสมบัติของประเทศไทยที่อาจทำให้วัสดุเหล่านี้เกิดความเสียหายได้ง่าย ซึ่งในจุดนี้ ท่านได้เสริมความแข็งแรงของชิ้นงานโดยการใส่แกนอะลูมิเนียมลงไป ในขั้นตอนการหล่อขึ้นรูปเพื่อเสริมความแข็งแรง การใส่แกนอะลูมิเนียมลงไป ในเรซินทำให้สามารถยืดอายุการใช้งานขอเรซิน ไม่ให้เกิดการหักหรือออกจากอากาศที่ร้อน

1.2.2 ค่านิยม

จากการสัมภาษณ์ครูจกรี มงคลและได้นำข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดและปัจจัยในการสรรค์สร้างสอดดั่งจากวัสดุเลียนแบบธรรมชาติอีกปัจจัยหนึ่งในการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมดนตรีที่เกิดขึ้นกับผลงานสอดดั่งจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจกรี มงคลนั้นคือ ค่านิยมในหมู่นักดนตรีไทยที่มีความนิยมและชื่นชอบเครื่องดนตรีที่สร้างหรือผลิตมาจากงาช้าง ครูจกรี มงคลได้ใช้ชีวิตในแวดวงดนตรีไทยมาเป็นระยะเวลาช้านานจึงได้พบเห็นนักดนตรีไทยมากมายหลากหลายรุ่น ซึ่งท่านได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับความนิยมหรือรสนิยมของนักดนตรีไทยไว้ว่า “นักดนตรีไทยมีเครื่องดนตรีที่ทำมาจากงาช้างไว้เพื่อเชิดหน้าชูตาของตัวเอง” ซึ่งแนวคิดและความคิดนี้ของครูจกรี มงคลได้สอดคล้องกับค่านิยมงาช้างในสังคมไทยที่มีมาคู่กับบ้านเมือง มีมากมายหลากหลายความเชื่อที่ว่า การครอบครองงาช้างเป็นของตนเองจะทำให้ผู้ที่ครอบครองมีความมั่งคั่ง งาช้างยังเป็นสัญลักษณ์แห่งความบริสุทธิ์ เป็นมงคล เป็นสัญลักษณ์แห่งพลังกำลัง ช่วยขจัดอุปสรรคต่างๆ ให้กับผู้ที่ถือครอง ในสมัยอดีตงาช้างนั้นจัดอยู่ในแวดวงชั้นสูงโดยมากใช้เป็นเครื่องบรรณาการ ปัจจุบันความต้องการครอบครองงาช้างนั้นแพร่กระจายไปถึงกลุ่มผู้บริโภคทั่วไปซึ่งสวนทางกับทรัพยากรงาช้างที่นับวันจะหายากและมีราคาค่อนข้างสูง ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจึงมีกำลังที่จะครอบครองงาช้างเหล่านี้ ทั้งที่ยังเป็นกิ่งอยู่หรือถูกแปรรูปเป็นเครื่องดนตรีหรือเครื่องประดับ ต่างๆ

ทั้งนี้เป็นผลเพราะค่านิยมและความเชื่อในสังคมไทยที่เชื่อว่าการครอบครองงาช้างนั้นจะช่วยเสริมสถานะทางสังคมให้ตนเองได้สูงขึ้น อีกทั้งงาช้างยังมีความสวยงามและมีเสน่ห์กว่าชิ้นส่วนของสัตว์ประเภทอื่นๆ โดยการซื้อขายงาช้างในปัจจุบันครุจักรี ได้ให้ข้อมูลว่าถูกซื้อขายผ่านทางเพื่อนฝูงคนรู้จักกันเป็นคณวงในหรือแพลตฟอร์มออนไลน์เช่น กลุ่มซื้อขายใน Facebook หรือ Website ขายของที่มีอยู่มากมายในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าในปัจจุบันมีพระราชบัญญัติการครอบครองงาช้างออกมาเพื่อคุ้มครองช้างและการซื้อขายงาช้างอย่างรัดกุมมากขึ้น ครุจักรียังกล่าวว่าการครอบครองงาช้างของหมูนักดนตรีไทยในปัจจุบันยังคงมีอยู่มากหรือมากขึ้นกว่าแต่เก่า ซึ่งงาช้างในปัจจุบันครุจักรีกล่าวว่าส่วนมากเป็นงาช้างแอฟริกา เพราะงาช้างที่เป็นช้างไทยนั้นหาได้ยากและมีราคาค่อนข้างสูงกว่าปกติ

ภาพประกอบ 10 งาช้างแอฟริกา

ที่ ม า : (https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fpixabay.com%2Fth%2Fphotos%2F%25E0%25B8%2587%25E0%25B8%25B2%25E0%25B8%258A%25E0%25B9%2589%25E0%25B8%25B2%25E0%25B8%2587-%25E0%25B9%2581%25E0%25B8%25AD%25E0%25B8%259F%25E0%25B8%25A3%25E0%25B8%25B4%25E0%25B8%2581%25E0%25B8%25B2-%25E0%25B8%2581%25E0%25B8%25A5%25E0%25B8%25B2%25E0%25B9%2582%25E0%25B8%25AB%25E0%25B8%25A1-2721719%2F&psig=AOvVaw3QvQzEehgyVHX0_O9i5dBi&ust=1592034936215000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCJCXw6vn--kCFQAAAAAdAAAAABAD)

ดังนั้นจึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่เป็นแรงบันดาลใจให้ครูจักรี มงคลคิดค้นวิธีการในการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการและค่านิยมในสังคมนักดนตรีไทยที่มีความเชื่อและความชอบเกี่ยวกับงาช้างที่เป็นวัสดุธรรมชาติ ให้มีการแพร่หลายในการใช้งานมากยิ่งขึ้น ซึ่งการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ครูจักรี ได้ทดลองทำจนสำเร็จมีรูปลักษณะใกล้เคียงกับงาช้างอยู่มาก เมื่อวิเคราะห์จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าค่านิยมที่ถูกถ่ายทอดออกมาผ่านเครื่องดนตรีที่ทำจากงาช้างนั้น สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยนั้นอยู่คู่กับความเชื่อและศรัทธาในสิ่งที่มีธรรมชาติสร้างขึ้น แต่สิ่งที่มีธรรมชาติสร้างขึ้นนับวันจะยิ่งหายากและน้อยลงทุกวัน การที่ครูจักรี มงคลได้คิดค้นการผลิตเครื่องดนตรีที่ทำจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้นมานับว่าเป็นการสืบทอดต่อยอดค่านิยม ศรัทธาความเชื่อของคนไทยที่มีต่อเครื่องดนตรีที่ทำจากงาช้าง ส่งผลโดยตรงต่อนักดนตรีที่ยังไม่มีกำลังเพียงพอที่จะครอบครองเครื่องดนตรีที่ทำจากงาช้างจริง ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นนักดนตรีในวัยกำลังศึกษาไปจนถึงช่วงทำงาน เฉลี่ยอายุ 17 – 27 ปี จึงทำให้ผู้ใช้เครื่องดนตรีที่มีสีขาวนวลทำให้มีแรงบันดาลใจในการเล่นดนตรีนั้นหมายถึงการสืบสานวัฒนธรรมดนตรีไทยให้คงอยู่ต่อไป

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดของครูจักรี มงคลที่มีต่อการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทนเป็นผลมาจากพลังความคิด ค่านิยมที่ขับเคลื่อน และเกิดขึ้นในสังคมนักดนตรีไทย นั่นคือการบริโภคเครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากไม้หายากและงาช้าง ที่กลายเป็นค่านิยมที่เกิดขึ้นในสังคมซึ่งครูจักรี มงคลได้รับกระแสเสียงและกระแสค่านิยมนี้ จึงเกิดเป็นแนวคิดที่จะต้องการแก้ไขปัญหาดังกล่าว หรือค่านิยมในเครื่องดนตรีไทยที่ผิดเพี้ยนไปจากแต่ก่อนให้มากยิ่งขึ้น โดยท่านจึงสรรหาวัสดุที่สามารถนำมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทยได้และมีความคงทนต่อการใช้งาน และมีความสวยงามในตัวของมันเอง ซึ่งท่านได้เลือกใช้ “เรซิน” ที่เป็นวัสดุจากกระบวนการการสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้เป็นวัสดุหลักในการผลิตเป็นซอด้วง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารกับสังคมเกี่ยวกับแนวคิดที่ท่านต้องการจะแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

1.3 กระบวนการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล

การศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน ของครูจักรี มงคล เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ ที่ครูจักรี มงคลเลือกใช้ รวมไปถึงกรรมวิธีการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน และการปรับปรุงหรือตกแต่งคุณภาพของเสียงซอด้วงจากวัสดุทดแทนที่ครู

จักรี มงคลได้สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลและใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูล และนำข้อมูลนั้นมากระทำการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งสามารถแบ่งตามหัวข้อ ดังนี้

1.3.1 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้

ครูจักรี มงคลเลือกใช้วัสดุทดแทนวัสดุธรรมชาติคือเรซิน เพราะเป็นวัสดุที่สามารถหาซื้อได้ง่ายโดยครูจักรี มงคลซื้อวัสดุต่างๆที่ใช้ในการหล่อเรซินที่ร้านเรซินอาร์ต จตุจักร กรุงเทพฯ นอกจากนี้เรซินยังสามารถควบคุมปริมาณในการหล่อหรือการทำสีได้ดี โดยวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ดังนี้

1) ส่วนคั่นขอและกระบะขอ

1. เรซินสำหรับหล่อทั่วไป 4.5 กิโลกรัมหรือ 1 แกลลอน
2. ตัวม่วงสำหรับเร่งปฏิกิริยาเรซิน 1 ขวด
3. สีขาว 60 กรัม
4. สีเหลืองเข้ม 60 กรัม
5. ตัวทำแข็งเรซิน 1 ขวด
6. แกลลอนเปล่าสำหรับผสมเรซิน
7. แกนอะลูมิเนียม

2) เชือกในลอนสีสำหรับทำสายขอ

3) กาวอีพ็อกซี กาวร้อน

นอกจากวัสดุที่เป็นอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ที่ครูจักรี มงคลนำมาสร้างเป็นเครื่องดนตรีไทยซอด้วงแล้ว ท่านยังคงรักษารากฐานวัสดุที่มาจากธรรมชาติไว้ให้อยู่กับซอด้วงของท่าน นั่นคือ หนังงูสำหรับขึ้นหน้าซอ ไม้สำหรับทำก้านคันทักและหางม้าสำหรับขึ้นคันทัก ในส่วนของคันทักครูจักรี มงคลเคยเล่าถึงการนำวัสดุอื่นมาทำคันทักไว้ว่า เคยมีลูกศิษย์ท่านเคยทดลองนำก้านเบ็ดตกปลาทำเป็นคันทัก แต่ไม่ทนหักง่ายไม่ดี เลยตกไป(จักรี มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563) วัสดุบางอย่างไม่สามารถทดแทนกันได้จึงเป็นเหตุผลที่ครูจักรี มงคลยังคงใช้วัสดุที่มาจากธรรมชาติอยู่แบบเดิม ซึ่งสะท้อนให้เห็นการดำเนินงานที่ควบคู่กันไประหว่างการอนุรักษ์ของเก่ากับคิดค้นสร้างสิ่งใหม่ๆ ให้ขึ้นมาทดแทนหรือเทียบเท่ากับสิ่งที่เคยมีมา

ภาพประกอบ 11 เรซินสำหรับหล่อทั่วไป 1 แกลลอน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 12 ตัวม่วงสำหรับเร่งปฏิกิริยาเรซิน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 13 สีขาว 60 กรัม

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 14 สีเหลืองเข้ม 60 กรัม

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 15 ตัวเร่งทำแข็งเรซิน 1 ขวด

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 16 แกลลอนเปล่าสำหรับผสมเรซิน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

1.3.2 ขั้นตอนวิธีการหล่อเรซินและขึ้นพิมพ์

เมื่อเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว ครูจ้กรี้ให้ข้อมูลว่าเรซินนั้นหากหกเลอะเทอะแล้วจะทำความสะอาดออกได้ยาก และหากทำการผสมเรซินบนโต๊ะที่ทำจากไม้ด้วยแล้วเรซินจะซึมเข้าไปในเนื้อไม้ทำให้เกิดความเสียหายได้ จึงจำเป็นที่จะต้องหาภาชนะมารองรับการผสมเรซิน ซึ่งครูจ้กรี้เลือกใช้กล่องกระดาษมาตัดกางออกเพื่อทำเป็นถาดรองรับการผสมเรซิน

ภาพประกอบ 17 อุปกรณ์ในการผสมเรซิน เรซินหล่อทั่วไป ตัวม่วง สีขาว สีเหลืองเข้ม ผงแคลเซียม และตัวเร่ง

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 18 ครูจ๊กกี้ตัดกล่องกระดาษแยกส่วนออกเพื่อทำเป็นถาดในการรองรับการผสมเรซิน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

การเตรียมพายไว้สำหรับการคนเรซิน ครูจ๊กกี้กล่าวว่า เรซินที่ผสมจะเกิดความร้อนเกิดขึ้นฉะนั้นพายที่ใช้คนั้นใช้เป็นพายพลาสติกอ่อนๆ ไม่ได้ต้องใช้พายที่ทำจากไม้เช่นพายทำเบเกอรี่ หรือใช้โลหะจำพวกอะลูมิเนียมกววจึงจะดีที่สุด ซึ่งครูจ๊กกี้ได้นำท่ออะลูมิเนียมมาทาบด้านหนึ่งให้แบนลงลักษณะคล้ายกับใบพายเพื่อใช้เป็นพายสำหรับคนเรซินให้เข้ากัน

ภาพประกอบ 19 ครูจักรี มงคล นำท่ออะลูมิเนียมมาทาบเพื่อทำเป็นพายสำหรับกวมเรซิน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

เมื่อเตรียมอุปกรณ์เรียบร้อยแล้ว ครูจักรีได้ทำการผสมเรซิน โดยใช้แกลลอนที่ใส่เรซินมาเป็นที่ผสมเรซินเริ่มจากใส่ตัวม่วงเร่งปฏิกิริยาเรซินลงในเรซินสำหรับหล่อทั่วไป โดยครูจักรีจะใช้การประมาณปริมาณในการใส่โดยจะใส่ที่ละ 2 – 3 หยดและคนให้เข้ากันและค่อยๆ เพิ่มทีละ 1 – 2 หยดจนกว่าจะได้เป็นสีชมพูจางๆ ในทุกครั้งที่มีการผสมเรซินหรือทำชิ้นงานเกี่ยวกับเรซินนั้นครูจักรี มงคลจะสวมหน้ากากป้องกันกลิ่นซึ่งทำให้เหตุผลว่า กลิ่นเรซินแรงหากสูดดมเป็นเวลานานจะเกิดอาการคันหัวได้ง่าย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะป้องกันเอาไว้ก่อน

ภาพประกอบ 20 ครูจ๊กกี้ มงคล กำลังผสมตัวม่วงลงไปในเรซินที่ละเล็กลง

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 21 ผสมตัวม่วงกับเรซินให้เข้ากัน ค่อยๆ เพิ่มจนเรซินสีใสกลายเป็นสีชมพูจาง

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 22 ครูจักรี มงคลเพิ่มปริมาณตัวม่วงเพื่อผสมเรซินให้ได้สีชมพูจางตามที่ต้องการ

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 23 เรซินที่ผสมตัวม่วงจนกลายเป็นสีชมพูจาง

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

หลังจากที่เราขึ้นกลายเป็นสีชมพูจางๆ แล้วครูจ๊กก็จึงผสมสีขาวลงไปก่อน ในขั้นนี้ ครูจ๊กก็มุงคให้เหตุผลไว้ว่าสีของงาช้างนั้นเมื่อเรามองไปเราเห็นเป็นสีขาวก่อนดังนั้นจึงจำเป็นที่ต้องผสมสีขาวลงไปเป็นสีพื้นก่อน ในการผสมสีขาวนั้นครูจ๊กก็กล่าวไว้ว่าต้องผสมสีให้ได้ขาวเหมือนห้วกะทิเพราะเวลาผสมลงไปสีจะเป็นสีขาวใสต้องค่อยๆ ดูว่าใสไปเท่าไรจึงกลายเป็นสีขาวขุ่นขุ่นเหมือนห้วกะทิ โดยปริมาณที่ครูจ๊กใส่สีขาวลงไปนั้นประมาณ 20 กรัม อุปกรณ์ในการตักสีที่ครูจ๊กใช้นั้นคือไม้ไอศกรีมขนาดใหญ่ใช้ตักสีและปาดสีลงไปเกลลอนผสมเรซิน

ภาพประกอบ 24 ครูจ๊กก็ มุงค ใช้ไม้ไอศกรีมตักสีและปาดสีลงในเกลลอนผสมเรซิน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 25 ครูจ้กรี เริ่มผสมสีขาวให้เข้ากับเรซินโดยใช้พายอะลูมิเนียม

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 26 เรซินที่ผสมสีขาวจนได้สีขุ่นคล้ายหัวกะทิ

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

การคนหรือกวนเรซินนั้นครูจ้กรีได้กล่าวถึงวิธีการกวนไว้ว่าการกวนนั้นต้องกวนไปทางเดียวกันเหมือนการกวนแป้งทำขนมเค้ก และเวลากวนหมั่นกวนและยกพายตรวจสอบดูว่า ส่วนผสมทุกอย่างเข้ากันดีแล้วหรือยัง เมื่อส่วนผสมในข้างต้นเข้ากันดีแล้ว ครูจ้กรีจึงผสมสีเหลือง

เข็มลงไปในอัตราส่วนที่น้อยกว่าสีขาวหรือใส่สีเหลืองเข็มลงไปประมาณ 10 กรัม ในขั้นตอนนี้ครูจ๊กรีได้ข้อสังเกตได้ว่าผสมสีเหลืองเข็มลงไปให้สีออกมาคล้ายกับนมข้นและพยายามผสมให้เข้มเกินสิ่งจริงไว้เล็กน้อย เพราะเวลาผสมผงแคลเซียมลงไปแล้วจะทำให้สีนั้นจางลงอีก

ภาพประกอบ 27 ครูจ๊กรี มงคลผสมสีเหลืองเข็มลงในเรซินที่ผสมสีขาวแล้ว

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 28 ครูจักรี มงคลสาธิตวิธีการกวนเรซิน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 29 เรซินที่ผสมดีเหลืองเข้มจนกลายเป็นสีนํ้าขุ่น

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

หลังจากนั้นเมื่อเรซินได้สีตามที่ต้องการแล้ว ครูจักษ์จึงนำผงแคลเซียมใส่ลงไป เหตุผลที่ใส่ผงแคลเซียมท่านได้ให้เหตุผลว่าผงแคลเซียมจะไปทำให้มวลของเรซินนั้นแน่นขึ้นและยังช่วยทำให้ผิวสัมผัสนั้นคล้ายคลึงกับยางข้างมากยิ่งขึ้น โดยครูจักษ์ผสมผงแคลเซียมลงไป 1 กิโลกรัมโดยแบ่งใส่ทีละชนิดและกวนให้เข้ากันดีจากนั้นจึงพักเรซินที่ผสมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งในการเก็บรักษานั้นครูจักษ์ได้คลุมถุงพลาสติกไว้เพียงเท่านั้นและตั้งทิ้งไว้เป็นเวลาโดยประมาณ 12 ชั่วโมง

ภาพประกอบ 30 ครูจักษ์ มงคล ผสมผงแคลเซียมลงในเรซินที่ผสมสีแล้ว

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 31 ผสมผงแคลเซียมกับเรซิน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 32 เรซินที่ผสมผงแคลเซียมเรียบร้อยแล้ว

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 33 ครูจักรี มงคล เก็บรักษาเรซินที่ผสมเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ในระหว่างช่วงเวลาที่รอเวลาให้ครบ 12 ชั่วโมงนั้นครูจักรี มงคลได้เตรียมพิมพ์สำหรับหล่อชิ้นรูป โดยการทำให้พิมพ์นั้น ครูจักรี มงคลจะใช้แผ่นพลาสติกมาทำเป็นเบ้าโดยมีฐานเป็นไม้เพื่อง่ายต่อการรองรับและการแกะออกจากพิมพ์แต่พิมพ์สำหรับโขนบนนั้นครูจักรีจะใช้แผ่นมาประกบกันเพื่อให้ได้ความแข็งแรงและรูปทรงที่ชัดเจน ซึ่งในแต่ละพิมพ์นั้นครูจักรีจะสอดแท่งอะลูมิเนียมไว้ตรงกลางเพื่อเป็นแกนกลางเสริมความแข็งแรงให้ชิ้นงานแทนไม้ซึ่งอาจจะเกิดการแตกหักได้ง่าย แต่พิมพ์ที่สำหรับทำกระบอกนั้นครูจักรี จะสวมท่อไม้ขนาดย่อมไว้ตรงกลางเพื่อเวลาหล่อเรซินแล้วจะเกิดเป็นโพรงตรงกลาง สะดวกต่อการกลึงโพรงให้เป็นทรงกระบอก โดยพิมพ์ที่ทำขึ้นนั้นจะแบ่งออกเป็น 5 ชิ้น คือ พิมพ์ส่วนโขนบนของซอด้วง พิมพ์ส่วนที่เป็นคันทวน พิมพ์สำหรับลูกบิด 2 อัน และพิมพ์สำหรับทำกระบอกซอ ซึ่งพิมพ์ทั้งหมดนั้นครูจักรี มงคลได้ถอดแบบมาจากซอด้วงดุริยบรรณปีพ.ศ. 2519 ฝีมือช่างเซาว์ ขาวนาเบ้า และปรับปรุงขนาดและกระสวนให้เป็นแบบฉบับของตนเอง โดยเหตุผลที่ครูจักรี มงคลได้เลือกใช้แบบซอของร้านดุริยบรรณนั้นเป็นสิ่งที่ครูจักรี มงคลได้ให้เหตุผลไว้ว่าซอด้วงของร้านดุริยบรรณเป็นซอด้วงที่มีความงดงาม และมีสัดส่วนสวยงามเหมาะสมตามรูปแบบฉบับเครื่องดนตรีโบราณ และไม่มีขนาดใหญ่จนเกินไป

เหมือนขอในปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันร้านดูริยบรรณได้ปิดตัวลงไปอันเป็นผลมาจากไม่มีผู้สืบทอด
และมีผู้ถอดแบบขอจากร้านดูริยบรรณและนำไปปรับปรุงสูตรเป็นของตนเองอยู่มากมาย

ภาพประกอบ 34 ซอด้วงดูริยบรรณปีพ.ศ.2519 ฝีมือการกลึงของช่างเชาว์ ชาวนาป่า

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 35 เตรียมทำพิมพ์เพื่อหล่อเรซิน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 36 พิมพ์สำหรับหล่อไขนสอดด้าง

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 37 พิมพ์สำหรับทำคันทวนสอดด้าง

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 38 พิมพ์สำหรับทำลูกบิด 2 ลูก

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 39 พิมพ์สำหรับทำส่วนกระบอกลอดตัว

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

เรซินที่ผสมตัวม่วง สีขาว สีเหลืองเข้มและผงแคลเซียมตามอัตราส่วนที่กำหนด หรือผสมในปริมาณที่พอเหมาะแล้วหลังจากที่เราทิ้งเรซินไว้ประมาณ 12 ชั่วโมง ตะกอนของผงแคลเซียมที่เราใส่ไว้จะนอนก้นอยู่ที่พื้นแกลลอน ซึ่งครูจักรีกล่าวว่ ให้เรากวนมันขึ้นมาอีกครั้งจนเข้ากันดีจากนั้นจึงผสมตัวเร่งทำแข็งเรซินในอัตราส่วน 5 ใน 100 ส่วนและเทเรซินนั้นลงในพิมพ์ต่างๆ ที่เตรียมไว้ ในขั้นตอนนี้ครูจักรีได้ให้ข้อพึงระวังเรื่องฟองอากาศและผงฝุ่นละอองให้ดี หากเกิดมีฟองอากาศต้องกำจัดออกให้หมด หรือหากมีฝุ่นละอองลงไปพิมพ์ขณะที่เทเรซินนั้น ครูจักรีจะใช้ปลายไม้แหลมเขี่ยผงฝุ่นละอองเหล่านั้นออก เมื่อเทเรซินลงในพิมพ์เรียบร้อยแล้วจึงทิ้งเรซินนั้นรอให้แห้งเซ็ทตัวประมาณ 4 - 5 ชั่วโมง

ภาพประกอบ 40 เทเรซินลงในพิมพ์สำหรับหล่อเป็นส่วนชิ้นซอด้าง

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 41 เทเรซินลงในพิมพ์สำหรับหล่อเป็นคันทวนสอดด้วง

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 42 เรซินขณะอยู่ในพิมพ์สำหรับหล่อเป็นกระบอกลอดด้วง

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 43 เรซินขณะอยู่ในพิมพ์สำหรับหล่อเป็นลูกบิดขอด้วง

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ในขั้นตอนหล่อขึ้นรูปนั้น จะสังเกตเห็นว่าพิมพ์ที่หล่อสำหรับทำกระบอขอด้วง และลูกบิดนั้นจะแตกต่างกันตรงที่ปริมาณการเทเรซินลงในพิมพ์และแกนกลางของทั้งสองพิมพ์ ซึ่งกระบอขอด้วงนั้นจำเป็นที่จะต้องหล่อให้มีลักษณะเป็นโพรงอยู่ตรงกลางแตกต่างจากหล่อเพื่อทำลูกบิดที่จะเทเรซินให้มิดแกนนั้นไปเลยเพื่อเกิดความสะดวกในการกลึงขั้นตอนถัดไป เมื่อทิ้งไว้ประมาณ 4 – 5 ชั่วโมงนั้นเรซินจะเริ่มเซ็ทตัว แต่ครุจักรีจะทิ้งไว้ประมาณ 1 วันหรือ 24 ชั่วโมง เพื่อให้เรซินแห้งสนิทจึงแกะออกจากพิมพ์ได้ โดยอุปกรณ์ในการแกะออกนั้นครุจักรีจะใช้ตะไบค่อยๆ แซะเรซินออกจากพิมพ์พลาสติก

ภาพประกอบ 44 เรซินส่วนคันทวนที่แกะออกจากพิมพ์แล้ว

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 45 เรซินส่วนกระบอกที่แกะออกจากพิมพ์แล้ว

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 46 เรซินส่วนที่เป็นลูกบิดเมื่อแกะออกจากพิมพ์ 1

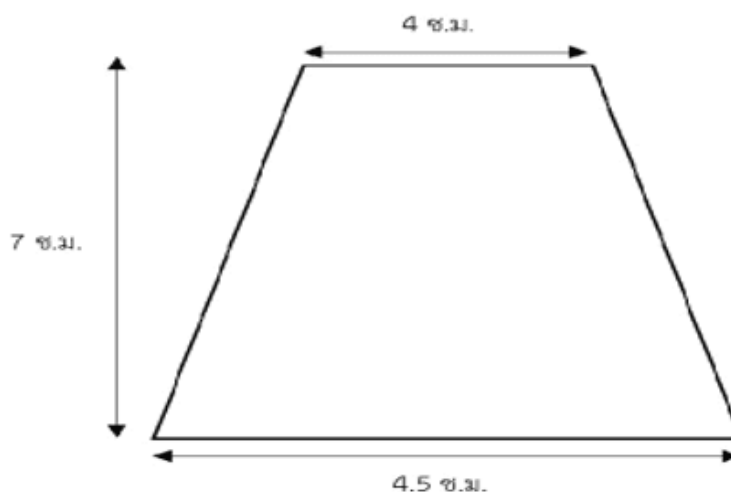
ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 47 เรซินส่วนที่เป็นลูกบิดเมื่อแกะออกจากพิมพ์ 2

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

กว่าเพราะเรซินเป็นวัสดุวิทยาศาสตร์ที่มีมวลแข็งมากกว่าไม้จึงเป็นเหตุให้ใบมีดที่ใช้ในนั้นจะหมดคมได้ง่ายกว่า ข้อแนะนำในการกลึงเรซินนั้นครูจ๊กกรีกกล่าวว่าควรวีเสี้ยนอากาศป้องกันฝุ่นผงและละอองเรซินที่เกิดจากการกลึง เพราะมันจะเป็นสาเหตุที่ทำอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจได้ง่าย

ภาพประกอบ 49 สัดส่วนด้านบนของไซนสอดโค้ง

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 50 ครูจ๊กกรี้ มงคล วัดขนาดและวาดแบบลงบนท่อนเรซินส่วนทวนบน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 51 ครูจักรี มงคลสิงทวนบนสอดด้วงตามแบบที่วาดไว้

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 52 ชัดเก็บรายละเอียดชิ้นงานให้เรียบเนียน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 53 ทวนบนซอด้วงที่กลึงเรียบร้อยแล้ว

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 54 การสวมหน้ากากป้องกันฝุ่นผงที่เกิดจากการกลึงเรซิน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

การกลึงในขั้นตอนนี้ถัดไปครูจ๊กกี้ จะกลึงในส่วนทวนกลางหรือคันทวนก่อนเพื่อนำมาประกอบกับส่วนทวนบนที่กลึง ในขั้นตอนนี้จะเป็นการเชื่อมต่อระหว่างทวนบนและทวนกลางโดยใช้การร้อยที่หาซื้อได้ง่ายตามร้านขายเครื่องมือทั่วไปเป็นตัวเชื่อมโดยการกลึงทวนกลางนั้นครูจ๊กกี้จะใช้สัดส่วนของซอด้วงดุริยบรรณเป็นแบบทั้งเรื่องขนาดและความยาวของทวนตลอดคันทวน มีขนาดยาวประมาณ 72.5 - 73 เซนติเมตร ระหว่างซอด้วงของร้านดุริยบรรณและซอด้วงที่ครูจ๊กกี้สร้างขึ้นนั้นมีชื่อแตกต่างกันอยู่ที่ “บัวเหี้ยบ” หรือส่วนปลายของทวนกลางที่ติดกับกระบอกล้อ ซอด้วง เอกลักษณะของช่างแต่ละท่านนั้นจะฝากไว้ในรูปแบบการกลึงบัวเหี้ยบที่แตกต่างกันออกไป ซอด้วงดุริยบรรณจะกลึงบัวเหี้ยบเป็นทรงระฆังคว่ำ คล้ายกับทรงเจดีย์ ส่วนของครูจ๊กกี้นั้นจะกลึงใกล้เคียงกับซอด้วงดุริยบรรณแต่จะเพิ่มเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนลงไปในงาน

ภาพประกอบ 55 ครูจ๊กกี้กลึงส่วนทวนกลางหรือคันทวน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 56 ทวนกลางเมื่อผ่านการกลึงขึ้นรูปและขัดเรียบเรียบร้อยแล้ว

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ(2563: รูปภาพ)

ภาพประกอบ 57 วัดขนาดและตำแหน่งในการเชื่อมทวนบนและทวนกลางเข้าด้วยกัน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 58 กาวร้อนสำหรับเชื่อมทวนบนและทวนกลางเข้าด้วยกัน

ที่มา : (http://www.taweemitr.com/wholesale/index.php?route=product/product&product_id=331)

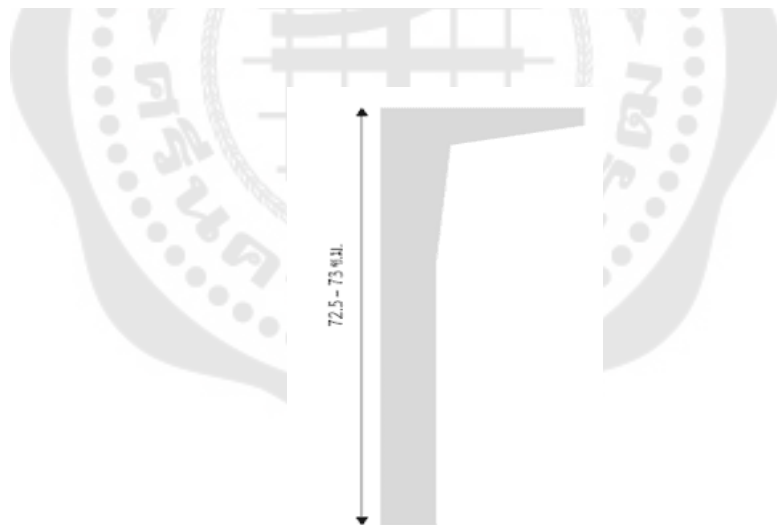
ภาพประกอบ 59 เปรียบเทียบขนาดทวนบนซอด้วงดุริยบรรณและซอด้วงจากวัสดุทดแทนของ
ครูจ๊กกี้ มงคล

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

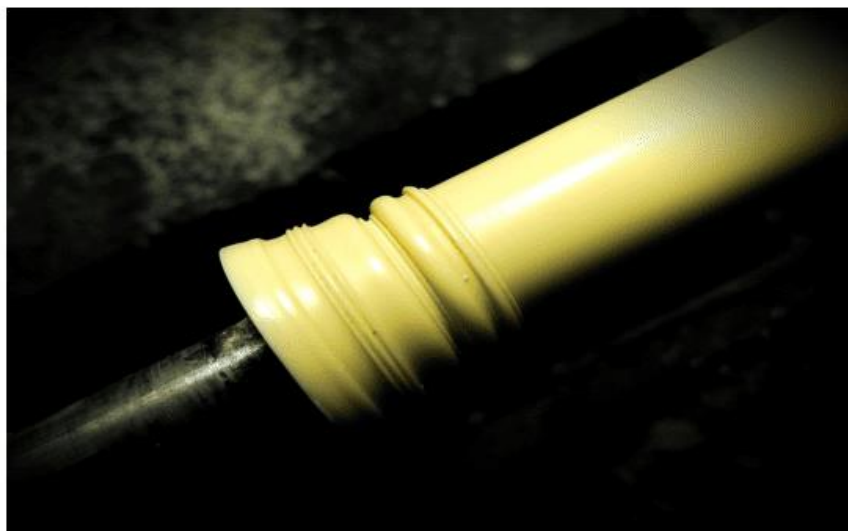
ภาพประกอบ 60 เปรียบเทียบขนาดคันทวนสอดดั่งวงศุริยบรรณและสอดดั่งวงจากวัสดุทดแทนของ
ครูจักรี มงคล

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 61 สัดส่วนความยาวตลอดคันทวนสอดดั่งวงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 62 บัวเหียบบริเวณปลายคันทวนฝีมือการกลึงของครูจักษ์ มงคล

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

รายละเอียดส่วนบัวเหียบอันเป็นเอกลักษณ์ในการกลึงสอดด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักษ์ มงคลนั้นเริ่มต้นที่เส้นรอบวง 1 เส้น เส้นเชิง 1 เส้น ถัดลงมาถึงให้มีลักษณะว่าเข้ามาและตามมาด้วยการกลึงให้มีลักษณะลูกแก้ว 1 วง ใต้วงลูกแก้วนั้นมีเส้นเชิงรับวงลูกแก้วและกลึงต่อให้เข้าไปอีกเล็กน้อยและกลึงเป็นเส้นเชิงเพิ่มขึ้นอีก 1 เส้น ถัดลงมาครูจักษ์ได้กลึงเป็นทรงระฆังคว่ำซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับทรงของร้านดูริยบรรณ กึ่งกลางของระฆังคว่ำครูจักษ์ ได้แต่งเพิ่มเส้น 3 เส้นรัดกลางทรงระฆังคว่ำและปิดท้ายด้วยฐานของบัวเหียบ ขั้นตอนถัดไปในการสร้างสอดด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักษ์ มงคลคือการกลึงลูกบิดทั้งสองลูก ซึ่งลูกบิดสอดด้วงในรูปแบบของครูจักษ์นั้น ท่านได้นำทรงจากร้านดูริยบรรณมาปรับปรุงและเพิ่มส่วนยอดฉัตรมากขึ้น โดยในปลายลูกบิดหรือหยदन้า่นั้นจะใช้วิธีการกลึงแยกชิ้นส่วนและนำมาประกอบกัน

ภาพประกอบ 63 เรซินที่นำมากลึงขึ้นรูปเป็นลูกบิดซอด้วง 1

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 64 ปลายลูกบิดซอด้วงผลงานการกลึงของครูจักรี มงคล

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

1.3.4 ขั้นตอนการตกแต่งคุณภาพของเครื่องดนตรี

การตกแต่งคุณภาพของเครื่องดนตรีนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลโดยตรงต่อเสียงของเครื่องดนตรีซึ่งครูจักรี มงคลเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปรับปรุงคุณภาพเสียงของเครื่องดนตรีให้ออกมามีความดัง และมีความคมชัดของเสียงเพื่อชูศักยภาพของเครื่องดนตรีนั้นๆ ให้ออกมามากที่สุดโดยซอด้วงนั้นครูจักรี มงคลจะให้ความสำคัญในการขึ้นหน้าซอ และการใช้หย่องตามแบบฉบับของตัวเองรวมถึงการใช้สายซอที่ครูจักรี มงคลได้คิดค้นและควั่นขึ้นโดยตัวของท่านเอง ซึ่งท่านให้เหตุผลในการเลือกใช้สายซอที่ท่านทำขึ้นเองว่า มันเหนียวและทนขึ้นไว้นานๆ ก็ไม่ขาด สีสวยดีด้วย แต่มันอาจจะดังไม่สู้ใหม่จริงๆ แต่ดังมากอยู่(จักรี มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563) โดยการเลือกใช้วัสดุในการนำมาทำสายซอครูจักรี มงคลเลือกใช้สายเชือกไนลอนแบบนิ่มขนาดเล็ก ที่มีขายตามร้านขายของหรือร้านเครื่องเขียนทั่วไป เพราะท่านให้เหตุผลว่าหาง่ายและมีราคาถูก การทำให้เชือกไนลอนจับตัวกันได้ ท่านจะใช้กาวย้อนเพียงเล็กน้อยหยอดระหว่างควั่น สิ่งเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่าครูจักรี มงคลเป็นผู้ที่มีมุมมองในการหยิบใช้วัสดุต่างๆ ที่สามารถหาซื้อได้ง่ายและมีราคาไม่สูงมาทำให้เกิดเป็นสิ่งของที่มีราคาได้อย่างชาญฉลาดสะท้อนถึงแนวคิดการผลิตซ้ำวัฒนธรรมดนตรีกล่าวคือการผลิตเครื่องมือที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมนี้เอง

ภาพประกอบ 65 สายซอด้วงหลากสีที่ครูจักรี มงคลควั่นจากสายเชือกไนลอน

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ซอดั้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคลเป็นที่เลื่องชื่อเป็นเพราะความเอาใจใส่ และการเก็บรายละเอียดที่ถี่ถ้วนของครูจักรี มงคล จนทำให้เป็นที่ยอมรับว่าซอดั้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)นั้นมีคุณภาพความสวยงาม และคุณค่าทัดเทียมกับซอที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ ทั้งนี้หากจะวัดคุณภาพของเครื่องดนตรีแล้ว สิ่งที่สำคัญมากที่สุดของเครื่องดนตรีคือเรื่องเสียง เครื่องดนตรี ซอดั้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)นั้นยังคงรักษาความเป็นเครื่องดนตรีไทยดั้งเดิมตามแบบฉบับไว้ทุกประการถึงแม้ว่าวัสดุที่นำมาผลิตเป็นคันซอ กระจับปี่ ลูกบิด สายซอนั้น จะเป็นวัสดุทดแทนที่มาจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้งสิ้น แต่ว่าการขึ้นหน้าซอดั้วงของครูจักรี มงคล ท่านยังคงรักษาการใช้วัสดุธรรมชาติจำพวกหนังงูไว้อยู่และใช้เครื่องมือที่ถูกพัฒนาจากอดีตให้ทันสมัยขึ้นได้ ซึ่งหนังงูที่ครูจักรี มงคลเลือกนำมาใช้นั้นคือหนังงูเหลือม โดยมากท่านจะใช้หนังงูเหลือม ส่วนสันหลังของงู แต่บางครั้งท่านก็เลือกใช้ส่วนที่เป็นส่วนท้องหากต้องการให้ซอมีความดังมาก เพราะช่วงท้องของงูมีความบางและสามารถขยายได้มาก โดยเวลาขึ้นหนังงูท่านจะขึ้นให้มีความตึงมากที่สุดเพราะจะส่งผลทำให้ซอดั้วงมีเสียงดังกังวาลใส ซึ่งท่านจะใช้เวลาในการขึ้นหน้าซอดั้วงประมาณ 2 วัน โดยขึ้น 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อขึ้นหน้าแล้วท่านจะไม่ขึ้นให้มีความตึงมากและนำไปตากแดดให้แห้งหลังจากนั้นท่านจึงนำมาขึ้นหน้าอีกครั้งให้เกิดความตึงมากที่สุด ซึ่งในการขึ้นหน้าซอดั้วงนั้นปกติทั่วไปจะใช้กาวขาว(กาวลาเท็กซ์) แต่ครูจักรี มงคลจะใช้กาวอีพอกซีซึ่งให้ความทนทานและแข็งแรงมากกว่ากาวขาวทั่วไป การขึ้นหน้าซอดั้วงนั้นครูจักรี มงคลมีเคล็ดลับในการขึ้นหน้าซอดั้วงให้ได้เสียงดังกังวาลคือ เวลาขึ้นหน้าซอดั้วงนั้นจะขึ้นจนหนังนั้นตึงมาก จนสามารถใช้นิ้วเคาะที่หนังหน้าซอได้เสียง ซ(ซอล) หรือบางครั้งเสียงเคาะเลยไปจนถึงเสียง ล(ลา) เมื่อใช้ไปสักพักก็จะลงมาพอดีที่เสียง ซ(ซอล) ก็ส่งผลให้เกิดการกำธรรของเสียงที่กระจับปี่ ดังนั้นเมื่อนำกระจับปี่มาซอได้เสียง ซ(ซอล) จึงไปตรงกับสายทุ้มของซอดั้วงที่ตั้งเป็นเสียง ซ(ซอล) เกิดความกำธรรที่กังวาลโดยที่ผู้บรรเลงไม่ต้องออกแรงสีซอ(จักรี มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563)

ภาพประกอบ 66 หนังงูเหลือมที่ครูจักรี นำมาใช้ขึ้นหน้าซอด้วง

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

อุปกรณ์อีกหนึ่งอย่างที่ครูจักรี มงคลได้ผลิตและใช้ขึ้นมาเองนั่นคือหย่องซอด้วงที่ทำจากไม้ไผ่ เหตุผลที่ทำจากไม้ไผ่ ครูจักรี มงคลกล่าวว่าไม้ไผ่เป็นไม้ที่มีเขี้ยวตรงและสามารถกำรเสียงได้เป็นอย่างดี มีความโปร่งในตัวเนื้อไม้ จึงเหมาะมากที่สุดในการนำมาทำเป็นหย่องซอ (จักรี มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563) ซึ่งหย่องซอด้วงของครูจักรี มงคลจะไม่เหมือนกับหย่องซอด้วงของที่อื่น คือท่านจะเหลาหย่องให้เป็นทรงสี่เหลี่ยมคางหมู และเจาะตรงกลางด้านล่างให้เป็นร่องขึ้นมาคล้ายกับสะพาน จะส่งผลให้เสียงซอด้วงของท่านนั้นดังจ๋าและมีความกังวานใส ซึ่งหย่องของท่านจะมีความสูงราว 0.5 มิล. และกว้างประมาณ 1.2 – 1.5 เซนติเมตร แล้วแต่ขนาดของหน้าซอด้วง การเหลาหย่องนั้น ครูจักรี มงคลจะเหลาหย่องให้ฐานมีความหนากว่าด้านบนเล็กน้อยเพื่อให้ฐานมีความมั่นคงและรับน้ำหนักของสายที่กดทับได้ดี ส่วนด้านบนนั้นท่านจะเหลาให้มีความบางกว่าส่วนฐานเล็กน้อย เพื่อลดผิวสัมผัสระหว่างสายทำให้เสียงมีความดังจ๋า

ภาพประกอบ 67 หย่องสอดดั่งที่ทำจากไม้ไผ่ของครูจักรี มงคล

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

สอดดั่งจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคลนั้นสามารถใช้งานได้จริงและยังมีคุณภาพเทียบเท่ากับสอดดั่งที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ มีความสวยงามตามแบบฉบับดั้งเดิม เสียงของสอดดั่งจากวัสดุทดแทนมีความดังกังวาลใส เปรียบเทียบได้กับสอดที่ทำมาจากงาช้าง ทั้งหมดเหล่านี้เป็นผลมาจากครูจักรี มงคลนั้นเป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณของช่างที่มากความสามารถ สั่งสมประสบการณ์วิชาความรู้ เคล็ดลับต่างๆ จากผลงานรุ่นเก่าที่ท่านยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการสร้างผลงานของท่าน ประกอบกับท่านเป็นผู้ที่มีความสามารถในการพลิกแพลงคิดหาแนวทางการนำสิ่งที่มีอยู่รอบตัวมาเพื่อประยุกต์ใช้ ก่อให้เกิดผลงานที่ทรงคุณค่าและมีคุณภาพ อาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งประดิษฐ์รูปแบบใหม่ที่ท่านเป็นผู้ริเริ่มเป็นคนแรกๆ ของประเทศที่หาแนวทางในการอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมดนตรีไทย โดยปรับตัวเข้าสังคมยุคใหม่ที่เจริญก้าวหน้าในเรื่องของเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น จากความคิดสนุกสนานชั่วคราวกลายเป็นนวัตกรรมชิ้นเอกของครูจักรี มงคลที่เป็นเสมือนเครื่องมือที่รักษาวัฒนธรรมดนตรีไทยที่เป็นสมบัติของชาติให้คงอยู่คู่กับสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

ภาพประกอบ 68 ซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ผลงานการสร้างของครูจักรี มงคล

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

ภาพประกอบ 69 ผู้วิจัยกำลังบรรเลงซอด้วงเรซินโดยมีครูจักรี มงคลเป่าปี่ชวาอยู่ด้านซ้าย

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2563)

2. วิเคราะห์กระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของการผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี มงคล

การวิเคราะห์ในจุดประสงค์ข้อที่ 2 นี้ ข้าพเจ้าจะวิเคราะห์แนวทางการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของครูจักรี มงคล ผ่านเครื่องดนตรีไทยที่ท่านได้สร้างขึ้นเป็นนวัตกรรมใหม่ คือซอด้วง จากวัสดุทดแทน(เรซิน) นับว่าเป็นการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมดนตรีไทยที่อยู่คู่กับประเทศชาติและเป็นสมบัติของชาติ อาจกล่าวได้ว่า การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเครื่องบ่งชี้ที่ทำให้เห็นว่า วัฒนธรรมใดเกิดขึ้นแล้วและเป็นที่ยอมรับจากสังคมในหมู่มาก จะยังคงสืบต่อกันภายในสมาชิกและแผ่ไปถึงรุ่นลูกหลาน และเกิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติในปัจจุบัน โดยการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมนั้นเป็นเสมือนเครื่องยืนยันและรับประกันว่าวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นนั้นมีความยั่งยืนเกิดการผลิตและทำซ้ำกันไปเรื่อย ๆ จนในบางครั้งเมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป วัฒนธรรมเดิมที่เคยเกิดขึ้นอาจถูกเปลี่ยนรูปหรือความหมายหรือไม่ก็ได้ซึ่งขึ้นอยู่กับยุคสมัยในขณะนั้นที่วัฒนธรรมได้เจริญเติบโตขึ้น เมื่อวิเคราะห์แล้ว การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมเปรียบเป็นเครื่องมือกระบวนการที่คอยปกป้อง ดำรงรักษา และพัฒนาวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นให้พร้อมด้วยความหมายใหม่(หรือคงเดิม) ให้เหมาะสมและเกิดเป็นค่านิยม แนวทางในการปฏิบัติเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมนั้นต้องประกอบไปด้วยผู้ผลิตวัฒนธรรม เนื้อหาของวัฒนธรรม สถานที่ที่ใช้สื่อสารวัฒนธรรมที่ผลิตขึ้น ซึ่งในส่วนของ การสื่อสารนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการเข้ามาเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมนั้นๆ ซึ่งถือว่าตัวบุคคลเป็นตัวสื่อสารที่จะสื่อไปถึงกันและกันได้ดีที่สุด ซึ่งการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมนั้นจะมีความหมายสมบูรณ์นั้นจะต้องมีความหมายบางประการแฝงอยู่หรือเพื่อทดแทนบางสิ่งบางอย่างที่ไม่สามารถหาได้อีกหรือมีราคาเกินกว่าจะจับต้องได้ในหมู่คนทั่วไป การผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคลเป็นกระบวนการทางวัฒนธรรมในรูปแบบหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการต่อยอดจากวัฒนธรรมที่มีอยู่ให้เจริญงอกงาม ด้วยวิธีการหรือกระบวนการหนึ่งที่จะทำให้วัฒนธรรมนั้นยั่งยืนหรือสืบทอดต่อไปได้ ซึ่งกระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่ การผลิต การเผยแพร่ การบริโภคและการผลิตซ้ำ โดยวิเคราะห์ว่าวัฒนธรรมนั้นถูกผลิตขึ้นมาได้อย่างไร ใครเป็นผู้ผลิตวัฒนธรรม วัฒนธรรมนั้นมีการเผยแพร่หรือสื่อสารอย่างไร สังคมเข้าใจและรับรู้วัฒนธรรมนี้อย่างไร และมีผู้ผลิตซ้ำวัฒนธรรมนี้อีกหรือไม่อย่างไร

ในการทำการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมโดยผ่านการสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ของครูจักรี มงคล โดยการวิเคราะห์กระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อและประเด็นในการศึกษาและวิเคราะห์ดังนี้

1. ปัจจัยในการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม

1.1 สาเหตุของการผลิต

1.2 บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีผลหรืออิทธิพลต่อการผลิต

1.3 ความหมายใหม่หรือบทบาทที่เกิดขึ้นจากการผลิตซ้ำดัดแปลงจากวัสดุทดแทน

(เรซิน)

1.4 ประโยชน์ในการผลิต

2. กระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม

2.1 การผลิต

2.2 การเผยแพร่

2.3 การบริโภค

2.4 การผลิตซ้ำ

1. ปัจจัยในการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม

กระบวนการการผลิตซ้ำดัดแปลงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ที่ครูจักรี มงคลปรับปรุงและพัฒนาขึ้น เป็นการสื่อสารกับสังคมในมุมมองใหม่ที่ต้องการก้าวข้ามผ่านเกี่ยวกับแนวคิดในการเลือกใช้วัสดุที่ทำเครื่องดนตรีไทย จนเกิดเป็นค่านิยมที่ถูกยอมรับขึ้นในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้การผลิตซ้ำดัดแปลงจากวัสดุทดแทนยังเป็นการถ่ายทอดแนวความคิด ค่านิยมที่ครูจักรี มงคลได้ถ่ายทอดออกมาผ่านเครื่องดนตรีที่ท่านสร้างขึ้นให้กับสังคมได้รับรู้ ซึ่งในกระบวนการผลิตแล้วย่อมจำเป็นต้องมีปัจจัยหรือต้นทุนในผลิต โดยการศึกษปัจจัยในการผลิตจะเป็นการศึกษาเพื่อให้ได้แนวคิดหรือจุดประสงค์ รวมไปถึงต้นทุนในการผลิตซ้ำดัดแปลงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ของครูจักรี มงคล โดยสามารถแบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

1.1 สาเหตุของการผลิต

ในปัจจุบันมีนักดนตรีไทยจำนวนมากที่หันมานิยมเครื่องดนตรีที่ทำมาจากไม้เนื้อแข็งหายากจำพวก ไม้พยุง ไม้มะเกลือ และวัสดุจำพวกงาช้าง เป็นต้น แพร่หลายมากยิ่งขึ้นส่งผลให้ตัววัสดุที่จะนำทำเป็นเครื่องดนตรีนั้นมีจำนวนน้อยลง เมื่ออุปสงค์มีจำนวนมากขึ้นซึ่งขัดแย้งกับอุปทานที่มีจำนวนไม่เพียงพอ จึงส่งผลให้วัสดุเหล่านี้มีราคาค่อนข้างสูงในปัจจุบัน ประกอบกับความเชื่อและความศรัทธาในวัสดุสีขาวนวลอย่างงาช้างที่มีอยู่คู่ประเทศชาติมาเป็นเวลานานยังส่งผลให้ผู้บริโภคมีความต้องการวัสดุเหล่านี้มากยิ่งขึ้นซึ่งในปัจจุบันกลุ่มของผู้บริโภคที่นิยมเครื่องดนตรีประเภทนี้กระจายขอบเขตไปจนถึงช่วงอายุราว 17 – 30 ปีซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้มีกำลังทรัพย์ในการใช้จ่ายต่ำ กลุ่มบุคคลที่อยู่ในอายุช่วง 17 – 30 ปี เป็นกลุ่มนักดนตรีที่อยู่ในวัยศึกษาไปจนถึงวัยทำงานซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้ เป็นผู้ที่ขับเคลื่อนวัฒนธรรมดนตรีไทย มีความ

ชวนชวายเป็นการเรียนรู้เรื่องดนตรีไทยทั้งการบรรเลง และค่านิยมสะสมเครื่องดนตรี ไม่ว่าจะเป็
เครื่องดนตรีเก่า หรือเครื่องดนตรีที่ทำจากงาช้าง แต่ด้วยต้นทุนที่ไม่เพียงพอนี้ล้วนเป็นแรงผลักดัน
ทำให้ครูจักษ์ มงคลมีความคิดริเริ่มที่จะสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้นมาเพื่อตอบสนอง
ความต้องการของนักดนตรีไทยโดยครูจักษ์ มงคลได้กล่าวว่า เดิมนั้นไม้กับงาช้างราคาสูง ค่าแรงจึงสูง
ตามราคาของวัสดุ ในอนาคตถ้าวัสดุเหล่านี้หมดลงจะทำอย่างไร(จักษ์ มงคล, การสื่อสารส่วน
บุคคล, 2563)

ครูจักษ์ มงคลเป็นผู้ที่มักจะมีความคิดสร้างสรรค์หรือนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่
เสมอเพื่อจะนำมาใช้ในผลงานของตนเอง ประกอบกับความต้องการใช้เครื่องดนตรีที่มีสีขาวนวล
ของงาช้างอย่างไม่จำกัดของหมูนักดนตรีไทย ที่ให้การยอมรับเครื่องดนตรีประเภทนี้ว่ามีความงาม
พร้อมทั้งรูปและเสียง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของครูจักษ์ มงคล ที่สามารถเพิ่มมูลค่าของวัตถุให้มีมาก
ยิ่งขึ้น ทั้งมูลค่าทางวัตถุและมูลค่าทางจิตใจ ด้วยเหตุผลเหล่านี้ที่ทำให้ครูจักษ์ มงคลได้คิดค้น
แนวทางและวิธีการสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้นเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของนัก
ดนตรีไทยและยังรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติให้ยังคงอยู่สืบไป

1.2 บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีผลหรืออิทธิพลต่อการผลิต

เมื่อวัฒนธรรมเกิดขึ้นนั้นหมายความว่ากลุ่มบุคคลหรือบุคคลให้การยอมรับ
และยึดถือเอาเป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดขึ้นในสิ่งดีงาม วัฒนธรรมในสังคมจะดำรงอยู่ได้ต้องอาศัย
กลุ่มบุคคลเป็นตัวการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามยุคสมัยโดยอาศัย ความร่วมมือ สติปัญญา ความรู้
ความสามารถที่สั่งสมกันมาจนกลายเป็นภูมิปัญญาในการหาทางออกเพื่อสนองความต้องการ
ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน

เครื่องดนตรีไทยเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมดนตรีที่ถูกให้การยอมรับในสังคมว่า
เป็นสิ่งที่มีความค่า จึงทำให้จำนวนการซื้อหาบริโภคเครื่องดนตรีไทยในปัจจุบันนั้นมีความแพร่หลาย
มากขึ้น ประกอบกับค่านิยมในการใช้วัสดุธรรมชาติจำพวกงาช้างมีมากขึ้นทำให้วัสดุเหล่านี้มีราคา
ค่อนข้างสูงและหายากมากยิ่งขึ้น ดังนั้นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลในการผลิตนั้นย่อมสามารถแบ่งได้
เป็นประเด็นดังนี้

1.2.1 กลุ่มนักดนตรีไทย

นักดนตรีไทยเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการสร้างซอ
ด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักษ์ มงคลเพราะเป็นผู้ผลิตผลงานทางดนตรีเป็นผู้สืบทอด
วัฒนธรรมดนตรีให้ยังคงอยู่ เป็นสิ่งที่กระตุ้นความคิดของครูจักษ์ มงคลให้เกิดแนวคิดในการสร้าง
ซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ให้มีความสวยงามและคุณภาพเทียบเท่ากับซอด้วงที่สร้างจากวัสดุ

ธรรมชาติจำพวกช่าง ความต้องการใช้เครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากช่างของหมูนักดนตรีไทย ในปัจจุบันมีความต้องการมากยิ่งขึ้น ซึ่งครูจักรี มงคลจะสังเกตเห็นปัญหาด้านนี้จากการที่ท่านได้ไปพบปะหรือการร่วมบรรเลงดนตรีไทยในงานบรรเลงต่างๆ ท่านพบว่านักดนตรีไทยส่วนใหญ่ นั้นนิยมนำเครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากช่างมาถอดอ้างความสวยงามในเครื่องดนตรีกันเอง และท่านยังพบว่าเมื่อนักดนตรีไทยที่เป็นกลุ่มที่มีอายุราว 30 ปีขึ้นไปมีค่านิยมในลักษณะนี้ ย่อมส่งผลถึงนักดนตรีไทยที่มีอายุต่ำกว่านี้อีกด้วย ความต้องการของนักดนตรีไทยที่มีมากขึ้นเป็นสิ่งที่ครูจักรี มงคลได้รับรู้ในทุกโอกาสที่ท่านได้ออกไปพบปะกับเหล่านักดนตรีไทย ซึ่งท่านเองตระหนักถึงสิ่งเหล่านี้ว่าถ้าหากมีเครื่องดนตรีไทยที่สามารถทำขึ้นมาทดแทนวัสดุธรรมชาติอย่างเช่นงาช้าง และมีคุณภาพทัดเทียมกับเครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติแล้ว จะส่งผลอย่างไรกับนักดนตรีไทยเหล่านี้ นั่นเป็นสิ่งที่มึมือทธิพลอย่างมากที่ทำให้ครูจักรี มงคลเกิดแนวคิดในการสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)

ผู้ที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อครูจักรี มงคลในการสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)คือนักดนตรีไทยที่เปรียบเสมือนเป็นผู้ที่สามารถทำให้วัฒนธรรมนั้นยังคงดำรงอยู่ ครูจักรี มงคลจึงได้ริเริ่มการหาแนวทางในการตอบสนองความต้องการเหล่านี้ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดขึ้นเพื่อเป็นการปรับปรุงและเป็นนวัตกรรมใหม่อยู่อย่างเสมอ อีกทั้งนักดนตรีไทยยังเป็นผู้ที่ส่งเสริมและเป็นผู้ที่ทำให้ครูจักรี มงคลยังคงต้องคิดค้นแนวทางวิธีการปรับปรุงคุณภาพของเครื่องดนตรีไทยที่ทำจากวัสดุทดแทนอยู่ตลอดเวลา

1.2.2 คณะหุ่นกระบอกนายจักรพันธ์ โปษยกฤต

จากการสัมภาษณ์ครูจักรี มงคลพบว่าท่านได้ถูกชักชวนจากครูจำเนียร ศรีไทยพันธุ์เพื่อเข้าร่วมบรรเลงซอคู่ประกอบการแสดงหุ่นกระบอกตอลองพ่ายของอาจารย์จักรพันธ์ โปษยกฤต การเข้าร่วมบรรเลงดนตรีในครั้งนี้ทำให้ครูจักรี มงคลได้พบเห็นนวัตกรรมต่างๆ และรู้จักช่างที่มากฝีมือที่สามารถให้ความรู้เพิ่มเติมและนำมาปรับใช้ได้ในการสร้างเครื่องดนตรีของตนเอง ครูจักรี มงคลได้ทราบว่าสามารถนำเรซินที่เป็นวัสดุจากการสังเคราะห์วิทยาศาสตร์มาทำเป็นส่วนหัวของหุ่นกระบอกได้ โดยช่างในบ้านของอาจารย์จักรพันธ์ โปษยกฤตเล่าให้ครูจักรี มงคลฟังว่า การทำหัวหุ่นกระบอกจากเรซินสะดวกสบายมากกว่าทำแบบเก่า(กลิ้งไม้)มาก เพราะสามารถทำพิมพ์แล้วหล่อขึ้นรูปออกมาแปะกระดาษสาขัดต่อได้ทันที ไม่ต้องกลิ้งไม้ ขัดไม้จนกว่าจะได้รูปทรงตามที่ต้องการซึ่งใช้เวลานาน(จักรี มงคล, 2563 : สัมภาษณ์) โดยส่วนประกอบต่างๆ ที่ใช้ประกอบฉากการแสดงหุ่นกระบอกของคุณนายจักรพันธ์ส่วนมากทำมาจากวัสดุทดแทนธรรมชาติ จำพวกไฟเบอร์กลาส โฟม และเรซินเป็นต้น เพราะนอกจากยัง

สามารถหาซื้อวัตถุดิบได้ง่ายแล้ว ยังสามารถเก็บรักษาได้ง่ายและมีความคงทนต่อสภาพอากาศในประเทศไทย แต่เมื่อเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่เป็นนวัตกรรมใหม่ย่อมมีกลุ่มบุคคลที่ไม่ยอมรับในนวัตกรรมนี้และได้ดูแลเกี่ยวกับงานศิลปะหุ่นกระบอกของอาจารย์จักรพันธ์ โปษยกฤตที่มาจากวัสดุทดแทน(เรซิน)นี้ว่าเป็นงานพลาสติก ซึ่งส่งผลให้ครูจักรี มงคลเกิดแรงผลักดันที่จะทำให้วัสดุทดแทนนั้นมีค่ามากขึ้นโดยการนำมาใช้เป็นวัสดุในการสร้างเครื่องดนตรีไทยให้ทัดเทียมกับวัสดุธรรมชาติที่มีราคาค่อนข้างสูงและหายากในปัจจุบัน แต่เครื่องดนตรีไทยที่ท่านสร้างขึ้นจากวัสดุทดแทน(เรซิน)นี้มีราคาอยู่ในระดับกลางที่ตอบสนองของความต้องการของผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อไม่มากนักและวัสดุที่ใช้สามารถหาได้ง่ายตามท้องตลาดแต่ผลลัพธ์ในการผลิตนั้นทัดเทียมกับเครื่องดนตรีที่มาจากวัสดุธรรมชาติ

คณะหุ่นกระบอกของอาจารย์จักรพันธ์ โปษยกฤตนับว่าเป็นอีกกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการสร้างสรรค์เครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคล และเป็นกลุ่มบุคคลที่ให้ชี้แนะแนวทางวิธีการใช้วัสดุประเภทนี้เพื่อประกอบเป็นผลงานและประกอบกับอุปนิสัยของครูจักรี มงคลที่มีความคิดสร้างสรรค์และริเริ่มงานใหม่ๆ อยู่เดิมแล้วจึงส่งผลให้ครูจักรี มงคลเกิดแนวทางในการประยุกต์ใช้วัสดุที่หาได้ง่ายและมีราคาไม่สูงมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทยที่มีคุณภาพทัดเทียมหรือเท่ากับเครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ

1.2.3 บุคคลในสังคม(หน่วยงานและองค์กร)

จากความรู้และความสามารถของครูจักรี มงคลที่มีขั้นเชิงในด้านการเป็นนักดนตรีผู้มากฝีมือและชั้นเชิงช่างที่มีความคิดสร้างสรรค์ ริเริ่มเป็นแนวทางปฏิบัติส่งผลให้ท่านได้รับการยอมรับจากสังคมอย่างแพร่หลาย สถาบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษาหลายสถาบันให้การยอมรับและเชื้อเชิญท่านเพื่อเป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชาทักษะการบรรเลงดนตรีไทยและมีผู้สนใจขอมาเรียนวิชาทักษะนี้กับครูจักรี มงคลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ท่านยังได้รับเกียรติให้เป็นคณะกรรมการการตัดสินการประกวดดนตรีไทยในเวทีต่างๆ รวมไปถึงเป็นวิทยากรในการบรรยายหัวข้อเสวนาต่างๆ และเป็นหนึ่งในคณะผู้ซ่อมแซมเครื่องดนตรีไทยที่อยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร กรุงเทพมหานคร

1) อาจารย์พิเศษ สอนวิชาทักษะซอสามสาย สาขาวิชาดนตรีไทย ภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กทม.

2) วิทยากรการเสวนาหัวข้อ ดุริยบรรณวิชาการ : เชิงช่างวัฒนา เลขาสังคีตย์ ย้อนอดีตความทรงจำ ในงาน 100 ปีที่ผันผ่าน วันวานที่ดุริยบรรณ

3) กรรมการการตัดสินการประกวดดนตรีไทยเวทีต่างๆ เช่น การประกวดบรรเลงดนตรีไทยรางวัลศรทอง การประกวดดนตรีไทยงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับภาคและระดับชาติ เป็นต้น

บุคคลและกลุ่มบุคคลที่กล่าวมาในข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสามารถในชั้นเชิงช่างและการให้การยอมรับในวิชาความรู้ ผลงานและมีมือการสร้างเครื่องดนตรีของครูจักษิ มงคลซึ่งถือว่าการสืบทอดวัฒนธรรมของไทยให้คงอยู่ นอกจากในกลุ่มนักดนตรีไทยด้วยกันเองแล้ว การได้รับการเชื้อเชิญเพื่อให้ไปสอนตามสถาบันการศึกษาต่างๆ หรือเป็นวิทยากรในหน่วยงานต่างๆ ยังเป็นเครื่องยืนยันได้อีกว่าครูจักษิ มงคลนั้นเป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเหมือนแรงผลักดันและแรงบันดาลใจที่ทำให้ครูจักษิ มงคลสรรค์สร้างสิ่งใหม่ๆ เพื่อสังคมดนตรีไทยอยู่อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการให้การยอมรับในสังคมนั้นหมายถึง ต้นทุนด้านความน่าเชื่อถือในสังคมที่จะทำให้ครูจักษิ มงคลสามารถสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมดนตรีไทย และวัฒนธรรมดนตรีไทยได้ต่อไป ความเอาใจใส่และหมั่นเรียนรู้หาความรู้ใส่ตัว รู้จักพัฒนาของที่มีอยู่แล้วให้มีมูลค่ามากยิ่งขึ้น หรือการรู้จักประยุกต์ใช้สิ่งรอบตัวมาเป็นสิ่งของเครื่องใช้ของครูจักษิ มงคลนั้น ถือว่าเป็นการบ่มเพาะองค์ความรู้จนเกิดมานวัตกรรมใหม่ที่ จะคอยรักษาและธำรงวัฒนธรรมรากเหง้าของชาติไทยเอาไว้ แม้ว่าวัสดุที่นำมาผลิตเป็นเครื่องดนตรีไทยหรือซอด้วงจะเป็นสิ่งแปลกใหม่ เปลี่ยนรูปแบบไปแต่พื้นฐานเหล่านี้ยังคงตั้งอยู่บนร่องรอยแห่งภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สืบสานกันต่อมาทั้งเรื่องแนวทางการปฏิบัติ ขนบธรรมเนียมต่างๆ ที่ครูจักษิ มงคลไม่เคยละเลยสิ่งเหล่านี้ จนทำให้ครูจักษิ มงคลและเครื่องดนตรีไทยที่ทำจากวัสดุทดแทน(เรซิน)เป็นที่ยอมรับจากสังคม

1.3 ความหมายหรือบทบาทใหม่ที่เกิดขึ้นจากการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)

วัฒนธรรมต่างๆ ในสังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมและบริบทที่วัฒนธรรมอาศัยอยู่เมื่อเกิดแนวทางปฏิบัติหรือสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นในวัฒนธรรมนั้นที่ผิดแปลกไปจากสิ่งเดิมที่เคยยึดถือกันมาย่อมจะต้องส่งผลลัพธ์ที่มีความหมายใหม่หรือแฝงไปด้วยนัยยะต่างๆ ซึ่งซอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักษิ มงคล เป็นสิ่งประดิษฐ์ที่เกิดขึ้นจากการปรับปรุงวัสดุที่นำมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทย เพื่อตอบสนองความต้องการ และเป็นการสร้างความหมายหรือบทบาทหน้าที่ใหม่ที่นอกเหนือจากการทำหน้าที่เป็นเครื่องดนตรีไทยเพียงอย่างเดียว

ซอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักษิ มงคลเป็นเครื่องดนตรีไทยที่ทำขึ้นมาเพื่อเลียนแบบซอด้วงงาช้าง ครูจักษิ มงคลเคยกล่าวไว้ว่า งามีราคาแพงก็ทำเรซินเอาไปใช้ก็ไม่เห็นมีใครรู้ว่าเป็นเรซิน(จักษิ มงคล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2563) นั้นแสดงให้เห็นว่า ซอด้วงที่ถูกสร้าง

ขึ้นมาขึ้นไม่ว่าทดแทนเพียงแค่วัตถุที่ในปัจจุบันเป็นสิ่งที่มีความแพงและหายาก แต่ทดแทนไปถึงเรื่องของค่านิยมและคุณค่าทางจิตใจ เพราะค่านิยมและความเชื่อที่มีต่อช่างชาวไทยที่มีผลกับคนไทยในด้านวัฒนธรรมการเคารพนับถือในเครื่องดนตรี ซึ่งสอดคล้องวัสดุทดแทน(เรซิน)นี้ส่งผลทำให้ผู้ที่บรรเลงนั้นมีความรู้สึกคล้ายกับว่าตนเองได้มีซอที่ทำจากงาช้างไว้ในครอบครองทำให้รู้สึกรักและหวงแหนในเครื่องดนตรีชิ้นนี้มากยิ่งขึ้น เกิดเป็นสัญญาณใหม่ที่เป็นตัวแทนของวัสดุธรรมชาติจำพวกงาช้างที่ในยุคปัจจุบันนั้นหายากและมีราคาสูง มีผู้เริ่มให้ความสนใจในสิ่งประดิษฐ์นี้มากยิ่งขึ้น การให้การยอมรับและเปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นธรรมชาติของสังคมที่เห็นว่าสิ่งนั้นดีงาม ซอด่วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)เป็นอีกหนึ่งผลงานของครูจักรี มงคลที่ส่งผลโดยตรงกับผู้บริโภคเป็นความแปลกใหม่ในวงการดนตรีไทยที่ครูจักรี มงคลได้สรรค์สร้างขึ้น ในท้ายที่สุดแล้วการกระทำของครูจักรี มงคลย่อมส่งผลโดยตรงต่อตัววัฒนธรรมเป็นการรักษาวัฒนธรรมดนตรีไทยและเป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะทำให้วัฒนธรรมดนตรีไทยยังคงอยู่

บทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากวัสดุทดแทนธรรมชาติ อย่างเช่นเรซิน ยังเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมดนตรีไทยในปัจจุบันย่อมต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบทั้งเรื่องของวัสดุ ภายนอก หรือวิธีการบรรเลงเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง การผลิตเครื่องดนตรีไทยด้วยวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล ชี้ให้เห็นว่าวัสดุที่อยู่รอบตัวเราซึ่งเป็นวัสดุที่หาซื้อได้ง่ายในท้องตลาดนั้นย่อมนำมาเพิ่มมูลค่าให้กับเครื่องดนตรีไทยได้ อีกทั้งวัสดุเหล่านี้ที่ครูจักรี มงคลนำมาผลิตเป็นเครื่องดนตรีไทยเมื่อเกิดการชำรุดเสียหายแล้วย่อมสามารถซ่อมแซมโดยหาวัสดุซ่อมแซมได้ง่ายกว่าวัสดุธรรมชาติที่จะต้องเฟ้นหาวัสดุที่มีลักษณะภายนอกใกล้เคียงหรือเหมือนกับวัสดุที่ชำรุดเสียหายไป หากแม้ว่าเป็นวัสดุทดแทนธรรมชาติ อย่างเช่น เรซิน ที่ครูจักรี มงคลได้เลือกใช้ ย่อมสามารถหาขึ้นมาทดแทนได้ทันที สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการผลิตสอด่วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ของครูจักรี มงคลนั้นได้สร้างความหมายและบทบาทหน้าที่ขึ้นมาเพื่อตอบโจทย์ในเรื่องราวต่างๆ ที่ปัจจุบันสังคมไทยกำลังก้าวหน้าไปในเรื่องของเทคโนโลยี วัฒนธรรมก็ย่อมต้องปรับตัวไปควบคู่กับเทคโนโลยีด้วยเช่นกัน

อาจกล่าวได้ว่าสอด่วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ที่ครูจักรี มงคลสร้างสรรค์ขึ้นมาขึ้นนั้นได้เป็นสัญลักษณ์และเป็นมิติใหม่ให้กับวงการดนตรีไทยที่สร้างความหมายและบทบาทใหม่ให้กับเครื่องดนตรีไทยที่เป็นเครื่องมือเพื่อใช้แสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศชาติ การสร้างเครื่องมือขึ้นเพื่อทดแทนความเชื่อความศรัทธาเป็นบทบาทใหม่ให้กับเครื่องดนตรีไทยในยุคปัจจุบันที่ถึงเวลาที่ต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดรวมไปถึงการเลือกใช้วัสดุจากธรรมชาติที่นับวันจะมีน้อยอยู่ลงไปในทุกขณะ

1.4 ประโยชน์ในการผลิต

ประโยชน์ในการผลิตสอดด้วงจากวัสดุทดแทน เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากสอดด้วงจากวัสดุทดแทน ที่ครูจักรี มงคลได้สร้างขึ้นมา เพื่อให้เป็นเครื่องมือสื่อสารถึงแนวคิดของท่านผู้สังคม สิ่งของหรือวัตถุที่ถูกคิดค้นสร้างขึ้นด้วยภูมิปัญญาของช่างผู้รังสรรค์ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้สอยทั้งทางตรงและทางอ้อมในเรื่องราวของเครื่องดนตรีไทยก็เช่นเดียวกันประโยชน์ของเครื่องดนตรีไทยโดยตรงคือก่อให้เกิดเสียงที่ไพเราะและเกิดความบันเทิงเริงรม และประโยชน์ทางอ้อมที่เกิดขึ้นกับเครื่องดนตรีไทยคือเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความสามารถของบรรพบุรุษที่คิดค้นกลวิธีการสร้างเครื่องดนตรีไทยขึ้นมา จนมีใช้มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการที่ครูจักรี มงคลได้คิดค้นการผลิตสอดด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ขึ้นมาก็ย่อมมีประโยชน์ในตัวของมันเอง กล่าวคือประโยชน์ในด้านวัสดุและการดูแลรักษา ประโยชน์ที่แฝงอยู่ในวัตถุชิ้นนี้นั้นก็คือ การแสดงให้เห็นถึงความเจริญของงานและการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งของศิลปวัฒนธรรมดนตรีไทยในปัจจุบัน

เครื่องดนตรีไทยเป็นเครื่องมือที่มีใช้กันอยู่อย่างแพร่หลายโดยส่วนมากทำมาจากวัสดุที่มาจากธรรมชาติ การคิดค้นประดิษฐ์เครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคลนั้นทำให้เกิดทัศนะใหม่ ๆ ในสังคมดนตรีไทยในปัจจุบัน กลายเป็นปรากฏการณ์ที่ในแวดวงหมูนักดนตรีไทยพูดถึงกันอย่างแพร่หลาย โดยสิ่งที่หมูนักดนตรีไทยพูดถึงอย่างแพร่หลายคือเรื่องราวของวัสดุที่ครูจักรี มงคลเลือกนำมาใช้นั้นเป็นวัสดุที่หาง่าย และตอบโจทยกับความต้องการของนักดนตรีไทยในปัจจุบันที่ต้องการใช้เครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากงาช้างแต่มีกำลังทรัพย์ไม่เพียงพอหรือในกลุ่มที่ต้องการใช้เครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากงาช้างแต่ต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องของวัสดุลงไป เรซินเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ดีและใกล้เคียงความต้องการในข้อนี้มากที่สุด ครูจักรี มงคลมองเห็นถึงความต้องการในข้อนี้อีกทั้งวัสดุประเภทนี้ยังสามารถหาซื้อได้ง่ายและมีราคาไม่แพง รวมไปถึงการดูแลรักษาเครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากวัสดุประเภทนี้ยังสามารถดูแลได้ง่าย มีความอดทนในเรื่องของอากาศที่ร้อนสามารถอยู่ในอากาศที่ร้อนได้ดีมากกว่าวัสดุจากธรรมชาติ จำพวกไม้หรืองา เพราะวัสดุเหล่านี้เป็นวัสดุสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์จึงมีความคงทนและแข็งแรงมากกว่าวัสดุจากธรรมชาติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขั้นตอนการผลิตและความเชี่ยวชาญในชั้นเชิงของช่างว่าจะมีสูตรผสมเรซินและขึ้นรูปอย่างไรเพื่อให้วัสดุประเภทนี้มีความคงทนแข็งแรงมากที่สุด โดยสอดด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ที่ครูจักรี มงคลสร้างขึ้นนั้นมีน้ำหนักที่พอเหมาะ ไม่นหนักมากจนเกินไปหรือเบาจนเกินไป ซึ่งส่งผลให้ขณะบรรเลงนั้นสอดด้วงไม่เคลื่อนที่หรือหลุดออกจากตักผู้บรรเลง ในการสร้างสอดด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครู

จักรี มงคลนั้นจะเห็นได้ว่าท่านได้ใช้วิธีการและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยในการขึ้นรูปและผสมอัตราส่วนของเรซินและตัวทำแข็ง จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งให้กับวงการดนตรีไทยที่จะมีวิวัฒนาการในด้านการผลิตเครื่องดนตรีไทยที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการประหยัดเวลาในการสร้างเครื่องดนตรีไทยได้มากยิ่งขึ้นส่งผลให้ย่นระยะเวลาการผลิตเครื่องดนตรีลงไปได้พอสมควร นอกเหนือจากการถูกพูดถึงวัสดุที่นำมาผลิตเป็นซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ของครูจักรี มงคลแล้ว เรื่องราวของคุณภาพเสียงที่ออกมายังถูกพูดถึงเป็นอย่างมาก เครื่องดนตรีไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรีไทยหรือเครื่องดนตรีสากล สิ่งที่จะยืนยันคุณภาพได้มากที่สุดนั่นคือเรื่องเสียง ซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ของครูจักรี มงคลนั้นเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่ามีเสียงไพเราะ และมีเสียงที่มีคุณภาพเหมือนกับซอด้วงที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ มีความกังวาน ใส และมีแก้วเสียงตามแบบฉบับซอด้วงที่มีมาแต่โบราณ ประโยชน์ในการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ที่ครูจักรี มงคลได้ผลิตขึ้นนั้นเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมดนตรีไทยที่อยู่คู่กับสังคมไทยมานานและยังแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการในเรื่องการเจริญงอกงามของดนตรีไทยในด้านการสืบสานวัฒนธรรมเพื่อให้วัฒนธรรมดนตรีไทยยังคงอยู่ และพัฒนาให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ให้กับช่างรุ่นใหม่ในการปรับปรุงพัฒนาสร้างเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทางเลือกอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคลในครั้งนี้ เป็นการทำประโยชน์ให้กับวงการช่างทำเครื่องดนตรีไทยและนิสิตนักศึกษาที่สนใจในเรื่องการสร้างเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์สืบสานและต่อยอดของกิจการดนตรีไทยให้ยังคงอยู่ในประเทศต่อไป

การผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคลนั้นเป็นแนวทางให้คนรุ่นใหม่ได้ศึกษาและเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีไทยให้คงอยู่ในยุคปัจจุบันและยังสะท้อนให้เห็นภาพการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากการกระทำของครูจักรี มงคลที่สะท้อนออกมาผ่านเครื่องดนตรีไทยที่ท่านสร้างขึ้นได้อย่างสมบูรณ์

2. กระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม

กระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเจริญงอกงามของวัฒนธรรมนั้นๆ และได้รับความนิยมนำมาผลิตซ้ำเกิดขึ้น ซึ่งการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมในแต่ละครั้งจะเกิดเป็นแนวทางการปฏิบัติหรือผลงานที่เป็นรูปธรรม ในรูปแบบเก่าหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเพื่อให้สอดคล้องและก้าวทันสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในเรื่องค่านิยม ความเชื่อ ความศรัทธา เทคโนโลยี รวมไปถึงแนวทางการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลถึงวัฒนธรรมดนตรีไทยในปัจจุบัน วัฒนธรรมดนตรีไทยได้รับการ

เปลี่ยนแปลงในหลายด้านไม่ว่าจะเป็นเรื่องเครื่องดนตรี หรือเรื่องแนวคิดในการปรับวง หรือแนวคิดในการรังสรรค์เครื่องดนตรีไทยในปัจจุบัน เมื่อแนวทางทุกอย่างเปลี่ยนไปวัฒนธรรมดนตรีไทยจึงถูกปรับโดยมนุษย์ที่เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมนี้ให้ยังคงอยู่เกิดเป็นการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมในสังคม รูปแบบการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมมีองค์ประกอบที่จะทำให้กระบวนการผลิตซ้ำเกิดขึ้นคือ การผลิตวัฒนธรรม การเผยแพร่วัฒนธรรม การบริโภควัฒนธรรม และการผลิตซ้ำวัฒนธรรม ซึ่งในกระบวนการสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคลสามารถสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น โดยสามารถแบ่งประเด็นในการวิเคราะห์ที่ได้ดังหัวข้อต่อไปนี้

2.1 การผลิตวัฒนธรรม

การสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคลเป็นกระบวนการสร้างเครื่องดนตรีไทยที่มีรูปแบบมาตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งการสร้างซอด้วงของท่านนั้นได้ยึดถือเอาระเบียบแบบแผนในการสร้างเครื่องดนตรีไทยจากบรมครูท่านสร้างสรรคไว้และนำมาต่อยอดปรับปรุงเพื่อให้เข้ากับสรีระสัดส่วนของคนในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น กล่าวคือการสร้างเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี มงคลท่านจะพิจารณาสัดส่วนของผู้บรรเลงเพื่อนำมาคำนวณและปรับสัดส่วนของเครื่องดนตรีเพื่อให้เหมาะสมกับผู้บรรเลง ในเรื่องราวแนวคิดของซอด้วงที่ผลิตจากวัสดุทดแทน(เรซิน) เป็นการผลิตเพื่อทดแทนวัสดุธรรมชาติที่ในปัจจุบันกำลังจะหมดไปและมีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง วัสดุธรรมชาติบางชนิดเป็นสิ่งที่มีความหายากควบคุมการครอบครองจำพวกไม้หายากชนิดต่างๆ รวมไปถึงงาช้าง ซึ่งงาช้างเป็นวัสดุที่มาจากธรรมชาติที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มนักดนตรีไทยจึงส่งผลให้ราคาของงาช้างสูงตามอุปสงค์ของผู้บริโภค ซึ่งสวนทางกับอุปทานในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงกดดันทำให้ครูจักรี มงคลคิดค้นกรรมวิธีผลิตซอด้วงที่ทำมาจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้นมา เพื่อเป็นสิ่งที่ทดแทนวัสดุธรรมชาติ(งาช้าง) ประการที่สองที่ทำให้ครูจักรี มงคลผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้นมาเป็นเพราะท่านต้องการที่จะสร้างค่านิยมในการสร้างเครื่องดนตรีไทยที่ทำจากวัสดุที่หาได้ง่ายในชีวิตประจำวัน และมีราคาไม่สูงจนเกินไปและมีความคงทนต่อการใช้งาน เพราะในปัจจุบันการหาวัสดุธรรมชาติมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทยนั้นหายากจึงทำให้มีราคาค่อนข้างสูงไปจนถึงสูงมาก ท่านเองเป็นช่างผู้ทำเครื่องดนตรีไทยจึงต้องการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการนำวัสดุที่มีขายทั่วไปในท้องตลาดมาเพิ่มมูลค่าให้มีคุณค่า ซึ่งการกระทำเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าท่านเป็นผู้ที่นำวัฒนธรรมที่อยู่แต่ดั้งเดิมมาปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเกิดเป็นผลงานที่ถูกรังสรรค์ด้วยปัญญาและชั้นเชิงทางด้านช่าง โดยไม่ละทิ้งความหมายของสิ่งเหล่านั้นไปเสียทีเดียว ซอด้วงจากวัสดุทดแทนที่ครูจักรี มงคลได้

สร้างสรรค์ขึ้นเป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลโดยตรงต่อสังคมวัฒนธรรมดนตรีไทยเป็นทางเลือกใหม่ในอนาคตในการเลือกใช้วัสดุมาสร้างเป็นเครื่องดนตรีไทย สิ่งแวดล้อมในสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาที่หมายถึงทรัพยากรทางธรรมชาติที่กำลังหมดลงไปในทุกวัน การที่ครูจักรี ได้นำวัสดุสังเคราะห์วิทยาศาสตร์มาทดแทนวัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติเพื่อสร้างเครื่องดนตรีไทยนั้นแสดงให้เห็นว่าท่านมีแนวคิดในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติในขณะเดียวกันท่านต้องการที่จะหาสิ่งมาทดแทนสิ่งที่กำลังจะหมดไปในอนาคต นอกเหนือจากนี้การสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ยังเป็นการขยายใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมเพราะซอด้วงที่ทำจากวัสดุทดแทนนี้ส่งผลโดยตรงต่อวงการช่างผู้ทำเครื่องดนตรีไทยเกิดเป็นหลักการแนวคิดรูปแบบใหม่ที่น่าไปสู่การคิดค้นปรับปรุงสร้างขึ้นในวิธีการการสร้างเครื่องดนตรีในรูปแบบใหม่ด้วยวัสดุแบบอื่นๆ ถึงแม้ว่าการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)จะเป็นการผลิตซอด้วงที่เป็นการผลิตในวัสดุอื่นๆ ที่ไม่ใช่วัสดุจากธรรมชาติ แต่ท่านยังคงรักษาคุณค่าในเครื่องดนตรีไทยขึ้นนี้เอาไว้โดยแสดงออกผ่านทางกระบวนการผลิต ลักษณะทางกายภาพ คุณภาพเสียงและนำเสนอในรูปแบบวัสดุใหม่ทั้งคันซอ กระบอกซอ สายซอ เป็นต้น เป็นการผสมผสานวิทยาการเทคโนโลยีในปัจจุบันผสมผสานกับวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิม เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งในการอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทย

การผลิตทางวัฒนธรรมที่ครูจักรี มงคล ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาจากแนวคิดหรือประสบการณ์ต่างๆ ของท่าน ที่เปรียบเสมือนเป็นต้นทุนทางการผลิตวัฒนธรรมและได้ถ่ายทอดแนวคิดนั้นออกมาในรูปแบบของเครื่องมือทางวัฒนธรรมคือเครื่องดนตรีไทยที่เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นวัฒนธรรมอันดีงามของไทยออกมาได้อย่างสมบูรณ์แบบ นับว่าการผลิตหรือสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคล เป็นหนึ่งในกระบวนการการผลิตตามรูปแบบหรือกระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมที่จะนำไปสู่การเผยแพร่วัฒนธรรมเหล่านี้ต่อไป

2.2 การเผยแพร่

หากวัฒนธรรมใดถูกผลิตขึ้นมาแล้วไม่มีการเผยแพร่ออกไปในสังคมให้เป็นที่ยอมรับแล้ว ก็ไม่เห็นทางที่จะทำให้วัฒนธรรมนั้นอยู่รอดได้ต่อไป การกล่าวเช่นนี้จะชี้ให้เห็นถึงการเผยแพร่องค์ความรู้ แนวทางปฏิบัติ หรือสิ่งที่ได้สร้างสรรค์หรือคิดค้นขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคมและเกิดการยอมรับในสิ่งเหล่านี้ ซึ่งในการสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคลนี้ก็เช่นเดียวกัน เมื่อผลิตออกมาแล้วก็ได้นำไปเผยแพร่สู่สังคม โดยแรกเริ่มท่านได้ทำขึ้นมาเพียงหนึ่งคันเพื่อใช้เอง และได้้นำออกไปบรรเลงในงานต่างๆ เมื่อมีผู้พบเห็นจึงเกิดเป็นความน่าสนใจและสะดุดตาให้กับผู้ที่ได้เห็นและได้รับฟังเสียงของซอด้วงของท่าน การเผยแพร่ในทาง

วัฒนธรรมดนตรีไทยตั้งแต่ครั้งโบราณมา เป็นการสืบทอดเผยแพร่กันแบบ มุขปาฐะ หรือการเผยแพร่หรือสืบทอดกันโดยปากต่อปาก ซึ่งวิธีการนี้ยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน การเผยแพร่เครื่องดนตรีไทยที่จากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจ๊กกี้ มงคลนั้น มีหลากหลายวิธีการและวิธีการที่ดีที่สุดคือในหมู่ของลูกศิษย์ท่านเองท่านจะให้ใช้เครื่องดนตรีที่ทำจากวัสดุทดแทนเหล่านี้เสียมาก เพราะท่านให้เหตุผลงานสามารถรักษาได้ง่ายทนทานต่อสภาพอากาศและมีรูปลักษณะที่สวยงาม ซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจ๊กกี้ มงคลได้ถูกเผยแพร่ออกไปจากหมู่นักดนตรีไทยที่พบเห็น จนมีหลายคนต้องการลองใช้ซอประเภทนี้ และต้องการที่จะมีไว้ในครอบครอง เนื่องจากมีรูปลักษณะที่สวยงามตามแบบฉบับ และมีน้ำหนัก สีสนที่คล้ายกับงาช้าง มีราคาไม่สูงมาก รวมไปถึงคุณภาพของเสียงซอด้วงจากวัสดุทดแทนมีคุณภาพดีเหมาะสม นอกจากนี้การเผยแพร่ในเชิงวิชาการท่านยังได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำปรึกษากับนักเรียน นิสิต นักศึกษาหลากหลายสถาบันในการศึกษาการสร้างเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทนจำพวก เรซิน หรือไฟเบอร์กลาส เป็นต้น ชื่อเสียงของท่านในการสร้างเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทน(เรซิน)เป็นที่ยอมรับเป็นอย่างมากในสังคม ส่งผลให้วัฒนธรรมการใช้ซอจากวัสดุทดแทน(เรซิน)แพร่หลายกระจายออกไปในปัจจุบัน และเป็นที่ยอมรับว่าซอด้วงที่ทำจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจ๊กกี้ มงคลนั้นมีคุณภาพที่ดี และมีรูปลักษณะกายภาพที่สวยงาม

ในด้านการดำเนินการเพื่อแบ่งปันความหมายและแนวคิดที่ถูกสร้างขึ้นของครูจ๊กกี้ มงคลนั้น กระบวนการเผยแพร่เริ่มต้นและดำเนินการส่งผ่านจากคำพูดและการใช้เครื่องมือทางวัฒนธรรมนั้นคือซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ที่ครูจ๊กกี้ มงคลสร้างขึ้น การแบ่งปันความหมายในด้านของแนวคิด ถูกเผยแพร่ออกไปและถูกตีความไปจนถึงเกิดการคิดค้นกระบวนการวิธีใหม่ๆ ที่จะสร้างเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทนขึ้นมาในปัจจุบันอันมาจากรากฐานแนวคิดและกระบวนการของครูจ๊กกี้ มงคลได้เริ่มต้นขึ้น ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อคิดเห็นระหว่างผู้ผลิตวัฒนธรรมหรือผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เมื่อผู้รับสารเกิดความเข้าใจตรงกันแล้วจึงเกิดเป็นข้อปฏิบัติที่เกิดขึ้นให้เห็นกันอยู่ในปัจจุบัน คือการใช้เครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากวัสดุทดแทนในรูปแบบต่าง ๆ หรือการใช้วัสดุทดแทนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำเป็นเครื่องดนตรีไทย นอกจากนี้ครูจ๊กกี้ มงคลในฐานะเป็นผู้ริเริ่มในการทำเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ยังคอยเป็นที่ปรึกษาหรือให้ข้อเสนอแนะกับช่างหรือผู้ที่สนใจในการทำเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทนในการคิดค้นกระบวนการวิธีการหรือแนวทางการปรับปรุงเทคนิคหรือคุณภาพของเครื่องดนตรีไทยที่สร้างขึ้นจากวัสดุทดแทนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

ด้านกระบวนการส่งผ่านแนวคิดที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ทำให้วัฒนธรรมนี้สามารถคงอยู่ได้ การเผยแพร่การใช้เครื่องดนตรีไทยที่ทำจากวัสดุทดแทนของครูจ๊กกรี มงคลได้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและความรู้ที่เกิดขึ้น มีการถ่ายทอดองค์ความรู้แนวคิดให้กับลูกศิษย์หรือผู้ที่สนใจ เช่น ลูกศิษย์ในด้านการช่าง นิสิต นักศึกษาผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าในด้านการทำเครื่องดนตรีไทยของครูจ๊กกรี มงคล ซึ่งตัวท่านเองจะถ่ายทอดแนวคิดและกระบวนการคิดในรูปแบบของท่านที่จะส่งผ่านความหมายใหม่ในเครื่องดนตรีไทยที่ท่านสร้างขึ้นว่ามีเหตุผลอย่างไร และเพราะอะไรจึงเกิดกระบวนการสร้างเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทนนี้ขึ้นมา สิ่งเหล่านี้เป็นแรงขับเคลื่อนให้กับสังคมดนตรีไทยในปัจจุบันที่ต้องพัฒนาทั้งในด้านคุณภาพของเครื่องดนตรีทั้งเรื่องกายภาพและเสียง เพื่อให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นกว่าเดิม แนวคิดของครูจ๊กกรี มงคลที่ถ่ายทอดออกมาผ่านเครื่องดนตรีและส่งต่อให้กับผู้ที่สนใจเป็นอีกแนวทางหนึ่งจะนำเสนอแนวคิดเพื่อที่จะสามารถพัฒนาเครื่องมือทางวัฒนธรรมไทยอย่างเช่นเครื่องดนตรีไทยให้สามารถคงอยู่ได้ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติที่นับวันจะหมดลงไป หรือหายากและมีราคาสูงมากยิ่งขึ้น

ภาพประกอบ 70 ครูจ๊กกรี มงคลกำลังบรรเลงซอด้วงที่ทำมาจากวัสดุทดแทน(เรซิน)หน้าพระที่นั่งฯ งานพระราชทานเพลิงศพครูสุตจิตต์ ตรียประณีต ณ เมรุมาศวัดตรีทศเทพ กรุงเทพมหานคร

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2564)

ภาพประกอบ 71 อาจารย์มานพ อิศรเดช อาจารย์ภาควิชาจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ใช้ซอสามสายที่ทำจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ฝีมือการสร้างของครูจ๊กกรี มงคล

ที่มา : มานพ อิศรเดช (2563)

ภาพประกอบ 72 อาจารย์เสนีย์ เกษมวัฒนากุล อาจารย์ประจำวิชาศิลปะโรงเรียนจิตรลดา
บรรเลงซอสามสายเรซิน

ที่มา : เสนีย์ เกษมวัฒนากุล (2564)

ภาพประกอบ 73 ซอด้วงจากวัสดุทดแทน(คั่นกลาง) สมบัติของ รองศาสตราจารย์
ดร.เชษฐ ติงส์ญชดี

ที่มา : เชษฐ ติงส์ญชดี (2564)

ภาพประกอบ 74 ซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคล สมบัติของผู้วิจัย

ที่มา : วรปรัชญ์ ทองหล่อ (2564)

นอกจากนี้จากการเผยแพร่ในเชิงศิลปวัฒนธรรมของชาติในรูปแบบของเครื่องดนตรีไทยที่สร้างขึ้นแล้ว การเผยแพร่ซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักษ์ มงคลยังออกมาในรูปแบบของความหมายใหม่หรือแนวคิดให้กับองค์กรหรือสังคมวัฒนธรรมการสร้างเครื่องดนตรีไทย กล่าวคือการสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทนและถูกเผยแพร่ออกไปนั่นคือการนำเสนอรูปแบบแนวคิดในการใช้วัสดุอื่นมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทย จนเกิดเป็นแนวทางให้กับช่างอื่นๆ ในการนำวัสดุทดแทนรูปแบบอื่นๆ มาเป็นวัสดุในการทำเครื่องดนตรีไทย นั่นหมายความว่าซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักษ์ มงคลถูกเผยแพร่ออกไป ในเชิงค่านิยมมากขึ้น จะเห็นได้จากปัจจุบันมีผู้นำเรซินมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทยมากขึ้น ทั้งที่สร้างขึ้นด้วยเรซินทั้งชิ้น หรือนำเรซินมาเป็นส่วนประกอบของเครื่องดนตรีไทย ยิ่งไปกว่านั้นการเผยแพร่เรื่องราวของแนวคิดของครูจักษ์ มงคลที่ต้องการใช้วัสดุที่หาง่าย และมีราคาถูกมาเพิ่มมูลค่า ให้คุณค่ากับสิ่งเหล่านั้นเป็นที่ยอมรับในสังคมถูกแพร่หลายกลายเป็นแนวทางปฏิบัติในปัจจุบัน

2.3 การบริโภคนิยม

แนวคิดในการนำวัสดุทดแทนมาใช้เพื่อทดแทนวัสดุธรรมชาติของครูจักษ์ มงคลเป็นสิ่งที่ถูกยอมรับมากยิ่งขึ้นในสังคมดนตรีไทย เพราะนอกจากเหตุผลที่สามารถหาซื้อได้ง่าย และมีราคาถูกแล้วนั้น การนำวัสดุทดแทนมาใช้ในการสร้างเครื่องดนตรีไทย เป็นอีกความหมายหนึ่งในสังคมที่เปลี่ยนไป เพราะนั่นเป็นการแสดงให้เห็นว่าค่านิยมในวัตถุถูกมองเป็นอีกความหมายหนึ่ง เพราะผู้คนมองสิ่งของว่ามีคุณค่าจากรูปลักษณ์ที่ถูกมองเห็นจากกายภาพ ดังนั้นการที่ครูจักษ์ มงคลเลือกใช้เรซินเข้ามาเป็นวัสดุในการสร้างซอด้วงเพื่อทดแทนงาช้าง แสดงว่าท่านต้องการที่จะชี้ให้เห็นว่าสิ่งของใดๆ หากแม้เรารู้คุณค่าและสามารถที่จะพลิกแพลงกระบวนการผลิตให้เหมาะสมกับสิ่งที่เราจะทำ ก็สามารที่จะเพิ่มมูลค่าของสิ่งนั้นได้ และยังเป็น การเพิ่มมูลค่าทางจิตใจให้กับผู้ที่เป็นเจ้าของอีกด้วย จากสิ่งรอบตัวประกอบกับประสบการณ์ในการเป็นทั้งนักดนตรีไทย และช่างผู้ผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจักษ์ มงคลจึงเกิดเป็นแนวคิดรูปแบบนี้ออกมา เพื่อต้องการให้มีสิ่งที่จะช่วยทดแทนในสิ่งที่กำลังจะหมดไปและหาได้ยากมากขึ้น เช่น งาช้างเป็นต้น ซึ่งการบริโภคนิยมวัฒนธรรมหรือแนวคิดที่ครูจักษ์ มงคลสร้างขึ้นถูกนำไปใช้ทั้งในเชิงสัญลักษณ์ คือการนำเครื่องดนตรีไปใช้ และถูกนำไปใช้ในเชิงแนวคิด หรือการนำแนวคิดนี้ไปใช้ ซึ่งการนำแนวคิดไปใช้นี้เป็นผลจากการที่ครูจักษ์ มงคลเป็นผู้ที่ริเริ่ม เป็นผู้กล้าที่จะนำเสนอเครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากวัสดุทดแทนในสังคม โดยการนำวัสดุทดแทนมาใช้ในการสร้างเป็นเครื่องมือเครื่องดนตรีนี้เอง ที่เป็นแนวคิดสำคัญทำให่วงการดนตรีไทยในปัจจุบันเกิดการตื่นตัวมากยิ่งขึ้น ทั้งช่างอื่นๆ เองก็เริ่มมีการนำแนวคิดนี้ไปใช้กับผลงานของตนเองมากยิ่งขึ้น นั่นแสดงให้เห็นว่า

แนวคิดนี้ถูกเผยแพร่ออกไปรวมไปถึงมีการบริโภคแนวคิดนี้มากยิ่งขึ้น กล่าวคือไม่ใช่เพียงการบริโภคในเชิงของวัตถุนิยมแต่ยังหมายถึงการบริโภคในเชิงชุดรูปแบบความคิดเหล่านี้ด้วย

การบริโภคของสมาชิกในองค์กรหรือผู้คนที่บริโภคสิ่งที่ครูจักรี มงคลได้สร้างขึ้นนั้นประเด็นสำคัญอยู่ที่การบริโภคในรูปแบบแนวคิดที่ครูจักรี มงคลได้สร้างขึ้นเพราะการบริโภคเพียงวัตถุที่ครูจักรี มงคลสร้างขึ้นนั้นเป็นการบริโภคเพียงระยะสั้นผลที่เกิดขึ้นอาจเกิดขึ้นได้ในช่วงเวลาสั้นๆ แต่หากการบริโภคเหล่านั้นถูกบริโภคไปในชุดรูปแบบความคิดแล้วจะทำให้สิ่งที่ครูจักรี มงคลสร้างขึ้นนั้นอยู่กับสังคมไปได้ตลอด แนวคิดที่ครูจักรี มงคลสร้างขึ้นเป็นแนวคิดในการหาสิ่งมาทดแทนสิ่งที่กำลังจะหมดไปนั่นคือ ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งแนวคิดนี้ได้ถูกบริโภคไปกว้างขวางดังจะเห็นได้จากการที่หมูนักดนตรีไทย ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เล่นดนตรีไทย หรือช่างทำเครื่องดนตรีไทยในปัจจุบันเริ่มมีความสนใจในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น เพราะสิ่งที่นำมาทดแทนวัสดุที่มาจากธรรมชาตินั้นหาได้ง่ายมีราคาไม่สูง ประกอบกับมีวิธีการใช้ที่สามารถศึกษาได้ด้วยตนเองจากโลกออนไลน์ที่มีอยู่มากมาย อีกทั้งยังเป็นการยกระดับให้กับเครื่องดนตรีไทยในปัจจุบันให้มีความคงทนและมีคุณค่า ซึ่งแนวคิดนี้เป็นสิ่งที่ถูกยอมรับและถูกบริโภคไปอย่างแพร่หลาย นอกเหนือจากนี้แนวคิดในการหาวัสดุมาทดแทนในสิ่งที่กำลังจะหมดไป แนวคิดที่แฝงอยู่ในนั้นคือแนวคิดการแสวงหาของดี และหาเข้ามาทำเป็นเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี มงคล ซึ่งแนวคิดนี้ยังเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่ครูจักรี มงคลได้เผยแพร่ออกไปและได้รับการยอมรับจากสังคมยกตัวอย่างเช่น จากเดิมสายซอจะทำได้ด้วยเส้นไหม แต่ครูจักรี มงคลได้เห็นว่าเส้นไหมนั้นขาดได้ง่ายจึงทดลองเปลี่ยนไปใช้เส้นเชือกไนลอนเส้นเล็กมาควั่นเป็นสายซอ และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ครูจักรี มงคลได้เผยแพร่แนวคิดนี้ให้กับลูกศิษย์และนักดนตรีไทยได้รับรู้ จนในปัจจุบันมีผู้ผลิตสายซอจากเชือกไนลอนขนาดเล็กขึ้นมา หรือเชือกที่ใช้ขึ้นโทนมโหรี จากเดิมที่ใช้เป็นเส้นหวายหรือสายไหมชนิดเดียวกันที่ทำสายซอครูจักรี มงคลได้เปลี่ยนเป็นใช้เชือกไนลอนเส้นเล็ก เพราะท่านให้เหตุผลว่าเชือกชนิดนี้ยืดแล้วจะคงที่ไม่เหมือนเส้นไหมหรือเอ็นที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ทำให้เสียงที่ออกมาค่อนข้างคงที่มากกว่า แนวคิดนี้เองเป็นแนวคิดที่ถูกยอมรับและแพร่หลายเป็นอย่างมากในสังคม

แนวคิดต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากครูจักรี มงคลแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับเป็นอย่างมากในปัจจุบันดังจะเห็นได้จากการนิยมใช้วัสดุทดแทนมาเป็นส่วนประกอบในเครื่องดนตรีหรือใช้ทำเป็นเครื่องดนตรีไทยมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นถึงการบริโภคเป็นจำนวนมากในสังคม ซึ่งส่งผลให้เครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทน(เรซิน) หรือแนวความคิดของครูจักรี มงคลเป็นที่ยอมรับและสามารถยืนหยัดอยู่ในสังคมนี้ได้ นั่นหมายความว่ากระบวนการต่างๆ ที่ถูกคิดค้นขึ้นนั้นประสบความสำเร็จเป็นสิ่งที่เป็นที่ยอมรับและถูกบริโภคอยู่ในสังคม การนำเสนอแนวคิดในรูปแบบนี้

ของครูจักรี มงคลนับว่าเป็นรากฐานให้กับการคิดค้นวัสดุทดแทนที่จะนำมาใช้เพื่อเป็นสิ่งที่จะเป็นเครื่องรักษาวัสดุธรรมชาติในอนาคตต่อไป

2.4 การผลิตซ้ำ

การเจริญเติบโตทางวัฒนธรรมใดๆ ย่อมต้องเกิดแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งในแนวทางปฏิบัตินั้นต้องส่งผลที่ทำให้เกิดบางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นในเชิงบวก และเกิดการบริโภควัฒนธรรมนั้น และเกิดการผลิตซ้ำในวัฒนธรรมนั้นเกิดขึ้น ในการผลิตซ้ำอาจจะส่งผลในรูปแบบความหมายเดิมหรือเกิดเป็นความหมายใหม่เกิดขึ้น ซึ่งอยู่ที่ผู้นำเอาวัฒนธรรมเหล่านั้นไปตีความหมายและก่อให้เกิดขึ้นมา เมื่อเกิดกระบวนการทำซ้ำขึ้นมาจะเรียกว่าการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม ในกรณีของการผลิตซ้ำด้วยวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคลนั้นคือส่วนหนึ่งในการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม กล่าวคือมีการผลิตวัฒนธรรม การเผยแพร่ การบริโภค และการผลิตซ้ำ ซึ่งการผลิตซ้ำในกรณีนี้เป็นการผลิตซ้ำที่บ่งบอกถึงสัญลักษณ์บางประการที่สร้างปรากฏการณ์ให้กับสังคมดนตรีไทยในปัจจุบัน ทั้งในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตเครื่องดนตรีไทย หรือแนวความคิดในการสรรหาวัตถุดิบในการนำมาเป็นเครื่องดนตรีไทย เมื่อเกิดการบริโภควัฒนธรรมเหล่านี้เกิดขึ้นส่งผลโดยที่ทำให้ค่านิยมในการใช้วัสดุทำเครื่องดนตรีเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่มีค่านิยมใช้วัสดุธรรมชาติทั้งหมด ในปัจจุบันเริ่มมีการนำวัสดุทดแทนธรรมชาติ จำพวกพลาสติก เรซิน หรือไฟเบอร์กลาสเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นในการผลิตเครื่องดนตรีไทย มุมมองความคิดของครูจักรี มงคลในการใช้วัสดุทดแทนในการทำเครื่องดนตรีไทยนั้นมีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการสร้างสรรค์เครื่องดนตรีไทยในปัจจุบัน เพราะท่านเป็นผู้เริ่มทำเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทนเป็นรายแรกๆ ของประเทศไทย และหลังจากนั้นช่างหลายๆ ท่านได้นำแนวคิดที่ว่าหาของที่หาง่ายและมีราคาถูกมาทดแทนสิ่งที่มีราคาแพง และมีคุณค่าและคุณภาพที่ดีแข็งแรงกว่าสิ่งที่มีอยู่ มีผู้คนมากมายที่ได้ทดลองและยอมรับในแนวคิดการสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคล เกิดการแลกเปลี่ยนทัศนคติในด้านต่างๆเกิดขึ้น ในฐานะช่างกับผู้ใช้งาน และในฐานะผู้ส่งสารและผู้รับสาร เมื่อมีผู้ส่งสารและผู้รับสาร การเดินทางของแนวคิดของครูจักรี มงคลได้เผยแพร่และถูกบริโภคไปในวงกว้างมากยิ่งขึ้น ทำให้มีผู้สืบทอดและต่อยอดพัฒนาแนวความคิดของครูจักรี มงคลมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการบริโภคของวัสดุทดแทนในเครื่องดนตรีไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นจะแสดงให้เห็นถึงการสืบทอดแนวคิดและเรื่องราวการผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี มงคลต่อไป มีผู้นำแนวความคิดนี้ไปศึกษาเพิ่มเติมถึงการสร้างเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทนว่าสามารถมีวัสดุใดบ้างที่จะสามารถทำเครื่องดนตรีไทยได้อีกหรือไม่ โดยเกิดการแลกเปลี่ยนถึงแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นภายในอนาคตถึงการพัฒนาเครื่องดนตรีไทยให้ดียิ่งขึ้น การ

เดินทางและการเจริญเติบโตของแนวความคิดของครูจักษ์ มงคลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านมุมมองความคิดและทัศนคติของคนดนตรีไทยในปัจจุบันที่เปลี่ยนไปจากเดิมมีการให้คุณค่าสิ่งของที่อยู่รอบตัวตัวเองมากยิ่งขึ้น และทัศนคติที่เปลี่ยนไปนี้เองทำให้คนดนตรีเกิดการเรียนรู้ที่จะประยุกต์เอาสิ่งที่ได้ง่ายหรือมีอยู่รอบตัวเรามาสรรสร้างให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

หากพิจารณาถึงองค์ประกอบของกระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมในหัวข้อด้านการผลิตซ้ำของครูจักษ์ มงคลแล้วสามารถแบ่งประเด็นด้านวิธีการที่ทำให้เกิดกระบวนการผลิตซ้ำเกิดได้ดังนี้

1) การบอกเล่า กระบวนการบอกเล่าที่เกิดขึ้นในการผลิตซ้ำทางด้านแนวคิดในการใช้วัสดุทดแทนมาแทนวัสดุที่มาจากธรรมชาติของครูจักษ์ มงคลเกิดขึ้นและสามารถพบได้ในหมู่หรือกลุ่มของนักดนตรีไทย ซึ่งในจุดนี้จะพบเจอได้มากในช่วงเวลาที่ครูจักษ์ มงคลนำเครื่องดนตรีที่ท่านสร้างขึ้นจากวัสดุทดแทนไปใช้ เมื่อนำไปใช้งานจึงเกิดข้อซักถามเกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทยที่ท่านสร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านวัสดุ กระบวนการผลิต หรือแม้กระทั่งแนวคิดที่ท่านสร้างเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ชนิดนี้ขึ้นมา เมื่อเกิดการบอกเล่าในมุมมองด้านต่างๆ ส่งผลให้เกิดเป็นการแพร่ขยายของชุดข้อมูลในด้านเครื่องดนตรีและแนวคิดของท่านในหมู่นักดนตรีไทยเป็นวงกว้าง เกิดการบอกเล่ากันไปในสังคมวงเครื่องดนตรีและแนวคิดของท่านกลายเป็นที่รู้จักและเป็นแนวทางให้กับผู้อื่นที่จะหาแนวทางในการผลิตเครื่องดนตรีจากวัสดุทดแทน เช่นเดียวกับท่าน เรื่องราวของแนวคิดที่ถูกแพร่หลายออกไปมักเป็นในรูปแบบของการแสดงออกถึงตัวตนและความคิดที่หล่อหลอมเป็นครูจักษ์ มงคล นั่นคือชุดความคิดที่หาวัตถุดิบที่ง่ายและมีราคาถูกมาทำให้เป็นสิ่งของที่มีคุณค่าทั้งคุณค่าทางวัตถุและคุณค่าทางจิตใจ การนำเสนอแนวคิดนี้ออกไปด้วยการบอกเล่าทำให้เกิดผลโดยตรงกับนักดนตรีไทยและช่างผู้สร้างเครื่องดนตรีไทยที่จะหันมามองเห็นสิ่งรอบตัวที่มีอยู่ และค้นหาแนวทางที่จะเพิ่มมูลค่าให้กับสิ่งเหล่านั้น

2) การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้แนวคิดหรือกระบวนการต่างๆ ที่ครูจักษ์ มงคลคิดค้นขึ้นนั้นสามารถที่จะสื่อสารกับสังคมได้เป็นอย่างดี กล่าวคือในด้านของหลักฐานที่เป็นรูปแบบงานเขียนประเภทต่างๆ ที่บันทึกไว้เกี่ยวกับแนวคิดของครูจักษ์ มงคลที่ทำเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทน(เรซิน)นั้นเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่บ่งบอกได้ถึง การแพร่หลายและการยอมรับจากสังคมถึงแนวคิดและเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่ท่านได้สร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสื่อกลางที่เชื่อมโยงให้กับบุคคลที่ไม่รู้จักกับผู้คิดค้นชุดแนวคิดนี้สามารถที่จะเรียนรู้ได้จากลายลักษณ์อักษรและทำความเข้าใจถึงชุดแนวคิดนี้จนเกิดการยอมรับในที่สุด การเป็นที่ยอมรับในแนวคิดนี้ทำให้มีผู้เข้ามาขอสัมภาษณ์ถึงแนวทางและวิธีการต่างๆที่ท่านได้

คิดค้นขึ้นมา รวมไปถึงการจดบันทึกจัดทำชุดความรู้ในรูปแบบของรายงาน วิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องยืนยันให้เห็นว่าเกิดกระบวนการการผลิตซ้ำแนวคิดของครู จักรี มงคลเกิดขึ้นในสังคม

3) ในยุคปัจจุบันที่เป็นยุคของเทคโนโลยี การแพร่หลายของสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่อย่างมากมายเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้แนวคิดและกระบวนการต่างๆ ของครู จักรี มงคลถูกสื่อสารออกไปมากยิ่งขึ้น การเชื่อมโยงให้คนแต่ละที่เข้ามาหากันโดยไม่ต้องเดินทาง และประหยัดค่าใช้จ่ายเป็นสิ่งทีในปัจจุบันมีหนทางอยู่มากมายหลายวิธี ซึ่งเหล่านี้ครูจักรี มงคลได้ ใช้เป็นช่องทางหลักที่จะนำเสนอแนวคิด ความคิดต่างๆ ของท่านลงไป เมื่อดำเนินการแล้วเกิดเป็น ห้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นออนไลน์จากเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ยกตัวอย่างเช่น Application Facebook ที่ครูจักรี มงคลมักเลือกเป็นทางเลือกแรกๆ ที่จะสื่อสารกับผู้คนกลุ่มใหญ่ โดยการใช้วิธี Live ถ่ายทอดสดเพื่อบอกเล่าและแลกเปลี่ยนความรู้ หรือนำเสนอแนวคิดของท่าน ให้เป็นที่รับรู้ จะเห็นได้ว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีอิทธิพลอย่างมากในการสื่อสารในปัจจุบันและทำให้ การเข้าถึงวัฒนธรรมหรือแนวคิดต่างๆ เป็นไปได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

กระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องชี้วัดให้เห็นถึงการ เจริญเติบโตและงอกงามของวัฒนธรรมหรือแนวคิดที่เกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับจนเกิดเป็นข้อปฏิบัติ ขึ้นในสังคม ซึ่งในเรื่องราวของการผลิตซ้ำดังกล่าวจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคลสามารถบ่ง บอกได้เป็นอย่างดีถึงกระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม มีการผลิตแนวคิดและเครื่องมือ วัฒนธรรมขึ้นคือขอด้วงจากวัสดุทดแทน และแนวคิดในการสรรหาวัสดุที่จะมาทดแทนวัสดุ ธรรมชาติที่ใช้กันมาแต่ดั้งเดิม การเผยแพร่ทั้งในด้านของมุมมองทัศนคติของครูจักรี มงคลที่มีต่อ การผลิตซ้ำจากวัสดุทดแทน(เรซิน)และสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมจนเป็นที่ยอมรับจากสังคม คนดนตรี เกิดการบริโภคซ้ำแนวความคิด มุมมองทัศนคติอย่างแพร่หลายหมู่นักดนตรี หรือใน วงวิชาการการศึกษาต่างๆ ซึ่งจากการที่ครูจักรี มงคลเผยแพร่แนวความคิดนี้ส่งผลให้เกิดผลตอบ รับและการยอมรับในแนวความคิดนี้อย่างสืบเนื่อง กล่าวคือนักดนตรีไทยนอกจากหัดเรียน เล่น ดนตรีไทยอย่างเดียวแล้วในปัจจุบันมีผู้หัดเรียนรู้ในกระบวนการทางด้านช่างซ่อมสร้างเครื่องดนตรี ไทยมากยิ่งขึ้น เกิดการใช้เรซินในการทำเครื่องดนตรีไทยชนิดอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นทำเป็นเครื่องดนตรี ไทยทั้งชิ้นหรือเป็นส่วนประกอบของเครื่องดนตรี นอกจากนี้แนวคิดที่ถูกแพร่หลายออกไปเกี่ยวกับ ค่านิยมในการใช้วัสดุทดแทน(เรซิน) มาทำเป็นเครื่องดนตรีไทยนั้นยังส่งผลต่อมูลค่าของเครื่อง ดนตรีไทยในปัจจุบันให้มีราคาตกลง เพราะมีทางเลือกจากวัสดุทดแทนมากยิ่งขึ้น

อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลมาจากในปัจจุบันค่านิยมของไม้หรือว้างข้าง ที่มีอยู่แพร่หลายในสังคมดนตรีไทยนั้นส่งผลให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงคุณค่าหรือประโยชน์ที่แท้จริงของเครื่องดนตรีไทย และความจำเป็น หรือความพอเพียงในการเลือกใช้เครื่องดนตรีไทย เมื่อสังคมดนตรีไทยเริ่มตระหนักถึงสิ่งนี้ที่เกิดขึ้น กระแสค่านิยม หรือแนวปฏิบัติที่เกิดขึ้นในสังคมถูกส่งผ่านมาหาครูจักรี มงคลผู้ซึ่งมีต้นทุนทางสังคม กล่าวคือต้นทุนทางความคิดและความน่าเชื่อถือ ทั้งในเรื่ององค์ความรู้ทั้งด้านการเป็นนักดนตรีและช่างผู้สร้างสรรค์เครื่องดนตรีไทยในปัจจุบัน เมื่อแนวคิดหรือค่านิยมที่เกิดขึ้นถูกส่งผ่านมาถึงครูจักรี มงคลส่งผลให้ท่านเกิดตระหนักในแนวคิดค่านิยมในการใช้วัสดุในการสร้างเครื่องดนตรีไทย จึงเป็นแรงผลักดันในการสร้างสรรค์เครื่องดนตรีไทย ซอด้วงจากวัสดุทดแทนขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยท่านเลือกใช้เรซิน เป็นวัสดุในการสรรค์เครื่องดนตรีไทย โดยซอด้วงจากวัสดุทดแทนที่ท่านสร้างขึ้นนั้นเป็นสื่อในการสื่อสารกับสังคมถึงแนวคิดในการปรับเปลี่ยนการใช้วัสดุที่เกิดขึ้นในสังคมให้เป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมองเห็นถึงแก่นที่แท้จริงของประโยชน์เครื่องดนตรีไทย โดยการส่งผ่านความคิดหรือแนวคิดของครูจักรี มงคลเป็นการนำเสนอแนวคิดที่ถูกกระตุ้นจากสังคมให้เกิดการตื่นตัวในเรื่องค่านิยมในการใช้วัสดุมากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการผลิตชอด้วง จากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งผู้วิจัยเน้นการเก็บข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสาร ตำราวิชาการ และการสัมภาษณ์ มีการเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ศึกษาและเก็บข้อมูลจากบุคคลข้อมูล 1 ท่าน คือครูจักรี มงคล โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและกระบวนการการผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล
2. วิเคราะห์กระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของการผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี มงคล

สรุปผลการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลทั้งเอกสาร ตำราวิชาการ และการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถแบ่งผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. แนวคิดและกระบวนการการผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล
ครูจักรี มงคลเป็นผู้คลุกคลีอยู่ในวงการดนตรีไทยเป็นเวลายาวนานเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านดนตรีและวิชาความรู้ในชั้นเชิงของความเป็นช่างเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการดนตรีไทย ผลงานของท่านนั้นเต็มไปด้วยความคิดสร้างสรรค์ และนำวิธีการและเทคนิคต่างๆ มาประยุกต์ใช้กับเครื่องดนตรีไทย ส่งผลให้เครื่องดนตรีไทยที่เป็นผลงานการสร้างสรรค์ของครูจักรี มงคลมีชื่อเสียงและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในหมู่ชน ครูจักรี มงคลกล่าวถึงวัสดุในการทำชอด้วงในสมัยก่อนว่านิยมใช้วัสดุที่มาจากธรรมชาติหาได้ง่าย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการเลือกใช้วัสดุที่มีราคาแพงและหายากที่แฝงไปด้วยความเชื่อที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านานอย่างเช่น งาช้าง เป็นค่านิยมที่มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และไม่มีที่ท่าที่จะลดลงซึ่งสวนทางกับทรัพยากรที่มีอยู่ เรซินเป็นวัสดุที่ครูจักรี มงคลได้คิดค้นกระบวนการที่จะสร้างสรรค์เป็นเครื่องดนตรี เพราะความสวยงามและวัสดุที่สามารถหาซื้อได้ง่ายมีราคาไม่สูง เรซินยังเป็นวัสดุที่มีความสวยงามคล้ายคลึงกับงาช้างที่เป็นวัสดุธรรมชาติเมื่อผสมสีแล้ว เครื่องดนตรีที่ทำมาจากเรซินนั้นนอกจากสวยงามในเรื่องของรูปลักษณะยังสวยงามในเรื่องของเสียงที่ออกมาคล้ายกับเครื่องดนตรีที่ทำมาจากงาช้าง

นักดนตรีไทยส่วนมากมีค่านิยมและชื่นชอบเครื่องดนตรีที่สร้างหรือผลิตมาจากงาช้าง มีมากมายหลากหลายความเชื่อ ปัจจุบันความต้องการครอบครองงาช้างนั้นแพร่กระจายไปถึงกลุ่มผู้บริโภคทั่วไปซึ่งสวนทางกับทรัพยากรงาช้างที่นับวันจะหายากและมีราคาค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่เป็นแรงบันดาลใจให้ครูจักรี มงคลคิดค้นนวัตกรรมการผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการและค่านิยมในสังคมนักดนตรีไทยที่มีความเชื่อและความชอบเกี่ยวกับงาช้างที่เป็นวัสดุธรรมชาติ ให้มีการแพร่หลายในการใช้งานมากยิ่งขึ้น การที่ครูจักรี มงคลได้คิดค้นการผลิตเครื่องดนตรีที่ทำจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้นมานับว่าเป็นการสืบทอดต่อยอดค่านิยม ศรัทธาความเชื่อของคนไทยที่มีต่อเครื่องดนตรีที่ทำงาช้าง

ครูจักรี มงคลท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับชอด้วงว่าเป็นเครื่องดนตรีที่สามารถสร้างจากวัสดุได้หลากหลาย ซึ่งในปัจจุบันเป็นความนิยมในสังคมคนดนตรีที่จะมีเครื่องดนตรีไทยทำจากงาช้าง ไม่ใช่เพียงแค่ความสวยงามของงาช้าง แต่นั่นหมายถึงการแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ของการมีฝีมือ มีฐานะอำนาจที่จะครอบครองเครื่องดนตรีที่ทำจากงาช้างได้ แต่นั่นสวนทางกับปัจจุบันที่งาช้างหายากและมีราคาสูง ประกอบกับมีกฎหมายออกมาควบคุมการครอบครองงาช้างมากขึ้น ทำให้สวนทางกับความต้องการของผู้บริโภค ครูจักรี มงคลจึงได้คิดค้นวัสดุที่จะมาทดแทนงาช้างได้และนั่นคือเรซิน เพราะครูจักรี มงคลให้เหตุผลว่าเรซินเป็นสิ่งของที่ทำได้ง่ายทั่วไปและมีราคาไม่สูง สามารถหล่อขึ้นรูปและกลึงได้เหมือนกับงาช้าง นอกเหนือจากกายภาพที่สวยงามแล้ว เสียงของชอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคลได้สร้างขึ้นนั้นยังมีคุณภาพเสียงที่ดีเหมาะสม

ชอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคลนั้นสามารถใช้งานได้จริงและยังมีคุณภาพเทียบเท่ากับชอด้วงที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ มีความสวยงามตามแบบฉบับดั้งเดิม เสียงของชอด้วงจากวัสดุทดแทนมีความดังกังวาลใส อาจกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการใหม่ที่ท่านเป็นผู้ริเริ่มเป็นคนแรกๆ ของประเทศที่หาแนวทางในการอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมดนตรีไทย โดยปรับตัวเข้าสู่สังคมยุคใหม่ที่เจริญก้าวหน้าในเรื่องของเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น จากความคิดสนุกสนานชั่วครู่กลายเป็นนวัตกรรมชิ้นเอกของครูจักรี มงคลที่เป็นเสมือนเครื่องมือที่รักษาวัฒนธรรมดนตรีไทยที่เป็นสมบัติของชาติให้คงอยู่คู่กับสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

2. วิเคราะห์กระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของการผลิตเครื่องดนตรีไทยของ ครูจักรี มงคล

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมโดยผ่านการสร้างชอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ของครูจักรี มงคล โดยการวิเคราะห์กระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ปัจจัยในการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม

1.1 สาเหตุของการผลิต ในปัจจุบันมีนักดนตรีไทยจำนวนมากที่หันมานิยมเครื่องดนตรีที่ทำมาจากงาช้าง ส่งผลให้วัสดุที่จะนำมาทำเป็นเครื่องดนตรีนั้นมีจำนวนน้อยลงเมื่ออุปสงค์มีจำนวนมากขึ้นซึ่งขัดแย้งกับอุปทานที่มีจำนวนไม่เพียงพอ จึงส่งผลให้วัสดุเหล่านี้มีราคาค่อนข้างสูง ซึ่งคนช่วงอายุราว 17 – 30 ปี เป็นกลุ่มนักดนตรีที่มีความชวนชวายในการเรียนรู้เรื่องดนตรีไทยทั้งการบรรเลงและค่านิยมสะสมเครื่องดนตรี แต่ด้วยต้นทุนที่ไม่เพียงพอนี้ล้วนเป็นแรงผลักดันทำให้ครูจักรี มงคลมีความคิดริเริ่มที่จะสร้างชอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของนักดนตรีไทย ด้วยเหตุผลเหล่านี้ที่ทำให้ครูจักรี มงคลได้คิดค้นแนวทางและวิธีการสร้างชอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้นเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของนักดนตรีไทยและนำเสนอในแนวคิดการใช้วัสดุทดแทนเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีน้อยลงไปทุกวันนี้

1.2 บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีผลหรืออิทธิพลต่อการผลิต สามารถแบ่งได้ กลุ่มนักดนตรีไทย

เป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการสร้างชอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคลเพราะเป็นผู้ผลิตผลงานทางดนตรีเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมดนตรีให้ยังคงอยู่ เป็นสิ่งที่กระตุ้นความคิดของครูจักรี มงคลให้เกิดแนวคิดในการสร้างชอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ให้มีความสวยงามและคุณภาพเทียบเท่ากับชอด้วงที่สร้างจากวัสดุธรรมชาติ จำพวกงาช้าง ครูจักรี มงคลจึงได้ริเริ่มการหาแนวทางในการตอบสนองความต้องการเหล่านี้ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดขึ้นเพื่อเป็นการสร้างสรรค์ใหม่อยู่อย่างเสมอ

คณะหุ่นกระบอกนายจักรพันธ์ุ โปษยกฤต

การเป็นนักดนตรีในคณะหุ่นกระบอกของอาจารย์จักรพันธ์ุ โปษยกฤตทำให้ครูจักรี มงคลได้พบเห็นนวัตกรรมต่างๆ และรู้จักช่างที่มากฝีมือที่สามารถให้ความรู้เพิ่มเติมและนำมาปรับใช้ได้ในการสร้างเครื่องดนตรีของตนเอง ซึ่งนับว่าคณะหุ่นกระบอกฯ เป็นอีกกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการสร้างสรรค์เครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากวัสดุทดแทน(เร

ชิ้น)ของครูจักรี มงคล และเป็นกลุ่มบุคคลที่ให้ชี้แนะแนวทางวิธีการใช้วัสดุประเภทนี้เพื่อประกอบเป็นผลงานและประกอบกับอุปนิสัยของครูจักรี มงคลที่มีความคิดสร้างสรรค์และริเริ่มงานใหม่ๆ อยู่เดิมแล้วจึงส่งผลให้ครูจักรี มงคลเกิดแนวทางในการประยุกต์ใช้วัสดุที่หาได้ง่ายและมีราคาไม่สูงมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทยที่มีคุณภาพทัดเทียมหรือเท่ากับเครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ

บุคคลในสังคม(หน่วยงานและองค์กร)

จากความรู้และความสามารถของครูจักรี มงคลที่มีขั้นเชิงในด้านการเป็นนักดนตรีผู้มากฝีมือและชั้นเชิงช่างที่มีความคิดสร้างสรรค์ ริเริ่มเป็นแนวทางปฏิบัติส่งผลให้ท่านได้รับการยอมรับจากสังคมอย่างแพร่หลาย สถาบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษาหลายสถาบันให้การยอมรับและเชื้อเชิญท่านเพื่อเป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชาทักษะการบรรเลงดนตรีไทยและมีผู้สนใจขอมาเรียนวิชานี้กับครูจักรี มงคลอย่างต่อเนื่อง การได้รับการเชื้อเชิญเพื่อให้ไปสอนตามสถาบันการศึกษาต่างๆ หรือเป็นวิทยากรในหน่วยงานต่างๆ ยังเป็นเครื่องยืนยันได้อีกว่าครูจักรี มงคลนั้นเป็นที่ยอมรับในสังคม การให้การยอมรับในสังคมนั้นหมายถึง ต้นทุนด้านความน่าเชื่อถือในสังคมที่ทำให้ครูจักรี มงคลนั้นสามารถจะผลิตสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมด้วยรูปแบบใหม่ในฉบับของตนเองออกมาและพร้อมที่จะเผยแพร่สู่กลุ่มบุคคลให้เกิดการยอมรับและปรับใช้ได้

1.3 ความหมายหรือบทบาทใหม่ที่เกิดขึ้นจากการผลิตซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)

ซอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคลเป็นเครื่องดนตรีไทยที่ทำขึ้นมาเพื่อเลียนแบบซอด้วงไม่ใช่ว่าทดแทนเพียงแค่วัสดุ แต่ทดแทนไปถึงเรื่องของค่านิยมและคุณค่าทางจิตใจ เพราะค่านิยมและความเชื่อที่มีต่อวงซอไทยที่มีผลกับคนไทยในด้านวัฒนธรรม การเคารพนับถือในเครื่องดนตรี ซึ่งซอด้วงวัสดุทดแทน(เรซิน)นี้ส่งผลทำให้ผู้ที่บรรเลงนั้นมีความรู้สึกคล้ายกับว่าตนเองได้มีซอที่ทำจากงาช้างไว้ในครอบครองทำให้รู้สึกรักและหวงแหนในเครื่องดนตรีชิ้นนี้มากยิ่งขึ้น เกิดเป็นสัญลักษณ์ใหม่ที่เป็นตัวแทนของวัสดุธรรมชาติจำพวกงาช้างที่ในยุคปัจจุบัน สิ่งประดิษฐ์ที่ครูจักรี มงคลได้สร้างขึ้นเป็นสัญลักษณ์และเป็นมิติใหม่ให้กับวงการดนตรีไทยที่สร้างความหมายและบทบาทใหม่ทั้งในเรื่องการใช้วัสดุและการเปลี่ยนแปลงมุมมองและแนวคิดเกี่ยวกับวัสดุในสังคม

1.4 ประโยชน์ในการผลิต

วัสดุที่ครูจักรี มงคลเลือกนำมาใช้นั้นเป็นวัสดุที่หาง่าย และตอบ โจทย์กับความต้องการของนักดนตรีไทยในปัจจุบันที่ต้องการใช้เครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากงาช้าง แต่มีกำลังทรัพย์ไม่เพียงพอหรือในกลุ่มที่ต้องการใช้เครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากงาช้างแต่ต้องการ ประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องของวัสดุลงไป ประโยชน์ในการผลิตสอดด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ที่ครู จักรี มงคลได้ผลิตขึ้นนั้นเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมดนตรีไทยที่อยู่คู่กับ สังคมไทยมานานและยังแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการในเรื่องการเจริญของงามของดนตรีไทยในด้านการ สืบสานวัฒนธรรมเพื่อให้วัฒนธรรมดนตรีไทยยังคงอยู่ และพัฒนาให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี ในปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ให้กับช่างรุ่นใหม่ในการปรับปรุงพัฒนาสร้าง เครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทางเลือกอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งการผลิตสอดด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคลในครั้งนี้ เป็นการทำประโยชน์ให้กับวงการช่างทำเครื่องดนตรีไทยและนิสิตนักศึกษาที่สนใจ ในเรื่องการสร้างเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์สืบสานและต่อยอด ของกิจการดนตรีไทยให้ยังคงอยู่ในประเทศต่อไป

2. กระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม

ในการสร้างสอดด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคลเป็น กระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมโดยสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

2.1 การผลิตวัฒนธรรม

ครูจักรี มงคลคิดค้นกรรมวิธีผลิตสอดด้วงที่ทำมาจากวัสดุทดแทน (เรซิน)ขึ้นมา เพื่อเป็นสิ่งที่ทดแทนวัสดุธรรมชาติ(งาช้าง) ประการที่สองที่ทำให้ครูจักรี มงคลผลิต สอดด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้นมาเป็นเพราะท่านต้องการที่จะสร้างค่านิยมในการสร้างเครื่อง ดนตรีไทยที่ทำจากวัสดุที่หาได้ง่ายในชีวิตประจำวัน และมีราคาไม่สูงจนเกินไปและมีความคงทน ต่อการใช้งาน ซึ่งการกระทำเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าท่านเป็นผู้ที่นำวัฒนธรรมที่อยู่แต่ดั้งเดิมมา ปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเกิด สอดด้วงจากวัสดุทดแทนที่ครูจักรี มงคล ได้สร้างสรรค์ขึ้นเป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลโดยตรงต่อสังคมวัฒนธรรมดนตรีไทยเป็นทางเลือกใหม่ ในอนาคตในการเลือกใช้วัสดุมาสร้างเป็นเครื่องดนตรีไทย การที่ครูจักรี ได้นำวัสดุสังเคราะห์ วิทยาศาสตร์มาทดแทนวัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติเพื่อสร้างเครื่องดนตรีไทยนั้นแสดงให้เห็นว่าท่าน มีแนวคิดในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติในขณะเดียวกันท่านต้องการที่จะหาสิ่งมาทดแทนสิ่งที่ กำลังจะหมดไปในอนาคต นอกเหนือจากนี้การสร้างสอดด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ยังเป็น ความหมายใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมเพราะสอดด้วงที่ทำจากวัสดุทดแทนนี้ส่งผลโดยตรงต่อวงการช่าง

ผู้ทำเครื่องดนตรีไทยเกิดเป็นหลักการแนวคิดรูปแบบใหม่ที่น่าไปสู่การคิดค้นปรับปรุงสร้างขึ้นในวิธีการการสร้างเครื่องดนตรีในรูปแบบใหม่ด้วยวัสดุแบบอื่นๆ

2.2 การเผยแพร่วัฒนธรรม

ในด้านการดำเนินการเพื่อแบ่งปันความหมายและแนวคิดที่ถูกสร้างขึ้นของครูจักษ์ มงคลนั้น กระบวนการเผยแพร่เริ่มต้นและดำเนินการส่งผ่านจากคำพูดและการใช้เครื่องมือทางวัฒนธรรมนั้นคือสอดด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ที่ครูจักษ์ มงคลสร้างขึ้น การแบ่งปันความหมายในด้านของแนวคิด ถูกเผยแพร่ออกไปและถูกตีความไปจนถึงเกิดการคิดค้นกระบวนการวิธีใหม่ๆ ที่จะสร้างเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทนขึ้นมาในปัจจุบัน เมื่อผู้รับสารเกิดความเข้าใจตรงกันแล้วจึงเกิดเป็นข้อปฏิบัติที่เกิดขึ้นให้เห็นกันอยู่ในปัจจุบัน คือการใช้เครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากวัสดุทดแทนในรูปแบบต่าง ๆ หรือการใช้วัสดุทดแทนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำเป็นเครื่องดนตรีไทย แนวคิดของครูจักษ์ มงคลที่ถ่ายทอดออกมาผ่านเครื่องดนตรีและส่งต่อให้กับผู้ที่สนใจเป็นอีกแนวทางหนึ่งจะนำเสนอแนวคิดเพื่อที่จะสามารถพัฒนาเครื่องมือทางวัฒนธรรมไทย อย่างเช่นเครื่องดนตรีไทยให้สามารถคงอยู่ได้ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติที่นับวันจะหมดลงไปหรือหายากและมีราคาสูงมากยิ่งขึ้น

2.3 การบริโภควัฒนธรรม

แนวคิดนี้ได้ถูกบริโภคไปกว้างขวางดังจะเห็นได้จากการที่หนุ่มนักดนตรีไทย ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เล่นดนตรีไทย หรือช่างทำเครื่องดนตรีไทยในปัจจุบันเริ่มมีความสนใจในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากนี้แนวคิดในการหาวัสดุมาทดแทนในสิ่งที่กำลังจะหมดไป แนวคิดที่แฝงอยู่ในนั้นคือแนวคิดการแสวงหาของดี และหาง่ายมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทยของครูจักษ์ มงคล ซึ่งแนวคิดนี้ยังเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่ครูจักษ์ มงคลได้เผยแพร่ออกไปและได้รับการยอมรับจากสังคมในปัจจุบันมีผู้ผลิตสายซอจากเชือกไนลอนขนาดเล็กขึ้นมา หรือเชือกที่ใช้ขึ้นโทนมโหรี จากเดิมที่ใช้เป็นเส้นหวายหรือสายไหมชนิดเดียวกันที่ทำสายซอครูจักษ์ มงคลได้เปลี่ยนเป็นใช้เชือกไนลอนเส้นเล็ก แนวคิดต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากครูจักษ์ มงคลแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากการนิยมใช้วัสดุทดแทนมาเป็นส่วนประกอบในเครื่องดนตรี หรือใช้ทำเป็นเครื่องดนตรีไทยมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นถึงการบริโภคเป็นจำนวนมากในสังคม การนำเสนอแนวคิดในรูปแบบนี้ของครูจักษ์ มงคลนับว่าเป็นรากฐานให้กับการคิดค้นวัสดุทดแทนที่จะนำมาใช้เพื่อเป็นสิ่งที่จะเป็นเครื่องรักษาวัฒนธรรมชาติในอนาคตต่อไป

2.4 การผลิตซ้ำวัฒนธรรม

การบริโภควัฒนธรรมเหล่านี้เกิดขึ้นส่งผลโดยที่ทำให้ค่านิยมในการใช้วัสดุทำเครื่องดนตรีเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่มีค่านิยมใช้วัสดุธรรมชาติทั้งหมด ในปัจจุบันเริ่มมีการนำวัสดุทดแทนธรรมชาติ จำพวกพลาสติก เรซิน หรือไฟเบอร์กลาสเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นในการผลิตเครื่องดนตรีไทย มุมมองความคิดของครูจักษ์ มงคลในการใช้วัสดุทดแทนในการทำเครื่องดนตรีไทยนั้นมีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการสร้างสรรค์เครื่องดนตรีไทยในปัจจุบัน การเดินทางและการเจริญเติบโตของแนวความคิดของครูจักษ์ มงคลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านมุมมองความคิดและทัศนคติของคนดนตรีไทยในปัจจุบันที่เปลี่ยนไปจากเดิมมีการให้คุณค่าสิ่งของที่อยู่รอบตัวตนเองมากยิ่งขึ้น สามารถสรุปประเด็นที่ทำให้เกิดการผลิตซ้ำวัฒนธรรมได้ดังนี้

1) การบอกเล่า กระบวนการบอกเล่าที่เกิดขึ้นในการผลิตซ้ำทางด้านแนวคิดในการใช้วัสดุทดแทนมาแทนวัสดุที่มาจากธรรมชาติของครูจักษ์ มงคลเกิดขึ้นและสามารถพบได้ในหมู่หรือกลุ่มของนักดนตรีไทย ซึ่งในจุดนี้จะพบเจอได้มากในช่วงเวลาที่ครูจักษ์ มงคลนำเครื่องดนตรีที่ท่านสร้างขึ้นจากวัสดุทดแทนไปใช้ เมื่อนำไปใช้งานจึงเกิดข้อสักรวมเกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทยที่ท่านสร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านวัสดุ กระบวนการผลิต หรือแม้กระทั่งแนวคิดที่ท่านสร้างเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ชนิดนี้ขึ้นมา

2) การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้แนวคิดหรือกระบวนการต่างๆ ที่ครูจักษ์ มงคลคิดค้นขึ้นนั้นสามารถที่จะสื่อสารกับสังคมได้เป็นอย่างดี เพราะงานเขียนประเภทต่างๆ ที่บันทึกไว้เกี่ยวกับแนวคิดของครูจักษ์ มงคลที่ทำเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทน(เรซิน)นั้นเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่บ่งบอกได้ถึงการแพร่หลายและการยอมรับจากสังคมถึงแนวคิดและเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่ท่านได้สร้างสรรค์ขึ้น

3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ครูจักษ์ มงคลได้ใช้เป็นช่องทางหลักที่จะนำเสนอแนวคิด ความคิดต่างๆ ของท่านลงไป เมื่อดำเนินการแล้วเกิดเป็นห้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นออนไลน์จากเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ยกตัวอย่างเช่น Application Facebook ที่ครูจักษ์ มงคลมักเลือกเป็นทางเลือกแรกๆ ที่จะสื่อสารกับผู้คนกลุ่มใหญ่ โดยการใช้วิธี Live ถ่ายทอดสดเพื่อบอกเล่าและแลกเปลี่ยนความรู้ หรือนำเสนอแนวคิดของท่านให้เป็นที่รับรู้

การผลิตซ้ำจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักษ์ มงคลเป็นกระบวนการที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมที่ไม่ใช่เพียงผลิตซ้ำในเชิงวัตถุ แต่เป็นการผลิตซ้ำทางด้านแนวคิดที่เกิดขึ้นในสังคมไทยโดยใช้วัฒนธรรมที่ถูกบันทึกอยู่เป็นฐานในการคิด โดยแนวคิดที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากกระแสค่านิยมและแนวปฏิบัติในสังคมที่ครูจักษ์ มงคล

ได้รับฟังมาจากกลุ่มบุคคลในวงการดนตรีไทย และท่านเกิดความตระหนักในแนวคิดในปัจจุบันเกี่ยวกับวัสดุในการนำมาสร้างเป็นเครื่องดนตรีไทย ดังนั้นจึงเป็นแรงผลักดันและแรงบันดาลใจที่ทำให้ครูจักรี มงคลสร้างสรรค์เครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทนเพื่อใช้เป็นสื่อเพื่อสื่อสารกับสังคมถึงแนวคิดที่ท่านได้ตระหนักถึง โดยแนวคิดที่ถูกเผยแพร่ออกไปและได้รับการยอมรับในสังคม บ่งบอกให้เห็นว่าแนวคิดของครูจักรี มงคลที่ต้องการสื่อสารออกไปประสบความสำเร็จและสิ่งประดิษฐ์คือขอด้วงจากวัสดุทดแทนที่ท่านได้สร้างสรรคขึ้นเป็นสื่อและเป็นกระบอกเสียงที่ครูจักรี มงคลใช้สื่อสารกับสังคมถึงแนวคิดและประโยชน์ที่แท้จริงของเครื่องดนตรีไทย สิ่งที่เป็นเครื่องยืนยันได้ถึงแนวคิดที่ประสบความสำเร็จและเกิดการตื่นตัวขึ้นของสังคมนักดนตรีไทยในปัจจุบันคือการสร้างเครื่องดนตรีไทยในปัจจุบันที่เริ่มมีวัสดุทดแทนเข้ามาเป็นส่วนประกอบหรือทำเป็นเครื่องดนตรีไทยทั้งชิ้น และนักดนตรีไทยส่วนมากตระหนักถึงคุณประโยชน์ที่แท้จริงของเครื่องดนตรี รวมไปถึงค่านิยมในการเลือกใช้วัสดุในการนำมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทยในปัจจุบัน

อภิปรายผลการศึกษา

ในการศึกษากระบวนการผลิตซ้ำผ่านการผลิตขอด้วงจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. แนวคิดที่เกิดขึ้นในการเลือกใช้วัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล เกิดจากการต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการเลือกใช้วัสดุเพื่อมาสร้างเป็นเครื่องดนตรีไทย ที่ปัจจุบันนิยมใช้ไม้เนื้อแข็งหรือชิ้นส่วนของสัตว์นำมาเป็นวัสดุ โดยวัสดุเหล่านี้ในอนาคตอาจจะหมดลง หรือมีราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ จึงเกิดแรงบันดาลใจที่ครูจักรี มงคลต้องการที่จะหาสิ่งมาทดแทนวัสดุเหล่านี้ การคิดค้นเพื่อหาวัสดุในการทดแทนวัสดุธรรมชาติเหล่านี้ เป็นการคิดเพื่อต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสังคมปัจจุบันที่ความต้องการบริโภคมีสูงมากกว่าสินค้าที่มีอยู่ในท้องตลาด และสิ่งที่ทำให้ครูจักรี มงคลเลือกใช้ เรซิน มาทำเป็นเครื่องดนตรีไทย หรือการเลือกใช้เชือกไนลอนเล็ก มาควั่นเป็นสายขอ เพราะต้องการนำสิ่งที่หาได้ง่ายในท้องตลาดมาเพิ่มมูลค่าให้มากขึ้น และเป็นวัสดุที่ผู้คนสามารถจับต้องได้ทั้งหาซื้อได้ง่าย และมีราคาไม่แพง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่ครูจักรี มงคลแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมดนตรีไทย เพราะเป็นการตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นในสังคมที่ต้องการใช้เครื่องดนตรีที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเครื่องดนตรีที่ทำจากงาช้าง เพราะในสังคมไทยแล้ว งาช้างถือว่าเป็นของที่มีมูลค่า ทั้งมูลค่าทางการค้า หรือมูลค่าทางจิตใจ ซึ่งสังคมไทยผูกพันเชื่อมโยงกับความเชื่อความศรัทธากับงาช้างมาเป็นเวลานาน การสร้างเครื่องดนตรีไทยด้วยวัสดุทดแทนที่ทำจากเรซินและผสมสีให้มีสีคล้ายงาช้าง เป็นแนวคิดที่ครูจักรี มงคล

ต้องการที่จะปลดความคิด ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับงานช่างมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทยนี้ เพื่อให้มองเห็นแก่นแท้ของเครื่องดนตรีว่าแท้จริงแล้วผู้บรรเลงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสุนทรีย์จากดนตรีมากกว่าเครื่องดนตรี เพราะเรื่องราวของดนตรีเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการฟังมากกว่าการดู ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ (ศุภกร เจริญสุขประภา, 2555) ได้ทำการศึกษาการเลือกใช้วัสดุทดแทนในการสร้างเครื่องดนตรีไทย กรณีศึกษารางระนาดเอกไฟเบอร์กลาสของอาจารย์มานพ แก้วบุชาที่กล่าวว่า การเลือกใช้ไฟเบอร์กลาสมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทยเพราะว่า ปัจจุบันวัสดุธรรมชาติเริ่มหายากมากยิ่งขึ้น และการเลือกใช้วัสดุทดแทนมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทย จะส่งผลให้ประหยัดงบประมาณ ประหยัดเวลา และเป็นการรักษาทรัพยากร รวมไปถึงขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยากมาก

กรรมวิธีและกระบวนการสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ของครูจักรี มงคล เป็นกระบวนการการสร้างซอด้วงที่มีความคล้ายคลึงกับการสร้างซอด้วงจากวัสดุธรรมชาติ ซึ่งกระบวนการหรือกรรมวิธีการต่างๆ ที่ครูจักรี มงคลใช้ในการสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) นั้น เป็นกระบวนการที่ท่านได้ศึกษาด้วยตนเอง สอบถามจากผู้รู้ หรืออาศัยวิชาครูพักลักจำบ้าง ทั้งหมดนั้นล้วนเป็นการสั่งสมประสบการณ์ การลองผิดลองถูกของครูจักรี มงคลจนได้เป็นกระบวนการสร้างซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ที่เกิดขึ้น ซึ่งได้ตรงกับผลการศึกษาของ (ธีรพงศ์ คำโปรง, 2560) โดยได้ศึกษากรรมวิธีการสร้างซอด้วงของช่างมานอช ผุด่องพบว่า ช่างมานอช ผุด่องได้ศึกษาการสร้างซอด้วงด้วยใจรักดนตรีไทย แต่ไม่มีโอกาสได้เรียน จึงเป็นแรงผลักดันให้ช่างศึกษาด้วยตนเองจนประสบความสำเร็จในการสร้างซอด้วงจนเป็นที่รู้จักทั่วประเทศ โดยกระบวนการทั้งหมดต้องอาศัยความละเอียด ประณีตในการสร้าง เพราะรายละเอียดแต่ละอย่างประกอบกันเป็นซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพเสียงของซอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ที่ครูจักรี มงคลได้สร้างขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลึงโพรงด้านในกระบอกของซอด้วงจากวัสดุทดแทนที่ช่างแต่ละท่าน จะมีการกลึงโพรงให้เป็นโพรงกว้างหรือแคบก็ขึ้นอยู่กับความต้องการให้เสียงออกมาเป็นแบบใด ซึ่งการกระทำดังกล่าวของครูจักรี มงคลสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (วัชรพล คงอุดมสิน, 2560) ที่ได้ทำการศึกษาการสร้างซอด้วงของครูประสิทธิ์ ทัศนากร ที่กล่าวว่ากรรมวิธีการสร้างที่ละเอียด ประณีต สัดส่วนที่เหมาะสม รวมไปถึงวัสดุที่ใช้สร้างซอด้วงต้องเป็นของดี จะส่งผลให้คุณภาพเสียงของซอด้วงมีความดัง กังวาน และมีแก้วเสียงที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตน โดยสิ่งที่เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงอัตลักษณ์เฉพาะตัวของช่างแต่ละท่านคือการกลึงโพรงภายในกระบอกของซอด้วง การเลือกใช้วัสดุทดแทนวัสดุธรรมชาตินำมาสร้างเป็นเครื่องดนตรีไทยเพื่อทดแทนวัสดุธรรมชาติ เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้เผยแพร่ความเป็นเอกลักษณ์

ของตนเองและการสื่อสารต่อสังคมถึงการรักษาและวางแผนทรัพยากรธรรมชาตินั้น ครูจักรี มงคล ยังคงเลือกใช้วัสดุธรรมชาติบางชนิดเพื่อมาทำเป็นส่วนประกอบเครื่องดนตรีไทยอย่างที่เคยทำกันมา การใช้น้ำขี้เถ้าในการขึ้นหน้าซอ การใช้หางม้าและก้านไม้ทำเป็นคันชักซอสิ่งนี้เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของเครื่องดนตรีไทยได้อย่างชัดเจน และเป็นสิ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพเสียงของเครื่องดนตรี ซอด้วงเป็นเครื่องดนตรีไทยที่มีเสียงแหลมสูงดังนั้นการเลือกใช้หนังสัตว์นำมาขึ้นหน้าซอต้องเป็นหนังสัตว์ที่มีความบางและเหนียวมากพอที่จะขึงให้ตึงได้ ซึ่งไม่มีหนังสัตว์ชนิดใดที่บางและสามารถขยายตัวได้มากเท่ากับหนังงู ซอด้วงหากแม้ว่าการขึ้นหน้าซอไม่ตึงหรือขึ้นหน้าซอแล้วไม่ได้หนังที่บางมากพอ ก็จะส่งผลทำให้เสียงที่ออกมาไม่แหลมใสเหมือนอย่างซอด้วงควรเป็นความผิดของคันชักก็ส่งผลต่อคุณภาพเสียงของซอด้วง กล่าวคือ หากแม้ว่าคันชักของซอด้วงมีความลื่นไม่ผิดก็ทำให้การบรรเลงเครื่องดนตรีชิ้นนั้นเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะจะทำให้ผู้บรรเลงต้องออกแรงมากในการสีให้เกิดเสียง ซึ่งในปัจจุบันมีช่างผู้ทำเครื่องดนตรีไทยหลายคน que เปลี่ยนจากการใช้หางม้ามาทำเป็นคันชักแต่เปลี่ยนไปใช้เส้นเอ็นขนาดเล็กมาแทนหางม้า เพราะเนื่องด้วยหาง่ายและมีราคาไม่แพง แต่ครูจักรี มงคลกลับมีความคิดเห็นว่าเส้นเอ็นไม่สามารถมีประสิทธิภาพแทนหางม้าจริงๆ ได้ เพราะเส้นเอ็นมีความลื่นอยู่มาก แต่เส้นหางม้าจริงนั้นจะมีความฝืดอยู่ในตัวเอง ทำให้ไม่จำเป็นจะต้องใช้ยางสนมาขัดลงไปบนหางม้ามากจนเกินไปก็สามารถบรรเลงได้ในทันที

2. ครูจักรี มงคลเลือกผสมสีขาวและสีเหลืองรวมกันนั้นเพื่อต้องการให้ผลงานที่ออกมามีลักษณะใกล้เคียงกับวัสดุธรรมชาติ นั่นคือ งาช้าง เพราะในปัจจุบันสังคมนักดนตรีไทยให้คุณค่ากับเครื่องดนตรีที่ทำจากงาช้างเป็นอย่างมาก ประกอบกับเครื่องดนตรีที่ทำจากงาช้างนั้นมีราคาสูงจึงทำให้โดยส่วนมากแล้วเครื่องดนตรีที่ทำจากงาช้างนั้นจะได้รับการเอาใจใส่ในทุกกระบวนการผลิตมากกว่าเครื่องดนตรีที่ทำจากวัสดุธรรมชาติอื่นๆ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ทำให้ครูจักรี มงคลตระหนักและมองเห็นถึงค่านิยมที่เกิดขึ้นจึงเลือกที่จะผสมสีของเรซินให้มีสีใกล้เคียงกับงาช้างมากที่สุด เพราะท่านต้องการสื่อสารกับสังคมนักดนตรีไทยถึงค่านิยมและประโยชน์แก่นแท้จริงของเครื่องดนตรีไทยนั่นคือการใช้เพื่อบรรเลงให้เกิดสุนทรียะทางด้านเสียงมากกว่าสุนทรียะในรูปแบบลักษณะกายภาพของเครื่องดนตรี เมื่อท่านได้ผลิตสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับสังคมแล้วนั้นและได้มีการเผยแพร่ออกไป กลุ่มสังคมนักดนตรีไทยเกิดการรับรู้ในแนวคิดนี้จนกลายเป็นที่ยอมรับและเกิดเป็นค่านิยมในการใช้วัสดุทดแทนธรรมชาติ(เรซิน) มาทำเป็นเครื่องดนตรีหรือส่วนประกอบในเครื่องดนตรีไทยมากยิ่งขึ้น ซึ่งการรับรู้และยอมรับในค่านิยมนี้ได้สอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ (Perception Theory) ที่กล่าวว่า การรับรู้คือพื้นฐานในการเรียนรู้

ของบุคคล ซึ่งเมื่อรับรู้แล้วจะสามารถแปรความหมายของสิ่งที่ตนเองรับรู้ได้มากขึ้นเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่ตนเองมี เช่น ประสบการณ์ บัณฑิตทางด้านจิตใจหรือความรู้เดิม ความต้องการ และเจตคติเป็นต้น ซึ่งในกระบวนการถ่ายทอดและเผยแพร่ของครูจักรี มงคลที่ต้องการนำเสนอแนวคิดของตนเองออกไปนั้นสอดคล้องกับหลักแห่งความคล้ายคลึง ที่กล่าวไว้ว่า สิ่งเร้าใดที่มีความคล้ายคลึงกันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน ในกรณีของข้อดั่งที่ทำจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ที่มีสีและลักษณะคล้ายคลึงกับข้อดั่งที่ทำจากงาช้างจึงส่งผลทำให้การตอบสนอง (Response) และพฤติกรรมของผู้ที่พบเห็นเกิดการเปลี่ยนแปลง กลายเป็นมีความตระหนักและมีความรู้สึกคิดไปในทิศทางเดียวกันกับเครื่องดนตรีไทยที่ทำมาจากงาช้าง

3. การผลิตข้อดั่งจากวัสดุทดแทนของครูจักรี มงคล เป็นการผลิตเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมและการนำเสนอแนวคิดในการเลือกใช้วัสดุทางเลือกที่มีอยู่ในสังคมเพื่อนำมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทย และเป็นการนำเสนอแนวคิดคุณประโยชน์ที่แท้จริงของเครื่องดนตรี อีกทั้งยังเป็นการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ (จารุพันธ์ เชาวดี, 2559) ที่ศึกษาการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมสวดดอก และพบว่าเป็นการปรับตัวของวัฒนธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบันและวิถีชีวิตของคนที่เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงวิวัฒนาการของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคม โดยการผลิตข้อดั่งจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคลเป็นการผลิตซ้ำเพื่อให้เกิดกระแสและความตื่นตัวของกลุ่มนักดนตรีไทยในการเลือกใช้วัสดุที่มีอยู่รอบตัวมาผลิตเป็นเครื่องดนตรีไทยมากกว่าการเลือกใช้วัสดุที่หายากมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทย จนทำให้เกิดการลุกจ้าขอบเขตของกฎหมายที่มีอยู่ในการครอบครองวัสดุเหล่านั้นอย่างเช่น กฎหมายการครอบครองงาช้าง หรือการใช้ไม้หายากหรือพันธุ์ไม้ที่เป็นไม้สงวนในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังเป็นการตอบสนองความต้องการของสังคมยุคใหม่ ที่ในปัจจุบันผู้คนเริ่มหันมาให้ความสนใจในเรื่องของการรักษาทรัพยากรจากธรรมชาติมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การผลิตข้อดั่งจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคลยังสอดคล้องกับผลการศึกษาที่(นิธิมา ชูเมื่อง 2544) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของสื่อพื้นบ้านในสังคมไทย ที่กล่าวว่า การปรับตัวของวัฒนธรรมพื้นบ้านในปัจจุบันเป็นไปเพื่อความอยู่รอด และการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสื่อสมัยใหม่ แต่ทว่าบางสิ่งในแบบฉบับดั้งเดิมยังคงอยู่ให้เห็นเป็นร่องรอย เช่น พิธีกรรม ความเชื่อ เป็นต้น จากที่กล่าวมาอาจเปรียบเทียบกับกรณีที่ครูจักรี มงคลได้คิดประดิษฐ์ข้อดั่งจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับวิวัฒนาการในปัจจุบัน และเป็นการทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมในสังคมยังคงอยู่ได้ ถึงแม้ว่าสังคมสมัยใหม่จะเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างไร และในอนาคตทรัพยากรธรรมชาติจะยังคงมีอยู่หรือไม่ก็ตาม ฉะนั้นการผลิตข้อดั่งจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของ

ครูจักรี มงคลเป็นการชี้ช่องทางเพื่อให้ในอนาคตมีทางเลือกอื่นๆ ในการเลือกใช้วัสดุมาทำเป็นเครื่องดนตรีไทยได้มากยิ่งขึ้น โดยถือว่าการสืบทอดวัฒนธรรมของชาติให้ยังคงอยู่ต่อไป

4. การสร้างชอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน)ของครูจักรี มงคล สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม ตามที่(กาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน, 2551) ได้กล่าวไว้โดยอ้างอิงถึงแนวคิดการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของมาร์กซ์ซิมม์ ที่กล่าวว่าการผลิตซ้ำไม่ใช่เพียงแค่การผลิตซ้ำทางวัตถุ แต่อาจถ่ายทอดโดยการถ่ายทอดผ่านทางวัฒนธรรม อุดมการณ์ จิตสำนึกหรือแนวคิดแนวปฏิบัติที่เกิดขึ้น ซึ่งการผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ของครูจักรี มงคลนี้เป็นการผลิตซ้ำจากวัฒนธรรมที่ได้รับการบันทึกอยู่ในสังคม หรือวัฒนธรรมแห่งยุคสมัยคือวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจการดนตรีไทย โดยครูจักรี มงคลได้ริเริ่มผลิตชอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) จากกระแสค่านิยมในวัสดุธรรมชาติในปัจจุบันที่ส่งผ่านมาจากกลุ่มนักดนตรีไทยในปัจจุบันที่มีค่านิยมในการใช้วัสดุธรรมชาติที่หายากมาทำเป็นเครื่องดนตรี จึงเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์เครื่องดนตรีจากวัสดุทดแทนเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารกับสังคมถึงแนวคิดที่ท่านต้องการจะแก้ไขการผลิตวัฒนธรรม โดยมีการเผยแพร่วัฒนธรรม การบริโภควัฒนธรรม และการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม ซึ่งกระบวนการที่เกิดขึ้น เป็นกระบวนการที่ครูจักรี มงคลได้มีแนวคิดมาจากการต้องที่จะหาสิ่งมาทดแทนวัสดุธรรมชาติที่มีราคาสูง เช่น งาช้าง เป็นต้น และความต้องการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ในการเลือกใช้วัสดุที่หายากในการมาทำเป็นเครื่องดนตรีให้น้อยลง อีกทั้งท่านยังต้องการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกใช้วัสดุที่หาได้ง่าย และมีราคาไม่สูง เพื่อให้ตอบโจทย์กับปัญหาในสังคมนักดนตรีไทยที่เกิดขึ้น จากค่านิยมในการใช้วัสดุที่หายากและมีราคาสูงในการผลิตเครื่องดนตรีไทย สิ่งที่ท่านต้องการนำเสนอให้กับสังคมได้รับรู้และยึดเอาเป็นแนวปฏิบัติคือการเลือกใช้ของที่มีราคาเหมาะสมและแก่นแท้ของเครื่องดนตรีคือผู้บรรเลง เมื่อแนวคิดนี้ได้ถูกนำเสนอออกไปโดยมีเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้น คือชอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ด้วยวิธีการต่างๆ เกิดการบริโภคใช้แนวความคิดของครูจักรี มงคลโดยจะเห็นได้จากเริ่มมีการใช้เครื่องดนตรีไทยที่มีส่วนประกอบจากเรซิน หรือการใช้เรซินในการทำเครื่องดนตรีไทยมากยิ่งขึ้นในสังคมดนตรีไทยปัจจุบัน แนวคิดของครูจักรี มงคลถูกนำไปต่อยอดเพื่อพัฒนาเพิ่มเติมจากนักดนตรีไทยหรือช่างผู้เครื่องดนตรีไทย โดยมีการพัฒนากรรมวิธีการผลิตเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ให้ดียิ่งขึ้น มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น หรือพัฒนาวัสดุทดแทนที่นำมาใช้สร้างเครื่องดนตรีไทยให้มีความแข็งแรงคงทนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากที่ครูจักรี มงคลได้ริเริ่มในการสร้างเครื่องดนตรีไทยจากวัสดุทดแทน(เรซิน) และนำเสนอแนวคิดนี้ออกให้สังคมได้รับรู้ เป็นการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นผลการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม โดยศึกษาจากกระบวนการผลิตขอด้วงจากวัสดุทดแทน(เรซิน) ของครูจักรี มงคล ดังนั้นจึงเป็นแนวทางให้กับผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมได้ใช้เป็นแนวทางหรือข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติม นอกเหนือจากกระบวนการการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นแล้วยังมีประเด็นต่างๆ ที่พบระหว่างการศึกษาวิจัยที่สามารถนำไปศึกษาเพื่อพัฒนาต่อยอดได้ ดังนี้

1. องค์ความรู้ของครูจักรี มงคลทั้งในเรื่องการเป็นนักดนตรีและช่างผู้ทำเครื่องดนตรี ครูจักรี มงคลเป็นผู้ที่รอบรู้และมีความสามารถอย่างมากทั้งในเรื่องการเป็นนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในสังคมถึงภูมิความรู้ด้านดนตรีไทยของท่าน มีผลงานเชิงประจักษ์อย่างมากมาที่ปรากฏในสังคม เช่น การได้รับเชิญเป็นกรรมการตัดสินการประกวดต่างๆ การได้รับเชิญเป็นวิทยากรในการบรรยายความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทย หรือแสดงผลงานการบรรเลงดนตรีในงานแสดงดนตรีไทยเวทีต่างๆ ทั้งหน่วยงานรัฐบาล หรือเอกชน เป็นต้น นอกเหนือจากนี้องค์ความรู้ทางด้านช่างทำเครื่องดนตรีไทยของท่านยังเป็นที่ประจักษ์แก่สังคม เพราะการสร้างเครื่องดนตรีไทยของท่านมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถรับรู้ได้ว่าเป็นผลงานการสร้างของครูจักรี มงคล ซึ่งองค์ความรู้เรื่องการเป็นนักดนตรีของท่านส่งผลโดยตรงกับผลงานการสร้างเครื่องดนตรีไทยของท่าน เพราะในความเป็นนักดนตรีจะทราบความต้องการของนักดนตรีทั้งในเรื่องลักษณะของเครื่องดนตรีที่ดี หรือคุณภาพเสียงของเครื่องดนตรีที่ดี ซึ่งเรื่องราวเกี่ยวกับองค์ความรู้ของครูจักรี มงคล ทั้งเรื่องการเป็นนักดนตรีและช่างผู้ทำเครื่องดนตรีไทยเป็นสิ่งที่น่าสนใจมาทำการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อรวบรวมเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับช่างผู้ทำเครื่องดนตรีไทยที่เป็นนักดนตรีไทยด้วยในขณะเดียวกัน

2. การทำเครื่องดนตรีไทยประเภทอื่นๆ ของครูจักรี มงคล เช่น ซอสามสาย โทน - รำมะนา กระจับปี่ เป็นต้น การสร้างเครื่องดนตรีไทยของท่านจะไม่เหมือนกับช่างท่านอื่น กล่าวคือท่านจะสร้างด้วยกระสวนหรือสัดส่วนที่ท่านวิเคราะห์ออกมาแล้วว่า หากสร้างเครื่องดนตรีไทยให้มีลักษณะแบบที่ท่านออกแบบไว้จะส่งโดยตรงกับการบรรเลงและคุณภาพของเสียงที่ออกมาได้ใกล้เคียงกับเครื่องดนตรีไทยสมัยโบราณที่มีเนื้อเสียงใส มีเนื้อเสียง เป็นต้น ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ควรนำมาศึกษาเพิ่มเติมถึงกระบวนการสร้างและกระบวนการออกแบบสัดส่วนเครื่องดนตรีไทยของครูจักรี มงคล เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลในการศึกษาสำหรับผู้สนใจต่อไป

3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครื่องดนตรีไทยให้เหมาะสมกับสรีระของผู้บรรเลง ครูจักรี มงคลจะสร้างเครื่องดนตรีไทยแต่ละชิ้นขนาดไม่เท่ากันแต่มีความใกล้เคียงกัน เพื่อให้

เหมาะสมกับสรีระของผู้บรรเลง เช่น หากผู้บรรเลงมีขนาดตัวเล็ก ก็จะทำเครื่องดนตรีไทยให้ ออกมามีขนาดย่อมลงกว่าขนาดมาตรฐาน หรือหากผู้บรรเลงมีขนาดตัวที่ใหญ่สูงก็จะขยาย สัดส่วนของเครื่องดนตรีไทยออกเพื่อให้เหมาะสมกับผู้บรรเลง ซึ่งครูจักรี มงคลให้เหตุผลไว้ว่า เพื่อที่จะเกิดความสะดวกสบายขณะบรรเลง เมื่อเกิดความสะดวกสบายแล้วจะส่งผลการควบคุม การบรรเลงออกมาดี และทำให้คุณภาพเสียงของเครื่องดนตรีออกมาดีด้วยเช่นกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ควรนำมาทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับสรีระของผู้บรรเลงกับเครื่องดนตรีไทยมีผลต่อกันอย่างไร หรือไม่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาหรือข้อมูลให้กับช่างทำเครื่องดนตรีไทยรุ่นใหม่ใน อนาคต

4. ทักษะการบรรเลงดนตรีไทยของครูจักรี มงคล ท่านเป็นที่มีความรู้รอบเจนจบใน ด้านการบรรเลงดนตรีไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเครื่องสายไทย ท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้การ บรรเลงดนตรีไทยจาก ศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ ครูจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ เป็นต้น ทักษะ แนวทางการบรรเลงดนตรีไทยของท่านมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งในเรื่องแนวทางการบรรเลง แนว ทิศทางการแปรทำนองเพลง รวมไปถึงรูปแบบการปรับวงดนตรีในแบบฉบับของตัวเอง ซึ่งองค์ ความรู้ทางด้าน การบรรเลงดนตรีไทยที่ท่านได้รับการถ่ายทอดมานั้นเป็นองค์ความรู้ที่ควรศึกษาไว้ เพื่อให้แนวทางการบรรเลงในรูปแบบของท่านยังคงอยู่

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2541). เครื่องดนตรีไทยและขิม (พิมพ์ครั้งที่ 10). ม.ป.ท: ม.ป.พ.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2539). สื่อสองวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับ.
- กาญจนา แก้วเทพ, และ สมสุข หินวิมาน. (2553). สายธารนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับการสื่อสารการศึกษา (พ. 2). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ษ์สรา ชมะวรรณ. (2537). แนวคิดของเรย์มอนด์ วิลเลียมส์ ในวัฒนธรรมศึกษาและการวิเคราะห์วัฒนธรรมบริโภค. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จรินทร์ เทพสงเคราะห์. (2557). พื้นฐานดนตรีไทย. สงขลา: บันลือการพิมพ์.
- จารุพันธ์ ชาวดี. (2559, 3 เมษายน 2564). สวดดอก: การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมหัตถศิลป์ งานใบตองล้านนา (Suaydok: The Cultural Reproduction of Lanna Banana Leaf Craft). ดำรงวิชาการ, 15(2). สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/damrong/article/view/73952>
- ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์. (2544). ภูมิปัญญาของช่างทำเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้. ใน ดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 32. นครปฐม: ม.ป.พ.
- ถาวร ศรีผ่อง. (2554). เครื่องดนตรีไทย ใน การประกวดดนตรีไทย ระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียง ด้วยพระราชทานครั้งที่ 31. ม.ป.ท: ไอ.ซี.ซี. อินเทอร์เน็ตเน็ทแลนด์.
- ธีรพงศ์ คำโปร่ง. (2560). กรรมวิธีการสร้างซอด้วงของช่างมาโนช ผุดผ่อง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/58471>
- นิธิมา ชูเมือง. (2544). การปรับตัวของสื่อพื้นบ้านโนราในสังคมไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปกรณ รอดช้างเผื่อน. (2546). ซอด้วง. ใน ดุริยางคศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา.
- ประสิทธิ์ เลี้ยวศิริพงษ์. (2544). การทำเครื่องดนตรีล้านนา. ใน ดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 32. นครปฐม: ม.ป.พ.
- พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์. (2554). ปฐมบทดนตรีไทย. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภาวดี มหาพันธ์. (2527). การสร้างเครื่องดนตรีไทยในภาคตะวันออกเฉียง ที่ระลึกในการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียง ครั้งที่ 5 ด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์. ชลบุรี: ม.ป.พ.

- เย็นจิตร ถิ่นขาม. (2552). การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมข้ามพรมแดนในการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมระหว่างหญิงไทยกับชายญี่ปุ่น. วารสารวิจัย มข, 9(4), 92.
- วัชรพล คงอุดมสิน. (2560). กรรณวิธีการสร้างสอดด้วงของครูประสิทธิ์ ทัศนากร (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/58474>
- วัชรภรณ์ ดิษฐบ้าน. (2557). พระอุปคุต : การสืบทอดและการผลิตซ้ำความเชื่อ ตำนานและ พิธีกรรมในสังคมไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่าย เอกสาร
- วันดี สมรัตน์. (2544). การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมของชุมชนไทลื้อ. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
- ศุภกร เจริญสุขประภา. (2555). การเลือกใช้วัสดุทดแทนในการสร้างเครื่องดนตรีไทยของอาจารย์ มานพ แก้วบุชา : กรณีศึกษารางระนาดเอกไฟเบอร์กลาส. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ. ถ่ายเอกสาร
- สงบศึก ธรรมวิหาร. (2545). ดุริยางค์ไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สัญญา สมประสงค์. (2555). การศึกษาการทำเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคอีสาน : กรณีศึกษาหมู่บ้าน ท่าเรือ ตำบลท่าเรืออำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม (ปริญญาานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สุรพล สุวรรณ. (2560). ผู้สืบสานบ้านครูช่างทำเครื่องดนตรีไทย ดิด สี ตี เป่า. กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซัพพลาย.
- อภัย นาคคง. (2544). ทักษะเกี่ยวกับช่างทำเครื่องดนตรีไทย ใน ดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 32. นครปฐม: ม.ป.พ.
- อัษฎาวุธ สาคริก. (2550). เครื่องดนตรีไทย. ม.ป.ท: สารคดี ในนามบริษัทวิริยะธุรกิจ.
- อานันท์ นาคคง, และ อัษฎาวุธ สาคริก. (2544). การสำรวจช่างทำเครื่องดนตรีไทยในปัจจุบัน ใน ดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 32. นครปฐม: ม.ป.พ.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	วรปรัชญ์ ทองหล่อ
วัน เดือน ปี เกิด	26 มกราคม 2536
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี
วุฒิการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการสอนดนตรีไทย สาขาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 92 ซอยสุขุมวิทวงศ์ 7 แยก 6 ถนนสุขุมวิทวงศ์ แขวงแสนแสบ เขตมีนบุรี กทม. 10510
ผลงานตีพิมพ์	-
รางวัลที่ได้รับ	-

